

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ  
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI  
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK  
PROGRAMI**

**BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDE EVLİLİK ALGISI**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**ZEYNEP SÖNMEZ**

**ANKARA  
AĞUSTOS, 2023**



ANKARA ÜNİVERSİTESİ  
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI  
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK  
PROGRAMI

BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDE EVLİLİK ALGISI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ZEYNEP SÖNMEZ

DANIŞMAN: DOÇ. DR. SELEN DEMİRTAŞ ZORBAZ

ANKARA  
AĞUSTOS, 2023

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Zeynep SÖNMEZ adlı öğrencinin hazırladığı “Beliren Yetişkinlik Döneminde Evlilik Algısı” başlıklı bu çalışma Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı / Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı’nda **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

|        | <u>Jüri Üyeleri</u> | <u>İmza</u> |
|--------|---------------------|-------------|
| Başkan | .....               | .....       |
| Üye    | .....               | .....       |
| Üye    | .....               | .....       |

ONAY

Bu tez Ankara Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Öğretim Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca, danışman öğretim üyesi tarafından .../.../20... tarihinde, Enstitü Yönetim Kurulu tarafından ise .../.../20... tarihinde kabul edilmiştir.

.....  
Prof. Dr. Mehmet İkbal YETİŞİR  
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

## ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgileri akademik yazım kurallarına uygun biçimde raporlaştırdığımı ve bunları etik ilkelere (atıfta bulunulan tüm yapıtlara kaynaklarda yer verilmesi, tezde kullanılan bilgi ve belgelere resmi yollarla ulaşılması ve bunların aslı bozulmadan kullanılması vb.) uygun olarak elde ettiğimi ve sunduğumu bildiririm.

Zeynep SÖNMEZ

## ÖZET

### BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDE EVLİLİK ALGISI

SÖNMEZ, Zeynep

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Selen DEMİRTAŞ ZORBAZ

Ağustos, 2023, x + 96 Sayfa

Bu çalışmada, beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin bireyleşmenin alt boyutları olan destek arayışı, bağlanmışlık, müdahalecilik, özgüven ve ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusunun evlilik algısını yordamadaki rolü incelenmiştir. Ayrıca bireylerin evlilik algılarının cinsiyet, anne baba birliktelik durumu, ve romantik ilişki yaşama durumuna göre fark olup olmadığı ve yaşla ilişkisi ele alınmıştır. Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma grubunu çeşitli üniversitelerde öğrenim gören 484 kadın ve 108 erkek olmak üzere toplam 592 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın veri toplama aşamasında beliren yetişkinlerin evlilik algısını ölçmek üzere Evlilik Algısı Ölçeği; beliren yetişkin bireylerin anne babadan bireyselleşmelerinin beş boyutunu ölçmek üzere Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Ölçeği ve katılımcıların sosyodemografik bilgilerini elde etmek için araştırmacı tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 28 programı kullanılarak çözümlenmiştir. Yapılan çoklu regresyon analizleri sonucunda, bağımsız değişkenlerin evlilik algısına ait varyansın %6'sını açıkladığı, beliren yetişkinlik döneminde olan üniversite öğrencilerinin anne bağlanmışlık ve baba destek arayışının evlilik algılarını anlamlı bir şekilde yordadığı bulunmuştur. En güçlü yordayıcı değişkenin ise anne bağlanmışlık olduğu görülmüştür. Beliren yetişkin bireylerin cinsiyet ve anne baba birliktelik durumuna göre evlilik algılarında anlamlı bir fark yoktur. Beliren yetişkin bireylerin romantik ilişki yaşama durumlarına göre evlilik algılarında ilişkisi devam edenler lehine anlamlı bir fark vardır. Ayrıca evlilik algısı ile yaş arasında ilişki yoktur. Araştırmadan elde edilen bulgular literatür ışığında tartışılarak ileride yapılacak çalışmalarda araştırmacılara ve uygulayıcılara yönelik konu hakkında önerilerde bulunulmuştur.

**Anahtar Sözcükler:** Beliren yetişkinlik, evlilik, evlilik algısı, ayrışma-bireyleşme

## ABSTRACT

### PERCEPTION OF MARRIAGE IN EMERGING ADULTHOOD

SÖNMEZ, Zeynep

Master Degree, Department of Educational Sciences

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Selen DEMİRTAŞ ZORBAZ

August, 2023, x + 96 Pages

In the present study, the role of support seeking, attachment, intrusiveness, self-confidence, and fear of disappointing the parent in predicting the perception of marriage in emerging adulthood was examined. In addition, it was also examined whether there is a difference in individuals' perceptions of marriage according to gender, parental relationship status, age, and romantic relationship status. Descriptive survey model was used in the study. The study group consisted of 592 students (484 female and 108 male) from various universities. In the data collection phase of the study, the Perception of Marriage Scale was administered to measure emerging adults' perception of marriage; the Individualization in Emerging Adulthood Scale was administered to measure the five dimensions of emerging adults' individualization from their parents; and the Personal Information Form created by the researcher to obtain sociodemographic information of the participants. The data obtained were analyzed using SPSS 28 program. As a result of multiple regression analyses, it was found that the independent variables explained 6% of the variance of perception of marriage, and maternal attachment and paternal support seeking significantly predicted the perceptions of marriage of university students in emerging adulthood. The strongest predictor variable was found to be maternal attachment. There is no significant difference in emerging adults' perceptions of marriage according to gender, parental relationship status and age. According to the romantic relationship status of emerging adults, there is a significant difference in their perceptions of marriage in favor of those who continue their relationship. The findings obtained from the study were discussed in the light of the literature and suggestions were made for researchers and practitioners in future studies.

**Key Words:** Emerging adulthood, marriage, perception of marriage, dissociation-individuation

## ÖNSÖZ

Yüksek lisans tezimi tamamlamamın verdiği mutlulukla yazdığım bu satırlar, birçok kişinin desteğini hissettiğim uzun bir yolculuğun özetidir. İlgi ve heyecanla başladığım bu yolculukta bilgi ve tecrübesiyle devam etmem konusunda her türlü desteği ve katkıyı sunan değerli tez danışmanım Doç. Dr. Selen DEMİRTAŞ ZORBAZ'a çok teşekkür ederim. Tez savunmamda yer alan pozitif enerjileriyle beni rahatlatan, değerli zamanlarımı ayırıp tezimin gelişimine önemli katkılar sunan değerli hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Tansu MUTLU ÇAYKUŞ ve Dr. Öğr. Üyesi Pınar ÇAĞ'a çok teşekkür ederim.

Yüksek lisans sürecim boyunca bana yol arkadaşlığı yapan, fikirlerime değer verip beni yüreklendiren Özge TAŞKIN ve Ayşe ÇOBAN'a teşekkür ederim. Ders döneminde sorularımı yanıtızsız bırakmayan Tuğçe KILIÇ ve Büşra BALCI'ya teşekkür ederim. Farklı şehirlerde olsak da aynı süreçten geçmiş olan, akademik desteğiyle tez yazma sürecimi kolaylaştıran Seçim BÜYÜKÇATALBAŞ'a teşekkür ederim. Dostluğuyla her zaman bana destek olan, düştüğümde beni ayağa kaldıran, sen yaparsın diyerek cesaretlendiren Emel KARAKAYA'ya teşekkür ederim. Veri toplama sürecinde bana destek olan Seva Nur GÜLER, Kübra ÇELİK ve Hatice ÖZDEMİR'e teşekkür ederim. Araştırmanın veri analizinde bana yardımcı olan Arş. Gör. İsmail KUŞÇI'ye teşekkür ederim. Bu tez çalışmasına katılarak bilime katkı sağlayan, veri toplama sürecinde emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Tüm hayatım boyunca maddi ve manevi olarak destekleyen her zaman yanımda olan canım ailem. Zorlandığım zamanlarda bana her zaman güç veren ve en büyük destekçim olan canım annem Emine SÖNMEZ, canım babam İlyas SÖNMEZ, canım ablam Kadriye ÇAĞLAN'a teşekkür ederim. Son olarak evimizin neşe kaynağı, içimdeki çocuğu yeniden yeşerten canım yeğenim Kerem ÇAĞLAN'a teşekkür ederim. En büyük şükürüm sizsiniz. İyi ki varsınız.

*Canım aileme...*

## İÇİNDEKİLER

|  | Sayfa |
|--|-------|
| ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ.....  | iii   |
| ÖZET .....   | iv    |
| ABSTRACT .....   | v     |
| ÖNSÖZ.....   | vi    |
| İÇİNDEKİLER.....   | vii   |
| TABLolar DİZİNİ.....   | ix    |
| KISALTMALAR.....   | x     |
| BÖLÜM 1.....   | 1     |
| GİRİŞ.....   | 1     |
| Problem.....   | 1     |
| Amaç.....  | 11    |
| Önem.....  | 11    |
| Sayıltılar.....  | 17    |
| Sınırlılıklar.....   | 17    |
| Tanımlar.....  | 17    |
| BÖLÜM 2.....   | 19    |
| KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....   | 19    |
| Beliren Yetişkinlik Dönemi.....  | 19    |
| Evlilik Algısı.....  | 20    |
| Beliren Yetişkinlik ve Ayrışma-Bireyleşme.....   | 24    |
| Bireyleşmenin Alt Boyutları.....   | 28    |
| Destek Arayışı.....  | 28    |
| Bağlanmışlık.....  | 29    |
| Müdahalecilik.....   | 29    |
| Özgüven.....   | 31    |
| Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu.....  | 31    |
| Evlilik Algısı, Ayrışma-Bireyleşme ve Sosyodemografik Değişkenler ile İlgili Araştırmalar..... | 32    |
| BÖLÜM 3.....   | 39    |
| YÖNTEM.....  | 39    |
| Araştırmanın Modeli.....   | 39    |
| Çalışma Grubu.....   | 39    |
| Verilerin Toplanması.....  | 42    |
| Veri Toplama Araçları.....   | 42    |
| Kişisel Bilgi Formu.....   | 42    |
| Evlilik Algısı Ölçeği.....   | 42    |
| Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Ölçeği – Kısa Form (BYBÖ-KF).....                             | 43    |
| İşlem Yolu.....  | 44    |
| Verilerin Çözümlemesi.....   | 44    |

|  |    |
|--|----|
| BÖLÜM 4.....   | 46 |
| BULGULAR VE YORUMLAR .....   | 46 |
| Evlilik Algısı ve Beliren Yetişkinlikte Bireyleşmeye İlişkin Betimsel İstatistikler .. | 46 |
| Evlilik Algısının Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi                |    |
| Bulguları .....  | 47 |
| Cinsiyet ile Evlilik Algısına İlişkin Bulgular .....                                   | 48 |
| Anne Baba Birliktelik Durumu ile Evlilik Algısına İlişkin Bulgular .....               | 48 |
| Romantik İlişki Yaşama Durumu ile Evlilik Algısına İlişkin Bulgular.....               | 49 |
| Yaş ile Evlilik Algısına İlişkin Bulgular.....   | 50 |
| Yorumlar.....  | 50 |
| BÖLÜM 5.....   | 62 |
| SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....  | 62 |
| Sonuçlar .....   | 62 |
| Öneriler.....  | 63 |
| KAYNAKLAR.....   | 65 |
| EKLER .....  | 86 |
| EK 1. Etik Kurul Onayı .....   | 87 |
| EK 2. Evlilik Algısı Ölçeği (EAÖ) Kullanım İzni.....                                   | 88 |
| EK 3. Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Ölçeği-Kısa Form (BYBÖ-KF) Kullanım             |    |
| İzni .....   | 89 |
| EK 4. Kişisel Bilgi Formu .....  | 90 |
| EK 5. Evlilik Algısı Ölçeği (EAÖ) (Örnek Maddeler).....                                | 92 |
| EK 6. Beliren Yetişkinler için Bireyleşme Testi (anne ile ilişkiler) Kısa Formu;       |    |
| BYBT-K-A (ITEA-S-M) .....  | 93 |
| EK 7. Beliren Yetişkinler için Bireyleşme Testi (baba ile ilişkiler) Kısa Formu;       |    |
| BYBT-K-B (ITEA-S-F).....   | 94 |
| BENZERLİK BİLDİRİMİ .....  | 95 |
| ÖZGEÇMİŞ.....  | 96 |

## TABLolar DİZİNİ

| <b>Tablo</b>   | <b>Sayfa</b> |
|--|--------------|
| Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Dağılımları .....                           | 40           |
| Tablo 2. Evlilik Algısı ve Beliren Yetişkinlikte Bireyleşmeye İlişkin Betimsel İstatistikler ..... | 46           |
| Tablo 3. Evlilik Algısının Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları..                | 47           |
| Tablo 4. Cinsiyete Göre Evlilik Algısı .....   | 48           |
| Tablo 5. Anne Baba Birliktelik Durumuna Göre Evlilik Algısı .....                                  | 48           |
| Tablo 6. Romantik İlişki Yaşama Durumuna Göre Evlilik Algısı Betimsel İstatistikleri .....         | 49           |
| Tablo 7. Romantik İlişki Yaşama Durumuna Evlilik Algısı .....                                      | 49           |
| Tablo 8. Yaşa Göre Evlilik Algısı .....  | 50           |

## KISALTMALAR

|         |   |
|---------|---|
| KBF     | Kişisel Bilgi Formu                               |
| EAÖ     | Evlilik Algısı Ölçeği                             |
| BYBÖ-KF | Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Ölçeği-Kısa Form |
| TÜİK    | Türkiye İstatistik Kurumu                         |



## BÖLÜM 1

### GİRİŞ

Bu bölümde, öncelikle araştırmanın problem durumu açıklanmıştır. Daha sonra araştırmanın amacı, önemi, varsayımları ve sınırlılıkları belirtilmiştir. Son olarak ise araştırma konusuna ilişkin temel kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

#### Problem

Beliren yetişkinlik döneminde olan ve 18-25 yaş arasını kapsayan gelişimsel süreçteki bireylerin çoğu üniversite eğitimi almaktadır. Üniversite ortamı ise beliren yetişkinlere, ailelerinden uzak yaşam sürdürmek, romantik ilişki kurmak, değer yargılarını ortaya koymak gibi yetişkin olma becerilerini geliştirme fırsatı sunmaktadır (Kacur ve Atak, 2011). Üniversite öğrencilerinin gelişimsel süreç açısından romantik ilişkilerden biri olan evliliğe hazırlanma, eş seçimi gibi görevleri bulunmaktadır (Terzi-İlhan ve Işık, 2019). Bu gelişim döneminde bireyler hayatlarında önemli kararlar almaktadırlar. Beliren yetişkinlik döneminde olan üniversite öğrencilerinin hayatlarında aldıkları önemli kararlardan biri olan evlilik ile birlikte aileyi oluşturan ilk adım atılmaktadır (Kublay ve Oktan, 2015). Bu dönüm noktasından sonra insan yaşam süresince, kendisine bir hayat arkadaşı seçerek yaşam tarzında köklü değişiklikler yapmaktadır. Beliren yetişkinlik döneminde olan üniversite öğrencilerinin evlilik, kimlik ve meslek gibi konularda verdikleri kararlar hayatlarının ileri safhalarını doğrudan etkileyeceği için bu konularda belirsizlik yaşamaktadırlar (Temiz, 2020).

Beliren yetişkinlik döneminde olan üniversite öğrencileri için karar vermek kritik öneme sahiptir. Hayatın pek çok kısmını şekillendiren evlilik, yakın ilişki kurmanın yollarından biridir. Aynı zamanda sağlıklı bir kişilik gelişiminde de bireyin çevresiyle yakın ve samimi ilişki kurabilmesi önemli bir özelliktir. Yakın ilişkiler sosyal ve kişilik gelişimini önemli ölçüde etkilemektedir (Hamarta, 2004). Sosyal varlık olan insanın yaşamını tek başına sürdürmesi neredeyse mümkün görünmemektedir. İnsan hayatında sohbet edecek, iyi ve kötü zamanlarında destek olacak bir yoldaşa gereksinim duymaktadır (Koroğlu, 2013). Bu açıdan bakıldığında hayatı başkasıyla paylaşma

gereksinimi bireyleri evlilik kararına teşvik ettiği söylenebilir (Karabacak ve Çiftçi, 2016).

Hayatta bu kadar köklü değişikliği beraberinde getiren evlilik çok değişkenli, katmanlı ve değişik süreçleri barındıran bir kurum haline gelmektedir (Arslan, 2019). Dolayısıyla beliren yetişkinlik döneminde yakın ilişki ihtiyacının bir görünümü ya da sonucu olarak evlilik olgusundan bahsedilebilir. İnsan doğduğu andan itibaren çevresindekilerle doğrudan veya dolaylı yollardan ilişki kurar. Birbiriyle iletişim kurmanın ve ilişkiyi geliştirmenin insanlar için bir zorunluluk olduğu söylenebilir (Ulutaş, 2018).

İnsanlar, sosyal varlık oldukları için hayatta küçük olarak gördüğü yaşam olaylarında bile birbirlerine gereksinim duyarlar. Bu anlamda başka bireylerle yakınlık kurmak insan hayatında önemli unsurlardan biridir. İnsanların yakınlık ihtiyacı literatürde farklı bilim insanları tarafından farklı kuramlarda vurgulanmaktadır. Örneğin Erikson, yakınlığın insan gelişiminde oldukça önemli olduğunu öne sürmektedir (Eryılmaz ve Ercan, 2010). Abraham Maslow da sevgi, ait olma ve fiziksel ihtiyaçların temel düzeyde karşılandığında bireylerin bir zaman sonra romantik ilişki, arkadaş, eş veya çocuklara gereksinim duyacağını ifade etmiştir (Burger, 2006). İnsanların içine doğdukları aile bu yakınlık ihtiyacının karşılandığı ilk yer olmakla beraber insanlar büyüdükçe kendi akranları ve partnerleriyle kurdukları ilişkilerde yakınlık ihtiyacının giderilmesinde gittikçe önemli olabilmektedir. Bu bağlamda yakınlık ihtiyaçların karşılanmasının bir görünümü romantik ilişkiler olabilir (Çelik-Örnek ve Akbaş, 2020).

Hayatın büyük ve önemli bir bölümünü oluşturan yakın ilişkiler insanlar tarafından evlilik, arkadaşlık, aşk gibi diğer insanlarla kurdukları bağ ile tarif edilmektedir (Büyükşahin, 2006). Birey kurduğu bu yakın ilişkiler aracılığı ile kimliğini oluşturma ve kendini tanıma şansı elde etmektedir (Kızıl ve Nazlı, 2018). Yakın ilişkiler buldukları gelişim süreçlerine göre değişim gösterebilmektedir. Bebeklik ve çocukluk dönemlerinde bireylerin ebeveynleri ile kurdukları ilişki ön plandayken ergenlik, beliren yetişkinlik ve sonraki gelişim dönemlerinde arkadaşlar, öğretmenler, romantik partnerler ve eş ile kurulan ilişkiler daha ön plana çıkmaktadır (Cihangir-Çankaya, 2005). İnsan geliştikçe çevresiyle kurduğu ilişkiler çeşitlilik göstermekte ve bu ilişkilerle bireyler farklı ihtiyaçlarını karşılamaktadır (Hamarta, 2004). Bireyin gelişim dönemlerine göre bu ihtiyacın şekli değişebilmektedir.

İnsan hayatı boyunca çeşitli kazanımlar ve özellikleri barındıran evrelerden geçmektedir. Zaman içerisinde meydana gelen toplumsal ve küresel gelişmeler, yaşam

tarzlarına da sirayet etmektedir. Bu faktörler yaşam dönemlerini ve bu dönemlere özgü gelişim görev ve sorumluluklarını revize etme ihtiyacı hissettirmektedir. 21. yüzyıl koşullarında ihtiyaç sonucu “Beliren Yetişkinlik” olarak adlandırılan dönem ortaya çıkmıştır (Yalın, 2022). Dönemin özelliklerine bakıldığında kimlik keşfi, kararsızlık, kendine yoğun olarak odaklanma, arada hissetme ve birçok fırsata sahip olma gibi beş ana özellikten oluştuğu belirtilmektedir (Arnett, 2004). Beliren yetişkinlik yeni bir dönem olarak kavramsal açıdan incelenen araştırma sonucunda Türkiye’de 19-26 yaş arasında yaşandığı bulunmuştur (Atak ve Çok, 2010). Bazı kaynaklarda daha ileri yaşlarda görüldüğü belirtilmektedir (Arnett, 2000).

Evliliğe derinlemesine bakılacak olunursa ailenin temelini oluşturan; sosyoekonomik, kültürel, dini ve yasal güçlerle desteklenen bir kurumdur (Karslı, 2019). Toplum tarafından gerçekleşmesi beklenen bir hadise olan evlilik sorumluluk gerektirmektedir (Adler, 2016). Evlilik kurumu, kültürel farklılık göstermekte ve neslin devamını sağlamaktadır. Bireysel ve toplumsal biyopsikososyal ihtiyaçlarını karşılamakla birlikte toplumun en küçük sosyal kurumunu oluşturan bir ilişki türüdür (Erişti, 2010; Üçgül, 2019; Yazıcı, 2019).

Toplum tarafından önemli kurum olan fakat bunun sağlıklı kurulması adına dikkate alınmadığı düşünülmektedir. Bu anlamda evlilik öncesinde yoğun olarak farkındalık geliştirilmemekte ve sistematik bir şekilde program oluşturulamamaktadır. Genel olarak evlilik kararının dine, gelenek ve göreneklere bırakıldığı görülmektedir (Cüceloğlu, 2022). Buna rağmen Türk toplumunun evliliğe bakış açısı incelendiğinde her daim istenilen evlilik ve aile kurumu korunması gereken bir olgu olarak algılandığı görülmektedir (Mağara, 2019). Türk destanlarında aile içi ilişkilerine bakıldığında saygı ve sevgi ön planda olmakla birlikte töre egemendir. Birtakım kurullarla denetlenen aile kurumunun oluşması için evliliğin teşvik edildiği söylenebilir (Şahin, 2012). Sağlıklı ve mutlu toplumların oluşmasında önemli bir kurum olan bireysel ve toplumsal ilişkilerde sorumluluk isteyen evlilik kurumu sağlıklı kurulması açısından evlilik öncesine daha fazla dikkat edilmesi gerektiği düşünülmektedir (Cüceloğlu, 2022; Ondaş, 2007).

Bireylerin ya da toplumların evliliğe ilişkin tutumlarının tarihsel olarak değişiklik gösterme nedenlerinden birinin de evliliğe bakış açısı, diğer bir ifadeyle evlilik algısı olduğu düşünülmektedir. Bireylerin evlilik algısının çeşitli değişkenlere olan etkisi ortaya konmakla beraber evlilik algısının ne olduğunun tanımlanması ile ilgili alanyazında birçok görüş bulunmaktadır. Evlilik algısının anlaşılması için öncelikle algının ne olduğunun ortaya konulmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Algı, insan beyninin

herhangi bir zamanda tecrübe ederek aldığı duyumları anlamlı bir halde yorumlamasıdır (Ciccarelli ve White, 2016). Algının temelini oluşturan faktörler iç ve dış olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Geçmiş deneyim, ahlak, toplumsal norm, kültür gibi değerlerle algı farklı faktörlerden etkilenmektedir (Ulağlı, 2018). Kişinin, belirlediği herhangi bir konu hakkındaki algısı davranışlarına da yansımaktadır (Ümmet, 2017).

Bireyin ilişkilerle ilgili sahip olduğu inançları ilişkinin nasıl olması gerektiğine dair fikirlerinden, beklentilerinden ve yaşanan olayları algılama şeklinden oluşmaktadır (Sarı ve Korkut-Owen, 2015). Evlilik algısı, bireylerin evliliğe dair oluşturduğu zihinsel temsillerdir. Bu bakımdan evlilik algısını etkileyen faktörleri anlamak bireylerin evliliğe bakış açısına yönelik ipuçları oluşturacaktır. Diğer taraftan insan yaşamında değişim kaçınılmaz bir gerçek olarak görülmektedir. Bu değişim romantik ilişkilerin bir görünümü olarak evliliğe yansımaktadır.

Shimkowski, Punyanunt-Carter, Colwell ve Norman (2017)' a göre evliliğe yönelik algıyı etkileyen faktörler arasında bireyin çevresinden edindiği tecrübeler, ailenin kültürel ve dini değer yargısı yer almaktadır. Evlilik sosyal bir kurum olması nedeniyle kültürel değerlerin etkisi görülmektedir. Kültürel değerleri korumanın, nesiller arası aktarımının bu denli zorlaştığı günümüzde ise internetin bireyin yaşamına girmesiyle birlikte Türkiye'de toplumsal değişim ivme kazanmış evlilik kurumu da payına düşeni almıştır. 21. yüzyılda hızlı toplumsal değişimler aile ve evliliğe dair yüklenen anlamların farklılaşmasına neden olmuştur (Baş ve Cengiz, 2018; Köroğlu, 2013; Yıldız, 2018). Bu değişim farklı hayat tarzlarının ortaya çıkmasına yol açmıştır (Aydın ve Baran, 2010). Yaşanan toplumsal değişimler evlenme çağında olan beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin evliliğe ilişkin olumsuz algılar geliştirmesine ortam hazırlayabilmektedir (Çelik ve Erkilet, 2019). İşlevsel olmayan inançlarla kurulan romantik ilişkiler kişilerarası çatışmalara ve olumsuz benlik algısına neden olabilmektedir (Nieder ve Seiffge-Krenke, 2001; Roisman, Collins, Sroufe ve Egeland, 2005).

Toplumsal değişmeler, bireyselliğin artması, haz odaklı yaşamın yaygın hale gelmesi, topluma ve kendine yabancılaşma ile birlikte tek mutluluk ölçütünün ekonomik olması sonucunda insanlar rahatlarını bozacak her türlü zor şeyden uzaklaşma gereksinimi duymaktadır. Bu tarz tutumlar bireylerin evlilik ve aile kurumuna yönelik algıyı şekillendirirken bu kurumlara uzak durmasına sebep olabilmektedir. Evlilik ve boşanma sayısına dair verilere bakıldığında ortalama ilk evlenme yaşı 2022 yılında erkeklerde 28,2 iken kadınlarda 25,6 olmuştur. Boşanan çiftlerin sayısı 2021 yılında 175 bin 779 iken 2022 yılında 180 bin 954 olmuştur (TÜİK, 2022). Aile kavramının giderek

küçüldüğünü göstermektedir (Ünal ve Avcı, 2019). Yaşanan toplumsal değişimler evlilik ve sosyal ilişkilerin boyutuna yeni bir form kazandırmıştır. Eskiden görücü usulüyle evlilikler yaygın görülürken günümüzde iletişim araçlarının gelişmesiyle beraber flört ilişkisi de bir tercih meselesi haline gelmektedir. Bu anlamda bireylerin uzun süre flört yaşantıları olması eş seçimi ve evlilik algıları konusunda fikir oluşturmaktadır (Kaçar ve Parlar, 2018).

Çiftlerin birbirine karşı yasal sorumluluk içermesi ve evliliğin sınırlandırıcı özelliği olması baskı altında hissettirebilmektedir. Bu bakımdan çiftlere birlikte yaşamak daha cazip gelmekte ve evliliği reddetmelerine sebep olabilmektedir (Adak, 2016). Evliliği bireyin gelişimini durduran, baskı ve sınırlamaları içeren bir hapishane olarak görenler olduğu gibi (Willi, 2012) evliliği eskide kalan gelenek ve göreneklerin içinde oluşmuş demode bir kurum olarak algılayanların sayısı azımsanmayacak ölçüdedir. Bu açıdan bakanlar, 21.yüzyıl toplumunda artan bireyselleşmenin etkisi ile ikili ilişkilere karışılmaması gerektiği savunmaktadır. Bu görüşün yayılmasında ekonomik şartların ve teknolojinin gelişmesi bununla beraber haberleşme ve ulaşımın kolaylaşması etkili olmuştur (Cüceloğlu, 2022). Evliliği bir araç olarak görenlerin evlilik algısı zamanla geliştirdikleri zihinsel temsiller ile genel yargılara dönüşebilmektedir (Özabacı, Körük ve Kara, 2018). Evliliğe yönelik algıların değişmesinde kitle iletişim araçları, sosyal medya, sorumluluk bilinci, toplumsal yaşam olayları, bireysellik gibi faktörlerin önemli rol oynadığı söylenebilir.

Türkiye'nin kültürel dinamiğine bakıldığında son yıllarda evlenme, çocuk sahibi olma ve eğitim alma yaşlarında değişimler meydana geldiği ve bireyci kültürün özelliklerine sahip bölgelerin de olduğu dikkat çekmektedir (Uyar, 2019). Dolayısıyla tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de evlenme ve aile gibi olgulara bakış açısının değişmekte ve gelişmekte olduğu söylenebilir. Geçmiş yüzyılların tersine 21. yüzyıl toplumlarında bireyin evlilik, ebeveyn olma gibi rol ve sorumlulukları okul okumak gibi sebeplerden dolayı sonraki dönemlere iletmiştir (Sayar, 2022). Her iki cinsiyet açısından bakıldığında evlenme yaşının muğlak olduğu görülmektedir. Gençlerin evlilik yaşının ve evlilikten beklentilerinin yüksek olması bireylerin evliliği erteledikleri sonucunu ortaya koymaktadır (Şentürk, 2008).

İleri derecede sanayileşmiş ve gelişmiş ülkelerde beliren yetişkin bireylerin varlığından söz etmek daha uygun olmaktadır. Bilgi toplumunda yüksek eğitim ve öğretim gereklidir. Dolayısıyla saygın meslek edinimi ve kariyer planlamaları gençlerin ileri yaşlara kadar okulda kalarak evlilik ve ebeveynlik rollerini ertelemesine yol

açmaktadır (Arnett, 2000). Son yıllarda eğitim düzeyinin yükselmesi, nitelikli işe sahip olma gibi nedenlerden dolayı evliliğe bakış açısının değiştiği ve bireylerin evlenme yaşında değişimler meydana gelmektedir. Bu noktada bireylerin evlilik algısında yaş önemli bir belirleyici olabilmektedir.

Geç evlilik kadar erken yaşta yapılan evlilikler de kendi içinde sorunlar yaratabilmektedir. Evliliği yürütecek olgunluğa erişmeyen bireyler evliliği oyun gibi basit görebilir daha sonra hayal kırıklığına uğrayabilir (Yıldız, 2018). Bu bağlamda bireylerin evliliğe ilişkin düşüncelerinde yaşın (Ünal ve Avcı, 2019) önemli bir etmen olduğu söylenebilir. Bireylerin evliliğe ilişkin algıları, bireyin kişilik özellikleri, aile yaşantısı, meslek, eğitim, yetiştiği ortamın koşulları gibi faktörlerden etkilenmektedir (Kublay ve Oktan, 2015). Evliliğe yönelik algıları, cinsiyet rollerindeki değişiklikler, erkek ve kadın arasında olan ilişkiler, ekonomik ve kültürel güçler gibi faktörler önemli ölçüde etkilenmektedir (Cherlin, 2005). Bireylerin ya da çiftlerin evliliğe yönelik algıları ve beklentileri onların evliliğe uyumlarını da etkileyebilmektedir (Koç, Sezer, Balçın, Turhan, Polat ve Bölükbaş, 2007). Evlilikler iki kişi arasında kurulan bir ilişki türü olsa da, çiftler aileleri ile bu ağı zenginleştirmektedir. Toplulukçu kültürlerde özellikle aidiyet duygusunun yoğun yaşandığı evlilik kurumuna ilişkin algının ilişki doyumu üzerinde etkili olabileceği söylenebilir (Saraç, Hamamcı ve Güçray, 2015).

Ailenin temel fonksiyonlarını yerine getirebilmesi için çiftler arası uyum önemli öğelerden biri olabilmektedir. Bireyin evliliğe dair algısı kendisini tanıyarak ve isteklerinin farkında olarak başlamakta partnerinden ne istediğini bilerek ve beklentilerini karşılama durumuna göre ilişki doyumu etkilenmektedir (Soner ve Düşünceli, 2021). Kanbur (2017) tarafından yapılan bir çalışmada evlilik öncesi ve sonrasındaki erkeklerin evlilik algılarında onları hayal kırıklığına uğratacak olumsuz bir şey olmadığı belirlenmiştir. Bazı erkekler evlilik öncesinde düşüncelerinin ağırlıklı olarak cinsellik olduğunu sonrasında aile olmanın cinsellikten öte olduğunu fark etmişlerdir. Bireylerin kendi istek ve beklentilerinin farkında olması çiftlerin romantik ilişki doyumunu etkilenmektedir. Bununla birlikte kadın ve erkeğin evliliğe dair algısında farklılık olduğu görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında evlilik algısında cinsiyet belirleyici olabilmektedir.

Evlilik algısında önemli unsurlardan biri de bireyin kendini tanıması ve beklentilerinin farkında olmasıdır (Yıldız, 2016). Kendini tanıyan, istek ve beklentilerinin farkında olan bireyin evlilik algısı zamanla şekillenirken sağlıklı kararlar almasını etkileyeceği düşünülmektedir. Bu bakımdan evlilik çağına yakın olan üniversite öğrencilerinin sağlıklı kararlar alması önemli görülmektedir. Karar verme süreci bireysel

olarak sorumluluk alabilmeyi içermektedir. Üniversite hayatı bireysel olarak sorumluluk alma bilincinin kazandırılmasında önemli bir yaşantısal süreçtir (Sarı ve Karabağ-Sarı, 2014). Sorumluluğun temelinde ise ayrışma-bireyleşme kavramı vardır

Lapsley ve Stey (2010) ayrışma-bireyleşmenin, insan gelişiminde temel bir ilke olduğunu ve hayat boyu işlevsel ve uyumlu olmada önemli bir belirleyici olduğunu ifade etmiştir. Bireyin anneden ayrı bir ben olduğunu anlaması ayrışma-bireyleşme süreci ile açıklanmaktadır Bir çocuğun anne veya ben olmayan arasındaki farkı algılaması “ayrılma” anlamına gelirken “bireyselleşme” anneden ayrı bir “ben” olma halini ve ayrıyken geliştirdiği kişiliği ifade etmektedir (Townsend ve Cloud, 2021). Sağlıklı bir benin oluşmasında birçok faktör bulunmaktadır. Onlardan biri de erken çocuklukta yaşananlardır (Çobanoğlu, 2020). Bu bağlamda bireylerin erken çocukluk döneminde ebeveynleri ile kuracakları etkileşim, çevrenin niteliği kişilik ve benlik gelişiminde önemli parçalardır.

Kuzgun (2000) çocuğun değer yargılarını değerlerini, alışkanlıklarını, gelişim görevlerine karşı yaklaşımlarını ilk olarak aile ortamında kazandığını belirtmektedir. Bireyin olumlu bir benlik algısı oluşturmasında, yeterlik duygusu kazanmasında ebeveynleri ile etkileşimi sırasında aldığı geri dönütler önemli rol oynamaktadır. En yakın özdeşim kurduğu kişiler olan anne babaların tutumları kişiliğin oluştuğu erken çocukluk dönemi başrolde. Kişilik gelişiminin temelinde ise ayrışma-bireyleşme süreci yatmaktadır. Bu süreçte ebeveynlerin tutumları önemli görülmektedir. Anne baba tutumlarından biri olan aşırı koruyucu yaklaşıma sahip ebeveynlerin çocukları kişiliklerini geliştiremeyip özerk bireyler olmadan yaşam sürebilirler. İleride çocukken karşılanmayan ihtiyaçlarını başkalarından karşılayabilmek için çaba gösterebilirler (Geçtan, 2020). Bu bağlamda kişiliğin şekillendiği aile ortamı ayrışma-bireyleşme sürecinin temelini oluşturmaktadır.

Gelişim sürecindeyken yakın çevre ile kurulan güven ve şefkat dolu, duygusal olarak kabul gören bir ortam ilişki kurma ihtiyacını sağlamaktadır. Bu durum ileriki yıllarda kurulacak ilişkilerin zeminini hazırlayabilmektedir (Cihangir-Çankaya, 2005). Hazan ve Shaver (1987) yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerin temelini bebeklik dönemindeki bağlanma örüntüsünde atıldığını ifade etmektedir. Erken çocukluk deneyimlerinin beliren yetişkinlik döneminde kurulan ilişkileri etkileyebileceği ileri sürülebilir. İlk sosyalleşme ortamında kurulan ilişkiler önemli rol oynamaktadır.

Çocuklar ebeveynlerinin evlilik ilişkisini model alarak onların evliliğe dair algı, tutum ve davranışlarından bilgi edinmektedirler. Yetişkin olduklarında kendi

ebeveynlerinin yaşadıkları sorunlara karşı verdikleri tepkilere benzer şekilde tepki verebilir eşlerini seçerken ebeveynlerine benzeyen özelliklerde olan kişilerden seçebilirler. Bu açıdan yetişkin yaşamında ve evlilik algısının şekillenmesinde en samimi ilişkilerin yaşandığı aile ortamı etkili olmaktadır (Öziş, 2016). En samimi ilişkilerin yaşandığı aile ortamında her çocuğun üç ebeveyni olduğu söylenir. Bunlar anne, baba ve çiftlerin arasındaki ilişkidir (Çeri, 2021). Dolayısıyla bireylerin içinde bulunduğu sosyal çevre evliliğe yönelik birtakım düşüncelerin şekillenmesini sağlamaktadır. Bireylerin deneyimledikleri ilişkiler bağlamında kültürün ilke ve değerleri bir anlam kazandırmaktadır. İçinde büyüdüğü, beslendiği kültürün yüklediği anlama göre bireylerin zihninde evliliğe dair şemalar oluşmaktadır (Baş, 2021). Bu bağlamda çocukluktan yetişkinliğe kadar evliliğe ilişkin algı ve beklentisinde ebeveynlerinin evlilik ilişkisinin etkili olduğu söylenebilir (Coleman ve Ganong, 1984).

Türkiye'ye kültürel olarak bakıldığında toplulukçu izlerini taşımasına rağmen (Yüzbaşı, 2012) orta düzey ailelerin çocuklarının ayrışma-bireyleşmesini teşvik etmesi akla bazı sorular getirmektedir. Bireyin ayrışma-bireyleşme sürecinin kişilerarası ilişki gelişimi ve bağlanma stilleri ile iç içe geçtiği görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında kültür ve aile içi deneyimlerin benliği etkilediği söylenebilir (Erkılınç, 2020). Beliren yetişkinlik döneminde olan bireyler, ayrışma-bireyleşme süreci sonunda ailelerine olan bağımlılığını geride bırakıp kendi davranışlarının sorumluluğunu alarak özerk davranışlar geliştirebilmelidir. Böylece ayrışma-bireyleşme sürecini sağlıklı bir şekilde tamamlayabilmektedir (Keser, 2018). Bireyi anlayabilme noktasında aile ve çevresi önemli ipuçları vermektedir. Bu anlamda sağlıklı ilişki kurmanın ilk adımının ayrışma-bireyleşme süreci olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra gelişim dönemi itibarıyla birey iş ve eğitim gibi nedenlerden dolayı aileden bağımsızlaşmaya çalışmaktadır.

Üniversite yaşantısı, beliren yetişkinlik döneminde olan bireylerin ayrışma-bireyleşme süreçlerinde de önemli katkı sunmaktadır. Bu anlamda bağımsızlık kazanımı beliren yetişkinlik döneminde olan bireylerin önemli gelişimsel görevlerinden biridir. Bireylerin bağımsız olma noktasında kendi hayatlarına en fazla yoğunlaştıkları dönemin beliren yetişkinlik olduğu söylenebilir. Fırsatları değerlendirme, yolunu bulma, arayışlar içinde farklı yolları deneme ile kazanmalarını ifade etmektedir (Yalın, 2022). Üniversite hayatı bireylerin bağımsızlık kazanmasında önemli role sahiptir. Aynı zamanda beliren yetişkinlik dönemindeki bireyler üniversite çağında pek çok yol denemekte ve karar almaktadır.

Beliren yetişkinlikte yakın ilişki görünülerinden biri olan evlilik olgusunda bireylerin ebeveynlerinden ayrışması önemli bir süreç olarak görülmektedir. Ayrışma-bireyleşme süreçleri bireylerin evlilik algısı ve sosyal ilişkilerine yansıdığı düşünülmektedir. Bireyin benliğinin bilişsel ve duygusal olarak kök ailesinden ayrışabilmesi bu anlamda önemli bir evredir. Bu dönem bireylerin yakın ilişkiler kurmaya çalıştıkları ve evlilik kararı aldıkları sürece denk gelmektedir. Hiçbir baskı altında olmadan sağlıklı bir şekilde karar alabilmeleri için benlik ve kişilik gelişiminin kök ailelerinden ayrışmış olması önemli görülmektedir (Togay ve Bilge, 2021). Bağımsız bir benlik yapısına sahip ve net olan kişilerin kaliteli ve sağlıklı bir evlilik ilişkisi kuracağı düşünülmektedir (Kalkan ve Aydoğan, 2019).

Bağımsız bir benlik yapısı ve bireyin kendisini yetişkin gibi hissetmesi için öğrenim hayatını bitirme, uzun süreli ve tam zamanlı bir iş, evlilik, ebeveyn olma gibi kriterlerden veya bu süreçlerden geçmiş olmasından ziyade kişisel sorumluluğunu üstlenmesi, kendi kararlarını verip ekonomik ve sosyal anlamda kendi ayakları üzerinde duran bir birey olması ifade edilmektedir (Atak, Kapçı ve Çok, 2013). Bireylerin evlilik algılarında belli tasarımlar oluşmasında çevresel faktörler önemli paya sahip olsa da bir ayırım söz konusudur. Kendisini ebeveynlerinden ayrı özerk bir varlık olarak tanımlayan bireyler kendi algı, beklentilerinin, duygu ve düşüncelerinin ayırımını yapabilmektedir. İçinde bulunduğu aile ortamı etkilese de ayrışma-bireyleşme süreci bireylerin davranışları içselleştirilmesinde aracı rolü üstlenmektedir.

Evlilik algısının oluşumunda bireyin kendi hayatının sorumluluğunu alabilmesi diğer bir ifade ile özerk bir birey olarak kendi kararlarını alabilmesi önemli bir belirleyici olduğunu göstermektedir. Ebeveynler koruyucu ve müdahaleci yaklaşım sergileyerek bireyin dış dünyayı tanımaya zorluklarla baş etmesine, kendi kişiliğini bulmasına ve özerk bir birey olmasına imkân vermemektedir (Cüceloğlu, 1994). Anne babaların bu yaklaşımı ileride evlilik ilişkisinde de sorunlara yol açabileceğini düşündürmektedir. Bireyin ayrışmış özerk bir kişilikte olması kök aile ile olan ilişkisinde önemli rol oynamaktadır. Bu noktada bireyin evlilik ve romantik ilişki doyumlarını etkilediği görülmektedir. Ayrıca kök ailesinden ayrışmayan bireylerin evlilik ilişkisi olumsuz etkilenebileceği bu durum boşanmaya kadar gidebileceğini düşündürmektedir.

Bireylerin evlilik algısının şekillenmesinde boşanma olgusu önemli bir faktördür. Boşanmaların artması bireylerin evliliğe dair düşünce, davranış ve tutumlarını etkilemektedir. Aile üyelerinden bir bireyin boşanmış olması, evlilik ilişkisine ön yargılı yaklaşmasına ve güvenin sarsılmasına neden olabilmektedir. Bu durum bireylerin evliliği

olumsuz algılanmasına sebep olabilmektedir (Sungur, Duyar, Yıkılmaz, Boyacı, Urhan, Çetin, Arıkan, Çiçek ve İspaha, 2017). Boşanmış ebeveynlere sahip genç yetişkinlerin evliliğe ilişkin algılarının olumsuz olması (Alqashan ve Alkandari, 2010) kişilerin içinde bulunduğu aile ve toplumun yapısı, eğitim seviyesi, şahit oldukları ebeveynler ve çevrelerindeki evlilikler bağlamında bireysel evlilik algısı geliştirebileceklerini göstermektedir (Güler, 2021).

21. yüzyılda gerçekçi beklentilerle oluşmayan birçok evlilik vardır. Sosyal yaşantıdaki değişimler sorumluluk alma ve aile içi rollerde de değişikliğe yol açmaktadır. Sağlıklı bir evlilik ve ona yönelik algıların oluşması için birçok aile, evlilik öncesinde danışmanlık hizmeti almaya gereksinim duymaktadır (Şen, 2009). Sağlıklı bir toplum için sağlıklı aileler gereklidir. Bireysel ve sosyal yönden sağlıklı bir toplum oluşturmak için evlilik aşamasında olan çiftlere evlilik öncesi eğitim hizmetleri sunmak önleyici ruh sağlığı açısından önemli görülmektedir (Yalçın, 2009).

Evlilik emek isteyen uzun soluklu bir ilişki olduğu bilinse de evlilik öncesinin ihmal edildiği görülmektedir. Daha çok düğün hazırlığı ile geçen bu süreç sonrasında hayal kırıklığına neden olabilmektedir. Bu anlamda bireylerin kendini tanıması, özerk bir birey olarak kendi hayatının sorumluluğunu alabilmesi, algı ve beklentilerinin farkında olması sağlıklı karar vermede etkili olduğu alanyazın araştırmaların sonuçlarında görülmektedir. 21. yüzyılda gelişen toplumsal değişimler bireyin karar verme seçeneklerini artmasına neden olmaktadır. Bu noktada sağlıklı karar alma sürecinde kişinin özerkliği ve sorumluluğu alması gerektiği vurgulanmaktadır (Ersever, 1996). Karar verme sürecinde kişinin istekleri, ihtiyaçları ve inançları etkili görülmektedir (Develioğlu, 2006). Sağlıksız kurulan evliliklerin olumsuz sonuçlarını azaltmak adına beliren yetişkin bireylerin romantik ilişkilerin bir görünümü olan evlilik algısını etkileyen faktörlerin ele alınması önemli görülmektedir.

Araştırmalar incelendiğinde evlilik algısını etkileyen pek çok belirleyici bulunmakta ve farklı sonuçlar ortaya konmaktadır. Romantik ilişki yaşama durumu, cinsiyet, anne baba birlikteliği değişkenlerine dair çelişkiler barındırmaktadır. Araştırmalar incelendiğinde kök aile, özerklik, ayrışma-bireyleşme değişkenlerinin daha çok evli bireylerde, evlilik doyumu ve uyumu üzerine yapıldığı görülmektedir (Gör, 2021; Özden, 2013). Beliren yetişkinlik döneminde olan üniversite öğrencilerinin evlilik algısını ayrışma-bireyleşme boyutundan inceleyerek literatürdeki boşluğun doldurulacağına inanılmaktadır.

Araştırmacıların ortaya koyduğu bulgular (Keldal, 2021;Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Eroğlu ve Taşkın, 2007) ışığında beliren yetişkinlerin evliliğe yönelik algılarının üzerinde durulmasının önemine işaret etmektedir. Bu çalışmada beliren yetişkinlik döneminde olan üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik algısı bireyleşme, cinsiyet, anne baba birliktelik durumu, romantik ilişki yaşama durumu ve yaş değişkenlerine göre ele alınmıştır. Türkiye’de evlilik ve aile ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin evlilik algısına ilişkin araştırmalar sınırlı düzeydedir.

### **Amaç**

Bu çalışmada temel amaç; evlilik algısının bireyleşme ölçeğinin alt boyutları ile (destek arayışı, bağlanmışlık, müdahalecilik, özgüven ve ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusu) yordamadaki rolünü incelemektir. Ayrıca çalışmada cinsiyet, anne baba birliktelik durumu, yaş gibi bazı sosyo-demografik özelliklerin beliren yetişkin bireylerin evlilik algısı ile ilişkisi olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmanın temel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Beliren yetişkin bireylerin evlilik algılarını destek arayışı, bağlanmışlık, müdahalecilik, özgüven ve ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusu yordamakta mıdır?
2. Beliren yetişkin bireylerin evlilik algılarında cinsiyete göre fark var mıdır?
3. Beliren yetişkin bireylerin evlilik algıları ile yaşları arasında ilişki var mıdır?
4. Beliren yetişkin bireylerin evlilik algılarında ebeveynlerinin birliktelik durumuna göre fark var mıdır?
5. Beliren yetişkin bireylerin evlilik algıları ile romantik ilişki yaşama durumları arasında ilişki var mıdır?

### **Önem**

Türkiye’de evlilik ve aile kurumuna ilişkin bakış açısının değişiminde beş temel unsur bulunmaktadır. Bunlar; göç, yoksulluk, teknoloji, toplumsal değerler ve kadınların çalışma hayatına girmesidir (Yaşar-Ekici, 2014). Evlilik kurumuna dair algının değişmesinde toplumsal cinsiyet rollerindeki değişim, kadın istihdamının artması, eğitim

düzeyinin yükselmesi gibi faktörler evlilik algısının değişmesinde önemli belirleyici olduğu görülmektedir. Ailedeki ekonomik problemler, kadının ekonomik açıdan bağımsız olması çiftlerin eğitim düzeyinin ve sosyo-ekonomik durumlarının yüksek olması, kadının çalışması etkili olmuştur (Süleymanov, 2009; İmamoğlu, 1993).

21.yüzyılda “Beliren Yetişkinlik” adı verilen yeni bir dönem eklenmiştir (Doğan ve Cebioğlu, 2011; Nazlı, 2021). Beliren yetişkinlik, ergenlik ve yetişkinlik arasında kalan 18-25 yaşı içine alan karmaşık ve dinamik yapısı olan bir dönem olarak tanımlanmaktadır. Bu dönem bireylerin çeşitli olanaklara eriştiği ancak beraberinde zorluklarında yaşandığı bir dönemdir. Genel olarak 25 yaşında bu dönemin bittiği varsayılsa da bazı kaynaklar beliren yetişkinlik döneminin üst sınırın 28-29 yaşına kadar olabileceğini ileri sürmektedir (Arnett, 2000). Beliren yetişkinlik döneminde olan bireyler pek çok fırsatları değerlendirmekte ve kararlar almaktadır. Hayatta verilen en önemli kararlardan biri de evliliğdir. Evlilik kararına en yakın yaş grubunu kapsayan ise beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerdir. Beliren yetişkinlik dönemindeki bireyler için evlilik olgusu, yakın ilişki görünümünden biridir (Bayoğlu ve Atlı, 2014). Yakın ilişkiler bireylerin gelişimsel ihtiyaçlarından biridir. Evlilik, bireylerin psikolojik, biyolojik, toplumsal pek çok açıdan ihtiyacın karşılanmasında önemli bir kurum olarak görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin içinde bulunduğu gelişim dönemi itibariyle romantik ilişki kurma, eş seçimi yapma bununla birlikte evlilik hazırlık aşaması önemli bir süreçtir. Bu açıdan bakıldığında beliren yetişkin bireylerin evlilik algılarının değerlendirilmesi önemli görülmektedir (Stover, 2008). Ayrıca çiftlerin romantik ilişkilerinde birbirinden beklentilerinin farkında olması evlilik algısının oluşumunda önemli bir faktördür (Cüceloğlu, 2021). Beliren yetişkin bireylerin sağlıklı bir evlilik kurumunu gerçekleştirmesinde gerçekçi beklentilerin ve algıların oluşması için evlenmeden önce eğitim alması gerekli görülmektedir. Sağlıklı yuva kurabilmek için evliliğe dair algı ve beklentilerin farkında olmak mühimdir. Evlilik kurumu öncesi ve sonrasıyla ayrılmaz bir bütündür (Kızıllı, 2017; Köroğlu, 2013; Ulusoy, 2019). Çiftlerin karşılıklı olarak beklenti ve ihtiyaçların giderilmesi evlilik ilişkisini kuvvetlendirmektedir (Yörükoğlu, 2002). Evlilik, ebeveynlik gibi gelişimsel süreçlere bireyleri hazırlamak ve donatmak ruh sağlığı profesyonellerine iş düşmektedir (Çelik-Örnek ve Akbaş, 2020).

Beliren yetişkinlik döneminde olan üniversite öğrencileri aldıkları eğitim ile toplum yapısının şekillenmesinde kültür elçisi olarak görülmektedir. Bu nedenle araştırmanın örneklemini evlilik kurumunun oluşmasına en yakın grup olan üniversite

öğrencileri oluşturmaktadır (Türkaslan ve Süleymanov, 2010). Aile, bireyi hayata hazırlayan sosyal bir kurum olarak görülmekte aynı zamanda neslin devamlılığını sağlaması açısından neredeyse tüm toplumlarda önemli bir müessesedir.

Toplumun mihenk taşlarından biri olan ailenin oluşumunda evlilik kurumunun önemi artmaktadır. Evlilik, bireylerin gelişimini sağlayan aynı zamanda gereksinimlerinin karşılandığı kurum olarak görülmektedir (Çelik, 2006). Bir toplumun kültürünü yaşatabilmesi sonraki nesile aktarabilmesi için evlilik yoluyla oluşan aile kurumuna gerek duyulmaktadır (Yıldız, 2018). Ailenin kurulması için ise ön koşul evlilik yeterli görülmektedir. Gündelik hayatta aile, evlilik, gelenek ve kültür tümü birbiriyle bağlantılıdır. Bu bağlamda evlilik olgusunu içinde bulunduğu toplumun yapısına göre açıklamak mümkündür (Burç, 2018).

Evlilik olarak tanımlanan meşru birlikteliğin sonucunda oluşan çocuklar aileyi tamamlamaktadır. Toplumun temelini aile, ailenin temel taşı ise evlilik oluşturduğu görülmektedir. Saygı, sevgi ve uyuma dayalı evlilik gerçekleştiğinde sağlıklı aileler; sağlıklı aileler de sağlıklı toplumları meydana getireceğinden temelin sağlıklı oluşmasında evlilik kurumunun önemi büyüktür (Eraslan ve Demirel, 2020). Toplumsal, ekonomik, psikolojik, manevi, biyolojik gibi pek çok boyutu vardır. Sağlıklı bir toplumun oluşumunda önemli paya sahiptir (Cüceloğlu, 2022).

Evlilik ile beraber çiftlerin hayatlarında birtakım değişiklikler meydana gelmekte ve yeni rollere geçilmektedir. Yeni rollerden biri ise ebeveynleri ile olan ilişkileridir (Onur, 2017). Ebeveynlerin aile içinde müdahalede bulunması ilişkiyi zedeleyebilir. Bu nedenle beliren yetişkin bireylerin ebeveynlerinden ayrılmış olması önemli bir gelişimsel görevdir. Ayrışma-bireyleşme sürecinin temeli ise bebeklikte atılmaktadır. Bebekler hayatlarında “*Annem ve ben aynı kişi değiliz.*” fikrinin gelişmeye başladığı 6-10 aylar aralığında önemli değişiklik yaşamaya başlamaktadır (Townsend ve Cloud, 2021). Bu önemli değişiklik yetişkinliğe giden duygusal sürecin ilk adımıdır. Bireye ilk bakım verenlerin ayrılmayı destekleyici tutumu bireyin ileriki yaşantısında kişilerarası ilişkilerini önemli ölçüde etkilemektedir. Masterson’a göre ayrışma-bireyleşme döneminde yaşanan sorunlar yetişkinliğe ulaştığında bireyin psikolojik problemlerle birlikte sınır-durum kişiliklerinin ortaya çıkmasına zemin hazırlayabilmektedir (Cebeci, 2004).

Ayrışma-bireyleşme süreci bireyin kendi gelişimi içinde takılı kalmadan topluma yabancılaşmadan diğer bir ifade ile kendisi ve çevresi ile kurduğu bağların işlevselliğini tanımlamaktadır (Aslan ve Güven, 2009). Toplulukçu kültürde kurulan evliliklerde kök

ailenin etkisi büyüktür. Bireyci toplumlarda etki düzeyi daha düşük görülmektedir. Toplulukçu kültürde sistem içerisinde ilişki odaklı iken bireyci toplumlarda benliğin özerkliği daha önemlidir (Körük, 2019). Bazı ebeveynler çocuğun ayrışmasına izin vermediğinde kendi benliğinin bir uzantısı olarak görmektedir. Başkalarının da ihtiyaçları olabileceğini algılayamayan bu bireyler yetişkinliğe ulaştığında ‘ben’ ve ‘ben’ ilişkileri kurarak yaşamını sürdürebilir (Geçtan, 2020). Bireyin bakım vereninden ayrı bir ben olduğunu fark etmesi kendisinin ve diğerlerinin ihtiyaçlarının farklı olduğunu anlama noktasında önemli görülmektedir. Yaşam boyu devam eden etkilerini sosyal ve bireysel ilişkilerde görülebilen bu sürecin sağlıklı olması önemlidir.

Ayrışma-bireyleşme süreci yetişkinlik ölçütlerini kazanmayı belirlemektedir. Bu süreci sağlıklı gerçekleştirmiş bireyler daha sağlıklı ilişkiler kurabilmekte ve bu durum evlilik hayatlarını da etkilemektedir (Tanner, 2006). Ayrışma-bireyleşmenin sağlıksızlık düzeyi bireyin gelecekte kuracağı evlilik hayatında güçlükler yaşamasına neden olabilmekte ayrıca bu durum boşanmaya kadar gidebilmektedir. Türkiye’de boşanma oranlarına bakıldığında beliren yetişkinlik dönemi sonrasında daha fazladır. Bu dönem evliliğin ve boşanmanın en yüksek oran olduğu yaş aralığıdır. Beliren yetişkinlik döneminde gerçekleştirilen evlilik oranlarının yüksek olması ve ardından gelen yaşlarda boşanmanın artması bu dönemdeki bireylerin evliliğe ilişkin algısının anlaşılması aynı zamanda gereksinimlerin tespitini önemli hale getirmektedir (Uçar, 2018).

Sanayi devrimi sonrasında hızlı yaşanan toplumsal değişimler evlilik ve boşanma olgularını etkilemiştir. Değişime uyum sağlamak için bireylerin evliliğe ilişkin algısı iyi bir şekilde değerlendirilmelidir (Aydın ve Baran, 2010; Yalçın, 2014). Bu değişimlerin evlilik ve aile kurumunun değerleri üzerindeki etkisi göz önüne alınması gereken önemli bir sosyal etmendir (Hünler ve Gençöz, 2003). Evliliğe yüklenen anlamın değişmesi, teknolojinin yaygınlaşması, boşanmaların artış göstermesiyle mutsuz evliliklerin olması bekârların evliliğe ilişkin algılarını etkileyebilmektedir (Arslan, 2019). Çelik ve Erkilet (2019)’e göre yaşanan toplumsal ve teknolojik gelişmeler toplum içinde kadın ve erkek rollerindeki değişimler sosyal medya, internet ve akıllı telefon kullanımının yaygınlaşması ve boşanma oranlarının yükselmesi evlilik olgusunun araştırılması gerektiğini düşündürmektedir

Boşanma oranlarının arttığı, çeşitli aile türlerinin ortaya çıktığı ve hızlı toplumsal yaşamın olduğu 21. yüzyılda beliren yetişkin bireylerin evlilik algısı ve eş seçimine ilişkin görüşlerinin alınmasını önemli kılmaktadır (Deniz ve Aydemir, 2021). Boşanmaların artması, evlilik yaşının yükselmesi ve aile kavramının evrensel anlamda

değer kaybetmesi romantik ilişkiler ve evlilik konusunda bireylere farkındalık ve beceri kazandırılmasını daha önemli hale getirmektedir (Çelik-Örnek ve Akbaş, 2020). Evlilik algısının çiftler arasında farklı olması, bireylerin evlilikten ne beklediklerini anlamamalarına, boşanmalara, uyumsuzluklara yol açabilmektedir. Bu denli hızlı değişimlerin olduğu ve karmaşık yapıya sahip evlilik olgusuna ilişkin algıları etkileyen faktörlerin daha net ortaya konulmasına ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Evlenecek bireylerin kendilerini ve evlenecekleri kişiyi yeterince tanımaması, bu bireylerin evlilikten beklentilerinin farklı olması, farklı kültürel çevreden gelmeleri, evliliğe hazır olmamaları gibi etmenler boşanmalarına sebebiyet verebilmektedir (Köroğlu, 2013). Flört döneminde çiftlerin birbirini yeterince tanımaması, ilişkinin başında her şeyi toz pembe görmesi evlilik yaşantısında da böyle olacağını düşünmesine neden olabilmektedir (Tarhanacı, 2017). Bireylerin geçmiş romantik ilişki deneyimi, ebeveynlerinin evlilik ilişkisi ve evliliğe yönelik bakış açıları, eğitim seviyesi, evliliğe ilişkin oluşturdukları algı ve beklentileri etkilemektedir. Bireylerin evlilikten beklentileri, nasıl tanımladıkları ve ona ilişkin algısı farklılaşmaktadır (Çatal, Kalkan ve Batık, 2018).

Aile ve evlilik danışmanlığının, gençlerin evliliği düşünmeye başladığı andan itibaren yani evlilik öncesinde başlaması gerekmektedir. Henüz sorunlar ortaya çıkmadan ve evlilik akti gerçekleşmeden aileyi koruyucu bir nitelik taşıması açısından evlilik konusunda gençlerin bilgilendirilmesi süreci daha kolaylaştıracaktır (Özguven, 2020). Evliliğin yasalar önünde birlikte yaşamaya karar vermeyi kanıtlayan bir sözleşmeden ibaret olmadığı görülmeli, sağlıklı evliliklerin neticesinde huzurlu ve mutlu çocuk yetiştirme yaygın hale getirilmelidir (Aydın ve Baran, 2010). Toplumsal değişimlerle birlikte evlilik ve aile dinamiklerinde farklı bakış açıları söz konusu olmuştur. Bu bağlamda bireylerin sağlıklı evlilik kurma noktasında evliliğe ilişkin algılarının anlaşılması önemlidir.

Bilinçli bir şekilde yapılan evlilikler bireylerin sağlıklı ve sağlıklı olarak sergilenen ilişki biçimlerini fark etmelerini sağlamaktadır (Akbaba, 2014). Evlilik öncesindeki bireylerin evlilik algıları ve evlilikten beklentilerinin farkında olmaları önem arz etmektedir. Buna ilişkin evlilik öncesinde hazırlık programları düzenlerken evlilik algısı olumsuz olan bireyler tespit edilerek etkileyen faktörler ele alınıp psikolojik danışmada kullanılabilir. Olumsuz evlilik algısına sahip olan üniversite öğrencilerinin düşünceleri fark ettirilerek evlilik öncesi psikolojik danışmaya katılabilir. Psikolojik danışmanlar, bireylerin sahip olduğu evlilik algısını inceleyerek evlilik kararı sürecinde kullanabilir (Gürses, 2021).

Evlilik öncesi psikolojik danışmanlık alanında çalışan uzmanlar gençlerin evlilikten beklentisi, algısına ilişkin farkındalık kazandırmak evlilik yaşantısındaki kişisel beklentilerden doğabilecek sorunların çözümünü kolaylaştırabilir (Keldal, 2021). Çiftlerin ilişkilerinde yaşadıkları sorunları evlilik öncesinde ele alarak sorunlarla nasıl baş edecekleri konusunda iletişim becerilerini geliştirerek farkındalık kazandırılabilir. Böylelikle evlendikten sonra yaşanabilecek olası problemlerin önüne geçilebilir (Sevim, 2018).

Sonuç olarak sağlıklı temeller üzerine kurulu bir evlilik huzurlu ve mutlu aile ortamında sağlıklı nesillerin yetişmesinde büyük önem taşımaktadır. Aile, toplumun temel taşı olan evliliğe dair algılarının incelenmesi önem arz etmektedir. Evliliğin özellikle ilk yıllarındaki boşanmaların artması ve beliren yetişkin bireylerin evliliği ertelemeleri bu bireylerin evliliğe yönelik algısının araştırılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Evlilik ve boşanma olgularını daha iyi açıklayabilmek için beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin evlilik kurumuna ilişkin algılarının incelenmesini gerekli kılmaktadır.

Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri açısından bakıldığında olumsuz evlilik algısına sahip bireylerin gerçekçi beklentiler ve algılar oluşturmada sağlıklı evlilikler gerçekleştirmesinde önemi büyüktür. Bu nedenle evlilik algısına etki eden faktörleri bilmek beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin daha sağlıklı tercih yapmalarına destek olmayı sağlayabilir. Aileye sistem olarak bakıldığında diğer üyelerin davranışların, tutumların etkilemesi, çiftler arasındaki ilişkinin sağlıklı olabilmesi, ebeveynlerden kaynaklı problemlerin saptanmasında, okul ve çiftlerin iş birliğine dayanması okul psikolojik danışmanlarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanı yanı sıra evlilik ve kök aile ilgili araştırma yapan kişilere yardımcı olabilecek aile danışmanlarına, çift terapistlerine önemli kaynak oluşturacağı düşünülmektedir. Koruyucu, önleyici ve gelişimsel ruh sağlığı açısından üniversitelerde bulunan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri kapsamında kök aile, ayrışma-bireyleşme süreçlerinde yaşanabilecek problemler için gerçekleştirilecek psiko-eğitim programlarına, evlilik öncesi danışma hizmetlerine ıık tutması açısından önemli olduğuna inanılmaktadır.

## Sayıtlar

Katılımcıların, ölçek sorularına doğru ve içten yanıt verdiklerinin kabul edilmesi bu araştırmanın sayılısidir. Araştırmaya katılan beliren yetişkinlik dönemindeki üniversite öğrencilerinin; Evlilik Algısı Ölçeğini, Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Ölçeğini ve Kişisel Bilgi Formunu gerçeğe en yakın şekilde yanıt verdikleri varsayılmaktadır.

## Sınırlılıklar

Bu çalışmada bazı sınırlılıklar bulunmaktadır. Çalışmanın en önemli sınırlılığı, üniversite eğitimi alan beliren yetişkinler üzerinde gerçekleştirilmiş olmasıdır. Kesitsel bir çalışma olması sonuçlardan nedensel çıkarımlara dair fikir oluşturmamaktadır. Elde edilen bulgular bu sınırlılıklar içerisinde değerlendirilmelidir.

## Tanımlar

**Beliren Yetişkinlik:** Sanayileşmiş toplumlarda 18-25 yaş aralığını kapsayan çoğu insanın kendisine açık olan fırsatları inceledikleri iş, aşk ve dünya görüşlerinde kalıcı hale geldiği keşif ve değişim ile karakterize olan ayrı bir dönemdir (Arnett, 2000).

**Evlilik Algısı:** Olumlu ya da olumsuz fark etmeksizin hissedilen duyguları ortaya çıkarabilecek, evliliğe ilişkin sahip olunan inanç, görüş ve tutumlardır (Harris, 2009; akt., Gürses, 2021).

**Ayrışma/ Bireyleşme:** Yeni yaşam biçimi olarak tarif edilen bireyin çocukluk bağımlılıklarından ve ebeveynlerinin etkisinden kurtularak gelişimsel açıdan kendine yön verme sürecidir (Blos, 1967).

**Destek Arayışı:** Devamlı olarak ebeveynlerin desteğine gereksinim duymaktır (Faraji ve Özen, 2022).

**Bağlanmışlık:** Çocukları bir birey olarak kabul eden ve görüşlerine saygı duyan ebeveyn ile kurulan güvenli bağıdır (Faraji ve Özen, 2022).

**Müdahalecilik:** Ebeveynlerin bireyin yaşamına müdahalede bulunması yani müdahale edici anne baba tutumlarıdır (Faraji ve Özen, 2022).

**Özgüven:** Kendi bağımsızlığını kazanmış bireyi içermektedir (Faraji ve Özen, 2022).

**Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu:** Sosyal ve akademik olarak yeni alınacak kararlarda ebeveyni hayal kırıklığına uğratmamak adına hata yapmaya yönelik korkudur (Faraji ve Özen, 2022).



## BÖLÜM 2

### KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmaya ilişkin kuramsal çerçeve sunulmuştur. Bu kapsamda beliren yetişkinlik dönemi, evlilik algısı, beliren yetişkinlikte ayrışma-bireyleşme ile ilgili kuramsal bilgiler ele alınmıştır. Ardından çalışmanın değişkenleri ile ilgili başlıca araştırmalara yer verilmiştir.

#### Beliren Yetişkinlik Dönemi

İnsan gelişimi bebeklikten yaşlılığa kadar uzanan evreleri içermektedir. Kültür ve tarihsel zamanın etkisiyle söz konusu evrelerin gelişimi de değişmektedir. Bu evrelerden biri olan beliren yetişkinlik, son yıllarda sanayileşmiş toplumlarda bilgi ve teknoloji temelli bir ekonomiye doğru hızla gelişen normatif bir dönemdir (Arnett, 2007b). Bu dönem kendine özgü birçok gelişimsel görev ve sorumlulukları barındıran ergenlikten yetişkinliğe geçiş aşaması olan bir gelişim safhasıdır (Temiz ve Var, 2020). Beliren yetişkinlik, erişkinlik görevlerinin sonraya bırakıldığı, ötelendiği ve rol deneme imkânlarının sunulduğu bir gelişim dönemidir (Atak, 2005).

Gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerin kabul ettiği 18-29 yaş aralığı beliren yetişkinlik döneminin başlangıç ve bitişi yaşam tarzları, değerleri ve demografik özelliklerine göre değişiklik göstermektedir (Arnett, 2015). Türkiye’de beliren yetişkin dönemindeki bireylerin her iki cinsiyette ortalama yaşı 19-26 arasındadır. Yapılan çalışmalar eğitimi bitirmek, kalıcı bir işte çalışmak, evlenmek, ebeveyn olmak gibi yetişkin olma belirleyicilerinin 20 yıl öncesiyle kıyaslandığında yaklaşık 3-4 yıl ileri doğru kaydığını göstermektedir (Parmaksız, 2008). Bu yaş grubundaki bireylerin hayatlarının merkezine aldığı kariyer ve romantik ilişkilerle günümüzde daha özgür hareket ediyor olması ergenlik ve yetişkinlik arasındaki süreyi uzatmaktadır (Dutra-Thomé ve Koller, 2014).

Beliren yetişkin bireylerin gelişimsel görevlerinden biri romantik ilişki kurmak ve sürdürmektir. Diğer taraftan, aşktaki olanakları keşfedebilir ve ilişki tecrübesi edinebilir (Kızıl, 2017). Dünya görüşü, ilişki ve iş hayatına ilişkin düşüncelerin deneme ve karar

verme süreçleri ergenlikte başlayıp, beliren yetişkinlik döneminde belirgin hale gelmektedir. Ergenlerin romantik ilişkileri tam bir ilişki niteliğinde değildir ve kısa sürmektedir. Beliren yetişkinler için ise “*çıkma*” duygusal yakınlığı ifade etmektedir. Ergenler “Ben burada ve şimdi kiminle olmaktan mutlu olurum?” sorusuna yanıt ararken; beliren yetişkinler “Hayatımı nasıl bir eş ile geçirmeyi düşünüyorum?” sorusuna yanıt aramaktadır. Ergenlerin ve beliren yetişkinlerin aşk ve ilişkiye dair algısı ve beklentisi farklı olduğu söylenebilir (Ercan ve Eryılmaz, 2013). Dolayısıyla beliren yetişkin bireylerin duygusal açıdan daha yoğun yatırım yaptığı, geleceğe yönelik ciddi, uzun vadeli ilişki kurma ve cinsel deneyim yaşama eğiliminde olduklarını söylemek mümkündür (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

Beliren yetişkin bireyler için romantik ilişkiler kadar evlilik kararı da bir o kadar zor ve hayatta dönüm noktası olabilecek güçtedir (Yıldırım, 2020). Evlilik kurumu hakkında görüşlerinin şekillenmesinde beliren yetişkinlik döneminde kurdukları romantik ilişkiler belirleyicidir (Furman, 2002). Bağlanma kuramı açısından bakılırsa bebeklikten itibaren bakım veren ile kurulan ilişkinin niteliği yetişkinlikteki romantik ilişkiye yansıtacağı dikkate alınır beliren yetişkin bireylerin çeşitli kararlar aldığı ve fırsatları değerlendirdiği noktada önemli rol oynamaktadır (Uçar, 2018). Bu noktada beliren yetişkin bireylerin erken yaşantılarında edindiği deneyimler ve geçmişte kurduğu ilişkilerin kalitesi halihazırdaki ilişkilerine sirayet edebilir.

### **Evlilik Algısı**

İnsan neslini devam ettirmeye yönelik bir eylem olan evliliğin tarihi çok eskiye dayanmaktadır (Büyükgöz, 2021). Köklü bir geçmişe sahip olan temel yapısını koruyarak günümüze kadar gelmektedir. Her toplumun kendine has norm ve değer yargıları bulunduğu söylenebilir. Evlilik olgusunun çeşitli kültürlerde evrensel düzlemde görülmesi, sosyal yaşantıda farklı işlevleri yerine getirmesinden kaynaklanmaktadır (Özgüven, 2020). Evlilik kurumu, her toplumda çeşitli şekilde yorumlanmıştır. Günümüzdeki “evlilik” algısının temelleri M.Ö. 2000’li yıllarda atılmaya başlanmıştır. Eşlerin bir araya gelmesine “evlenme” bu birliktelikten kurulan ilişkiye “evlilik” adı verilmiştir. Tarihi sürece bakıldığında “evlilik” 4000 yıllık geçmişi olan toplumsal bir kurumdur (Türkarlan, 2007). Toplumsal ödev içerdiğinden insanlar sadece bireysel

çıkarı için değil dolaylı olarak toplum çıkarını da göz önünde bulundurarak evlenmektedir (Adler, 2022).

Reik (2009)'a göre kadın ve erkeğin evliliğe dair bakış açısı farklıdır. Kadına göre evlilik toplum tarafından onaylanan bir bağıdır. Erkeğe göre ise görev ve sorumluluk içeren bir ilişkidir. Giddens (2012) evliliği iki yetişkin insan arasında yaşanan ve toplum tarafından onaylanan cinsel birliktelik olarak tanımlamıştır. Çiftleşme, fizyolojik bir olay olmasının yanı sıra duyguların paylaşımı, birlikte yaşama ve hayatın sorumluluklarını birlikte göğüsleyebilmeyi, uyumlu eş ilişkisini, toplumsal rol ve sorumlulukları kabullenmeyi ve bireysel gelişimi desteklemeyi içermektedir

Evlilik, bu birlikteliği meşrulaştırmak, her tür hak ve sorumluluğun paylaşılması, toplumsal düzene ait kuralların onaylanma işidir. Yetişkin bireylerin en temel ihtiyaçlarından biri olan cinselliğin güvenli ve sağlıklı bir şekilde giderildiği kurumdur. Evliliği diğer ilişkilerden farklı kılan yasal olmasıdır. Sosyal, biyolojik, psikolojik, kültürel ve ekonomik ihtiyaçları karşılamayı hedefleyen bir anlaşmadır. Birey evlilik aracılığıyla toplumda bir statü kazanmaktadır. Evlilik farklı aile dinamiklerine, geçmiş yaşantılara, sosyo-kültürel düzeylere sahip iki kişinin bir araya gelerek hayatlarını birleştirme kararıdır (Bağlı ve Sever, 2005; Beauvoir, 2010; Eraslan ve Demirel, 2020; Gülsün, Ak ve Bozkurt, 2009; İbrahimi, 1998; Kızıldağ, 2019; Mermer, 2011; Russell, 1983; Sezen, 2005; Şentürk, 2008; Tekin ve İpek, 2020).

Toplumsal düzeni sağlamakla birlikte bireyin kişilik özellikleri ve aile yapısından hareketle bağımsız olan bir ilişkidir (Aktaş, 2009). Evlilik ilişkisi birliktelik duygusu içerirken aynı zamanda kendi bağımsızlığını koruyarak bireysel hareket etmeyi gerektirir. Bu ilişki türü kendi içinde “biz” ve “ben” yer alır (Özden, 2013). Evlilik bağlanma ihtiyacını karşılarken diğer yandan bir birey iken biz olabilmenin yoludur (Ak-Örnek, 2022). Evlilik, hayat ortaklığı kurmakla beraber birbirinin yaşantısını her yönüyle paylaşabilmek ve “ben”den çok “biz” olabilmeyi başarabilmektir (Çetinkaya, 2018). “Biz” olabilme duygusu bireye maddi ve manevi açıdan destek olmaktadır (Keven-Aklıman ve Avcı, 2019). Bireyin öncelikle eşini ayrı bir birey olarak görmesi gerekmektedir. Benliğin korunduğu sevgiyi kapsayan tekleşmede bireysellik ortadan kalkmamaktadır (Fromm, 2008). Bu bakış açısıyla iki ayrı benin birleşmesi birbirinin gelişimine katkı sağlamayı ve bütünleşebilmeyi ifade etmektedir.

TÜİK (2022) verilerine bakıldığında her iki cinsiyette de ilk evlenme yaşının arttığı görülmektedir. Ortalama ilk evlenme yaşı 2022 yılında erkeklerde 28,2 iken kadınlarda 25,6 olmuştur. Dolayısıyla Türkiye’de evlenme yaşının yükseldiği ve ileri

yaşlara ertelendiği açıkça gözükmemektedir. Cinsiyet bazında incelendiğinde toplumun ve cinsiyet rollerinin her iki cinsiyetten beklentilerinin farklı olduğu anlaşılmaktadır. Bu veriler Türkiye’de evliliklerin büyük çoğunluğunun beliren yetişkinlik döneminde gerçekleştiğini göstermektedir. Beliren yetişkin bireylerin evlilik beklentilerinin, yaşantılarının anlaşılması için öncelikle evlilik algısının önemli olduğu düşünülmektedir.

İlk evlenme yaşının artması veya evliliklerin ileri yaşlara ertelenmesinin sebepleri fiziksel ve psikolojik süreçlerin yanı sıra toplumsal nedenlere dayanmaktadır. Günümüz gençlerinin önceliklerinin iş ve eğitim gibi süreçlerin olması yani kariyer odaklı olmalarından kaynaklanabilir (Ünal ve Avcı, 2019). Evliliğin ileri yaşa ertelenmesinin bir diğer nedeni günümüzde yetişkinliğe yüklenen anlamın değişmesi ve bireylerin bu rolleri tam olarak gerçekleştirememeleridir (Erkol, Şahin ve Avcı, 2021). Bu durum gençlerin sosyal ve ekonomik olarak yetişkinlik düzeyine ulaşmadan evlilik kararı almadıklarını ortaya koymaktadır. Kent yaşamıyla beraber gelen özgürlük ortamının gençlerin evliliği ertelemelerinde etkili olduğu görülmektedir. Yalnız yaşama konforuna alışma durumu evlilik yaşının yükselmesine neden olmaktadır (Dindar, 2020).

Evlilik algısından önce algının tanımına bakıldığında dış dünyadan alınan duyuşsal bilgi duyum ve algı aracılığıyla işlendiği, duyum ışık, acı, sıcaklık ve ses gibi yaşanan ilkel tecrübeleri içerdiği belirtilmektedir. Duyumlar günlük yaşantıda sürekli yorumlanarak zihinde işlem görmektedir. Bu yorumlama ve anlamlı hale getirme süreci algı olarak tanımlanmaktadır (Morgan, 2013). Algılama, dış dünyadan aldığı nesne ve olayları duyu organları aracılığıyla beyinin kaydettiği uyarıcıya aktarılması ve yorumlanmasıdır (Ülgen, 1983). Algıyı etkileyen faktörler arasında öğrenmeler, güdüler, tecrübeler, ihtiyaçlar ve önyargılar bulunmaktadır. Bu nedenle aynı uyarıcılar diğer insanlarda farklı şekilde yorumlanabileceği gibi aynı kişi aynı uyarıcılara farklı açıdan bakabilir (Sayar ve Dinç, 2021).

Evlilik algısı olumlu ya da olumsuz fark etmeksizin hissedilen duyguları ortaya çıkarabilecek, evliliğe ilişkin sahip olunan inanç, görüş ve tutumlardır (Harris, 2009; akt., Gürses, 2021). Evlilik kavramına ilişkin algıları bireylerin davranışlarını ve tutumlarını etkilemekte, kendi algı dünyası çerçevesinde anlam yüklemektedir (Topbaş, 2020). Dolayısıyla evliliğe ilişkin algıların ortaya konması bireylerin evliliğe ilişkin verebilecekleri olası karar ve davranışları ile ilgili bilgi sağlayabilir (Ümmet, 2017).

Bireyin evlilik algısının temeli ailede atılmakta ve ileride kuracağı ilişkileri etkileyeceği düşünülmektedir (İlericiler, 2015). Bu bağlamda ilk öğrenme ortamının olduğu ailede ilişki kurma biçimi önemlidir. Toplumsallaşmada önemli role sahip olan iletişim,

aile üyeleri arasında ve sonrasında kurulan kaliteli ilişkilerin belirleyicileri arasındadır (Çakmak ve Koçyiğit, 2017). Evlilik algısının oluşumunda aile ortamında kurulan ilişkilerin rolü olduğu görülmektedir. Bireyin aile üyelerine olan ayrışma-bireyleşme düzeyi evliliğe yönelik bakış açısında önemli bir paya sahiptir. Bu noktada bireylerin sağlıklı ayrışma-bireyleşmesi gelecekteki beklentilerini ve ilişkilerini algılamalarını etkilemektedir.

Her gelişim döneminde psikolojik gereksinimler ve yaşamdan beklentiler farklılaşmaktadır. Evlilikte yaş farkının artmasıyla beklenti ve ihtiyaçların artacağı bununla birlikte evliliğe yönelik algıların olumsuz etkileneceği ifade edilmektedir (Tarhan, 2018). Evlilikten beklentilerin ve ona yönelik algının değişmesinde kültürel normlar ve cinsiyet eşitliği alanında yapılan gelişmeler etkilidir. Sosyo-kültürel değişimlerin etkisi cinsiyet rol ve statüleri, cinsiyet algıları beraberinde evlilik kurumuna yönelik algıları da değiştirmiştir (Gazioğlu, 2006). Toplumsal değişim ile birlikte oluşan toplumsal cinsiyet rollerindeki değişim evlilik ilişkisine ve ona dair algısına yansımaktadır (Güler, 2021).

Sanayileşmeyle birlikte değişen toplumsal roller evlilik ve aile yaşantısında açıkça görülmektedir. Kadın çocuk bakımını üstlenen, ev işlerini organize eden rolden çıkıp meslek kadınına dönüşmüştür. Evlilik birliği eşitlik ilkesiyle sorumlulukların paylaşıldığı bir hale gelmiştir. Kadın kimliğindeki bu değişim güç dengesini sarsan bir durum olmuştur (Sayıl, 1994). Geleneksellikten modernliğe geçiş aşamasında yaşanan çatışmalar ve değişimler hiç evlenmemiş bireylerin evliliğe dair algılarında, ilk evlenme yaşının yükselmesinde ve boşanma oranlarının artış göstermesinde gözlenebilir (Avcı, 2019; Özabacı, Körük ve Kara, 2019). Modernleşme sürecinde teknolojinin ilerlemesi, kadının iş hayatına atılması, eğitim düzeyindeki yükselmeler, toplumsal cinsiyet rollerindeki değişiklikler evlilik ve aile hayatını algılayış biçiminde farklılıklara yol açmaktadır. Genel olarak bakıldığında evlilik yaşının yükselmesinde ve evlilik algısının değişmesinde pek çok faktör olduğu görülmektedir.

Keşif sürecinde olan beliren yetişkin bireyler romantik ilişkiler konusunda çeşitli algılar oluşturmaktadır. Algıladıkları ilişkileri referans alarak ileride kuracağı evlilik ve aile kurumuna dair hazırlık yapmaya başlamaktadır (Kızıldağ, 2019). Üniversite hayatına kadar bireyin yaşadığı ilişki deneyimi ve yaş ile birlikte gelişen zihinsel olgunluğun evliliğe yönelik algılarını etkilediği düşünülmektedir (Seven, 2019). Her toplumun kendi içinde barındırdığı kültürel değer ve yargıları olsa da bireysel algı, tutum ve beklentilerini

evliliğe yükleyerek öznelletirmektedir. Bu bağlamda her bireyin evliliğe yüklediği anlam ve algı farklı olmaktadır (Tekin ve İpek, 2020).

### **Beliren Yetişkinlik ve Ayrışma-Bireyleşme**

Bir ruhun inşasının en önemli evresi ayrışması-bireyleşmesidir. Ayrı bir benin varlığı olmadan sağlıklı benin oluşması mümkün görülmemektedir. Kişiliğin oluşumunda önce kim olmadığımız belirlenmelidir (Townsend ve Cloud, 2021). Bir ilişkide biz olabilmek için öncelikle ben olabilmeye ihtiyaç vardır. Ben olarak varlık gösterenler kişisel sorumluluklarını alabilmeli kendi iç dünyasıyla temas kurabilmelidir. Ancak ben olabilenler biz olarak hayat yolculuğunda katkı sunabilir (Keskin, 2021). Birey kendisiyle dost olduğu vakit ben'den biz'e doğru gidebilmenin bir yolunu bulabilmektedir (Schmid, 2020). Kendisiyle dost olmak kavramıyla kastedilen bireyin kendisinin farkında olması ve sorumluluk alabilmesidir. Böyle bir birey hayatta akış içinde yaşıyor olması muhtemeldir. Özerk olamayan birey kendi hayatının sorumluluğunu alamıyor oluşundan dolayı öfke ve saldırganlık hissedebilir. Bu durum hayat kalitesinde düşüşe neden olabilir.

Literatürde yeni yaşam biçimi olarak tarif edilen bireyin çocukluk bağımlılıklarından ve ebeveynlerinin etkisinden kurtularak gelişimsel açıdan kendine yön verme sürecine ayrışma-bireyleşme denilmektedir (Blos, 1967). Aynı zamanda ayrılma-bireyleşme dönemi olarak da ifade edilen insanın psikolojik doğumudur. Burada söz edilen ayrılma fiziksel değildir, kişiye ayrı bir birey olma duygusunun kazandırılmasıdır. Sağlıklı ayrışma durumu benlik tasarımı oluşumunu sağlayarak özerk bir varlık olmayı beraberinde getirmektedir (Gürlek-Yüksel, 2006).

Sağlıklı bir kimlik kazanımı için bireyin ayrışmasının halihazırdaki ve gelecekteki yaşantısına önemli katkı sağlamaktadır (Aslan ve Güven, 2010). Kişilik gelişiminde kilit nokta olan ayrışma-bireyleşme, bireyin nesne ilişkilerine ihtiyacı yok anlamına gelmemektedir. Aksine nesne ilişkileri kurma ihtiyacı yaşam boyu devam etmektedir (Cebeci, 2004). Benliğin farklılaşması olarak da ifade edilen bu süreç kendisinin ailesinden ayrı bir varlık olduğunun fark etmesidir. Sağlıklı bir ayrışma sürecinden geçen bireylerin çevresindekilerin etkisinde kalmadan karar verebildiği ve güçlü bir benlik duygusuna sahip olduğu söylenebilir (Acar ve Voltan-Acar, 2013).

Her insan bir kültürün eseridir. İçinde bulunduğu kültür sayesinde benliği şekillenir dolayısıyla kültürün biliş, duygu ve güdüler üzerinde etkisi vardır. Her kültürde

farklı olan benlik kurguları davranışlarına da yansıyabilmektedir (Ercan, 2011). Dolayısıyla her birey birbirinden farklı şekilde ilerleyebilir süreçte gecikme veya erken gelişme gösterebilir. Değişen yaşam koşullarının bir diğer görünümü ebeveyn-çocuk ilişkisidir. Helikopter ebeveynlik; kişilik gelişimine, ayrışma-bireyleşmesine izin vermeyen, çocuğun üzerinde sürekli kalkan görevi gören bir ebeveyn tutumudur (Dursun-Çirci, 2021). Çocuğun ayrışma-bireyleşmeye yönelik ilk adımlarına destek olmayan bakım veren, çocuğun bilişsel, duyuşsal işlevlerinde gelişse bile kendilik ayrımında gerilemeye yol açabilir (Pulat ve Sarıkaya, 2019).

Ayrışma ve bireyleşmeyi uç noktalarda yaşamak yerine sağlıklı geçişlerle birlikte ve özgür olabilecek şekilde denge kurulabilir. Bir başka ifadeyle tekrar bir araya gelmek üzere kısa veya yeterince uzun süreli ayrılıklar, bireyin ayrışma-bireyleşmesini ketlemeden birlikteliğini sürdürmeyi ifade etmektedir (Geçtan, 2020) Sağlıklı olan özerk-ilişkili benlik yapısıdır. Bu benlik yapısı bireyci ve toplulukçu özellikleri bir arada taşımaktadır. Özerklikten kastedilen bireyin kendi kendine karar verebildiği öte yandan duygusal bağlılığın kopmadığı bir yapıdır (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2014).

Benliğin ayrışma-bireyleşmesi bireyin psikolojik iyi oluş düzeylerinde etkili olan kavramlardan biri olarak görülmektedir (Karababa, Mert ve Çetiner, 2018). Hayatın ilk yıllarında aile ile kurulan ilişkiler sonrasında çevrenin genişlemesiyle birlikte bireyin benlik saygısı ve ayrılmış olması hayat boyu hem akademik hem yaşamsal başarılarında önemli bir yere sahiptir (Güneri-Yöyen, 2017). Benliği yüksek düzeyde ayrılmış olan bireyler çevresindekilerle samimi ilişkiler kurarken aynı zamanda kendi kararlarını verebilmektedir (Karababa, Mert ve Çetiner, 2018). Sağlıklı bir kimlik inşa edilmesi için bireylerin, özerk hareket edebilmesi ve kendi yaşantılarını deneyimlemesi gerekmektedir. Bireyselleşmenin belirleyicisi eylemliliğin derecesine bağlanmaktadır. Bu da bireyin yaşamında sorumluluk almasına ve kararlarına yönelik inancını tanımlamaktadır (Atak, 2011). Benlik farklılaşma düzeyi yüksek bireylerin hem sosyal çevresiyle samimi ilişkiler kurar hem de kendi içinde uyumlu bir ilişkisi vardır. Kişilik yapılanmasında bireyin özerk hareket edebilmesi önem taşımaktadır. Bu bağlamda kişinin bireyselleşme düzeyine göre kendi hayatının sorumluluğunu alacağı ileri sürülebilir.

Lapsley ve Edgerton (2002) beliren yetişkin bireylerin üniversiteye başlaması ayrışma-bireyleşme düzleminde önemli bir yaşantısal geçiş süreci olarak nitelendirmiştir. Ayrışma-bireyleşme düzeyi düşük olan bireylerin kişisel ve sosyal çevresine uyumu olumsuz yönde etkilendiği söylenebilir (Şahan ve Akbaş, 2017). Benlik farklılaşma düzeyi düşük bireylerin hem sosyal hem de kişisel ilişkilerinde sorunlar olabilmektedir.

Üniversite yaşantısı öğrencilerin büyük kısmının ilk defa ailelerinden ayrılarak bireysel yaşama başlamanın ilk adımını attığı bir süreçtir. Bunun yanı sıra beslenme, barınma, yeni bir ortamda ilişki kurma ve geliştirme, ekonomik gibi zorluklarla baş etmeye çalışmaktadır (Şahin, Şahin-Fırat, Zoraloğlu ve Açıköz, 2009). Üniversite hayatı ayrışma-bireyleşme için bireye yeni bir fırsat sağlamaktadır. Büyük bir kısmın aileden uzak bir şehirde okuduğu düşünüldüğünde kişisel gelişimine önemli katkı sunmaktadır. İkinci ayrışma-bireyleşme yaşadığı beliren yetişkinlikte üniversiteye yeni başlayan gençler bir yandan ayrışma-bireyleşmenin getirdiği güçlüklerle mücadele ederken diğer yandan olumlu kimlik algısı oluşturmak için çabalamaktadırlar. Sınıf düzeyi arttıkça beliren yetişkin bireylerin kimlik kazanımları ve ailelerinden ayrışma-bireyleşmeye başladığı görülmektedir (Doğru-Çabuker ve Balcı-Çelik, 2019).

Öğrencilerin üniversite yaşantısı sonrasında işsiz kalma kaygısı, toplum ve çevrenin baskısı bireyi daha da çıkmaza sokmaktadır. Bir taraftan iş kaygısı çeken birey diğer taraftan yuva kurması beklenmektedir. Ayrışma ile birlikte beklentilerin etkisi azalmış görünse de günümüzde bu baskı hala devam ettiği söylenebilir (Özkan-Bardakçı, 2021). Eğitim ve kariyer planlamaları yetişkinliğe adım atmaya uzattığı görülmektedir. Bu nedenle ayrışma-bireyleşme süreci (18-29 yaş) devam etmektedir. Bunun sebebi genç bireylerin çoğunluğunun maddi olarak hâlâ ebeveynlerine bağımlı olmasıdır. Sağlıklı bir bireyleşme sürecinin gerçekleştiği durumda ise ebeveynlerine duyulan simbiyotik ilişki yerine özerklik davranışlarının ortaya çıkması beklenmektedir (Keser, 2018).

Bireylerin, modern çağda bireyselliklerini koruyamayacakları korkusu vardır. Sosyal ilişkilerle birlikte büyüyen bireysellik insanı zenginleştirmektedir (Russell, 1983). Ancak 21.yüzyılda bireyin ihtiyaçlarını karşılamak güç hale gelmesinden dolayı bireyselleşme özerk birey olmanın ötesinde sosyal ve bağımlılık anlamında kopuk bir tüketim ve sanal birlikteliğe evrilmiştir (Mavili, Kesen ve Daşbaş, 2014). Çift ilişkisinde sağlıklı olan hem birey hem biz olabilmektir (Ak-Örnek, 2022). Bu durum bireylerin derin bağ kurmalarını ve ruhsal bütünlüğünü güçleştirmektedir.

Bireyin hayatıyla ilgili kararlarını alabilmesi önemli bir gelişim görevidir. Hayatta verilen önemli kararlardan biri evliliğdir. Modern yaşamla birlikte görülen artan bireysellik evlilik, aile, kadın-erkek ilişkilerine de yansımaktadır. Modernitenin ve bireyselleşmenin sunduğu birtakım dayanaklar günümüz ilişkilerinde gözlemlenmektedir (Baş, 2021). Burada kastedilen bireysellik ilişkisel olmaktan öte bencilliği nitelendirmektedir. Bu bencillik ilişkilerde sorumluluktan yoksun bir dengesinin kurulamamasına neden olabilmektedir. Ebeveynlerinden ayrışamayan bireylerin

evlendikten sonra odak noktalarının hâlâ kök ailelerinde olması kendi aile hayatını kurabilmelerine imkân vermemektedir. Sınırlar çizilmediği takdirde ilerleyen süreçte çiftlerin güçlükler yaşamasına neden olabilmektedir (Adler, 2016). Bu nedenle beliren yetişkin bireylerin bireyselleşmesi için duygusal bağ kurduğu ebeveyni ile ayrışabilmesi oldukça önemli görülmektedir.

21.yüzyıl toplumunda bireylerin kendi kararlarını almaya yönelik ilk adımları desteklenmediğinde evliliklerinde tek başına karar almakta, ebeveyn olduklarında çocuklarına karşı tutum ve davranışlarında ayrışma-bireyleşmeye yönelik sorunlara neden olabileceği düşünülmektedir (Şahan ve Akbaş, 2017). Çocuklarını farklı kişilik özelliklerine sahip ayrı bir birey olarak kabul eden ebeveynler ise, onun ayrışma-bireyleşmesi olumlu yönde katkı sunmaktadır. Bu durum ileride evlendiği kişinin davranışlarını kişisel algılamayıp tepkisel hareket etmemeyi sağlamaktadır. Sağlıklı ayrışma-bireyleşme süreci sayesinde iki farklı hayatı olan birey olduğuna inanılmaktadır (Tezcan, 2021). Ebeveynlerden ayrı bir “ben”den karşılıklı ilişkiye geçebilmek zaman istemektedir. Bu yüzden evlilik öncesinde bireyler özerklikten bağlılığa geçebilmeyi öğrenmelidir (İşmen-Gazioğlu, 2019).

Gençlerin aile ve evlilik algısındaki değişiminde bireyselleşmenin artması etkili olduğu ifade edilmektedir (Barış ve Taylan, 2020). Kimi birey geleneksel yaşamın etkisi ile evliliği dini bir vazife, neslin devamı için gerekli görürken kimi birey bireyselliğin yaşama getirdiği başka yaşam stillerinin oluşmasını, evliliğe olan algılarını değiştirmektedir (Avcı, 2019). Aydın ve Baran (2010)’a göre kentleşme ile birlikte bireyleşme kadının bağımsız olmasına dolayısıyla kadın ve erkekler için bireysel tercihlerini ön plana almasında etkili olmuştur. Böyle kurulan evliliklerde, kadın erkeğe “bağımlı” olmak yerine “karşılıklı bağlılık” söz konusudur. Bu minvalde evliliğe dair algı değişmiş dayanışma, saygı ve sevgiye doğru evrilmiştir. Fakat haz odaklı yaşam ile birlikte bireysel hayat tarzları yaygın hale gelmesi ve ailelerin evlilik konusunda etkisi azalmaya neden olmuştur. Aile büyüklerinin evliliğe müdahale etmesi bireylerin özgürlüklerini kısıtladığı düşüncesine sebep olmakta bu durum bireylerin kendini gerçekleştirme ve benliğini keşfetmelerini ön plana çıkarmaktadır (Baş, 2021).

Bireysel hayat tarzlarının yarattığı krizler evlilik ve aile birliğini giderek kırılğan bir yapıya dönüştürmektedir. Bu durum çağdaş evlilik ve aile yapısındaki algı ve beklentileri göz önüne alındığında ailelerin giderek küçülmesi şaşırtıcı gelmemektedir (Ünal ve Avcı, 2019). Burada söz konusu olan sınırların belirlenmesidir. Sınırların korunması ve karşılıklı saygı çerçevesinde görüşlerin alınması önemli görülmektedir.

Gençlerin bireyleşmesi ile kastedilen kendi hayatının sorumluluğunu alma noktasında ebeveynlerinden ayrışmasının sağlıklı olduğu hatırlatılmaktadır. Evlilik ilişkisinde ben ve biz dengesinin önemi vurgulanmaktadır.

## **Bireyleşmenin Alt Boyutları**

### **Destek Arayışı**

Çocukların ilk bakım veren ile kurduğu ilişki önemlidir. Duygu düzenleme becerisinin temellerinin atıldığı ilk bakım veren ile kurulan temasın niteliği önemli bir belirleyicidir (Şahin-İpek ve Tarlacı, 2021). Burada duyguların bulaşıcılığı özellikle erken çocukluk döneminde bakım verenin duygularının bir sünger gibi çekildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla öncelikle bakım verenin duygu düzenleme becerilerinin gelişmiş olması oldukça önemli görülmektedir.

İlk bakım veren ile kurulan ilişkinin niteliği bireylerin duygu düzenleme becerilerini etkilediği görülmektedir. Birey duygu düzenleme becerisi kazanamadığında bağlandığı kişiden veya başkalarından ilgisiz ya da kızgın bir şekilde karşılık verildiğinde ortaya çıkan duygularını bastırmayı kendilerini ifade etmekten kaçınmayı öğrenebilir. Duygularını bastırmayı öğrenen bu kişiler destek aramaktan çekinebilir (Sümer, Oruçlular ve Çapar, 2015). Bireylerin kişilerarası ilişkilerinde yetersiz veya doyum sağlamayan sosyal yaşantılar içinde olmaları hayatlarını farklı boyutlarda etkileyebilmektedir. Bu da kendilerini toplumdan izole ederek yalnızlık duygusunun oluşmasına zemin hazırlayabilir (Buluş, 1997).

Sıcak ve samimi iklimin hakim olduğu ailelerde çocuk birey olarak kabul görür ve bu ailelerde karşılıklı iletişim vardır. Ayrıca çocuğun özerklik girişimleri desteklenir ve bu girişimlerini geliştirmesi için olanaklar sağlanır (Sümer, Gündoğdu-Aktürk ve Helvacı, 2010). Yeni ebeveynlik yaklaşımlardan biri olan pozitif disiplin çocuğun bağımsızlığını, baş etme becerilerini ve özgüvenini geliştirmektir (Rayana ve Atak, 2022). Beliren yetişkinlerin algıladığı ebeveynlik stillerinden sınırsız, aşırı izin verici veya gerekli disiplinin olmaması kadar aşırı otoriter, katı veya kuralcı ebeveynlik biçimleri de olumsuz sonuçlara yol açabileceği düşünülmektedir. İşlevsel olmayan ebeveynlik stilleri ilişkiler düzleminde ayrılma kaygısı ve bilişsel çarpıtma belirtileri ile

birlikte bireyleşme süreci ve kişilerarası ilişkilerinde olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir (Başbuğ, Cesur ve Durak-Batıgün, 2017).

Ebeveynlerin çocuklara uyguladığı denetimlerin aşırı düzeyde olması veya yetersiz kalmasının ilerleyen dönemlerde çeşitli davranış sorunlarına neden olabileceği öngörülmektedir. Anne babaların uçlarda gösterdiği tutum ve davranışlar çocukların ileriki yaşantılarında sorumluluk almayan, kontrolsüz ya da pasif başkaların kontrolüne kolaylıkla girebilen kişilikler geliştirmesi olasıdır (Navaro, 2014; Sümer vd., 2010).

### **Bağlanmışlık**

Bağlanma stres, korku, kaygı hissedildiğinde güvenli bir liman işlevi gören ve hayatta kalmak için yakınlığı koruyan düzenleyici bir örüntüdür. Çocuk ile bakım veren arasındaki ilişkinin en uygun düzeyde nitelikli ve dengeli olması gerekmektedir. Aksi halde hayatta kalmak adına çocuk farklı yollar, çözümler aramak zorunda kalabilir. (Sümer vd., (2015).

Bowlby (1969)'ye göre erken çocuklukta bağlanma deneyimleri, benlik ve başkaları olmak üzere adlandırılan zihinsel modeller aracılığı ile ileriki yaşantılara aktarılmaktadır. Benlik modeli bağlandığı kişi ile kurulan ilişkiyi esas alarak, kişinin kendisine dair zihinsel temsiller oluşturmaktadır. Bu bireyin bakım verilmeye ve sevilmeye değer biri olup olmadığına yönelik duygu ve algılarını içermektedir. Başkaları modelinde ise diğer insanların güvenilir ve ulaşılabilir olduğuna dair duygu ve algılarını içermektedir. Oluşan bu zihinsel temsiller ve şemalar aracılığı ile yakın ilişkilerde hayat boyu devam etmektedir. Çocukluk döneminde bağlanma figürü anne baba baskın olurken ergenlik dönemi ile birlikte beliren yetişkinlikte romantik ilişkinin yaşandığı kişiler yer almaktadır (Morsünbül ve Çok, 2011). Gelişim dönemlerine göre bağlanma figürleri değişkenlik gösterebilir.

### **Müdahalecilik**

Ebeveynin baskılayıcı, aşırı müdahale edici yaklaşımları benlik gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir (Aslan, 2016). Yaşanan toplumsal, teknolojik, ekonomik, duygusal gibi birçok faktör anne babaların çocuk eğitiminde değişikliğe götürmekte ve yeni yaklaşımlar ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Yeni yaklaşımlardan biri olan

helikopter ebeveynliktir (Özdemir, 2023). Çocuklarının ayrışma-bireyleşme süreçlerine fırsat tanımayan bir ebeveyn tutumudur (Flower, 2021). Bu yaklaşıma sahip ebeveynler çocuklarının hayatını yönetmeye çalışan, mükemmelliyetçi ve müdahaleci özelliklerle karakterizedir (Yılmaz ve Büyükcebeci, 2019). Helikopter ebeveynlik hem çocuk hem ebeveyn açısından çok zorlayıcı gözükmektedir.

Demokratik ebeveyn tutumuna benzerlik gösterecek çocuklara yaklaşımda kontrolçülük hakimdir (Lemoyne ve Buchanan, 2011). Bu durum birey olarak görüşlerinin önemsenmediğini ve ayrışma-bireyleşme noktasında problemlerin olduğunu göstermektedir. Yapılan bir çalışmada Türkiye'deki helikopter ebeveynliğin yaygınlığı ve anne baba düzeyinde ortaya konulmuştur. Babalara göre annelerin bu tutumu daha fazla gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bireylerin duygusal ve özel hayatında yerleşim yeri ile gösterilen helikopter tutum arasında ilişki bulunmazken, eğitim hayatında yerleşim yeri ile helikopter tutumları ilişkili görülmüştür. Bu durumun kentlerde yaşayan ebeveynlerin çocuklarının akademik yaşantısına ve geleceğine daha fazla odaklandığı veya endişelendikleri şeklinde yorumlanmıştır (Yılmaz, 2020). Kentlerde yaşayan ailelerin çocuklarının eğitim hayatına daha fazla odaklanmaları sınav kaygısına neden olabilmektedir. Bireyin hayatına çok fazla müdahalede bulunmanın sosyal ilişkilerine de yansıtacağı düşünülmektedir.

Gökkaya (2016) ebeveynleri koruyucu olarak algılayan bireyler üniversite ve sosyal uyum becerilerini düşürürken, demokratik algılayan bireylerin ise üniversite ve sosyal uyum becerilerini arttırmaktadır. Ebeveynleri koruyucu olarak algılayan bireyler başlarına gelen zorluklarla mücadele etmeyi ve kendi hatalarından ders almayı öğrenmekte güçlük yaşayabilir (Dacey, Mack ve Fiore, 2020). Anne babaların aşırı korumacı yaklaşımı gereğinden fazla özen göstermesi müdahale etmesi anlamına gelmektedir. Gereğinden fazla özen ve müdahaleci bir tutumun sonucunda başkalarına karşı bağımlılık geliştirebilir, özgüvensiz ve fazla incinen bir kişi olabilir. İleride evlilik hayatında aynı davranışı eşinden bekleyebilir (Yavuzer, 2010).

Başbuğ, Cesur ve Durak-Batıgün (2017) katı tutum kadar aşırı izin verici yaklaşımın yakın çevresiyle kurduğu ilişkiyi etkilemektedir. Bu doğrultuda ebeveyn tutumları gelecekte kurulacak yakın ilişkilerden biri olan eş ile olan bağlantıyı etkileyebileceği düşünülmektedir. Bireylerin algıladıkları ebeveyn tutumları sosyal ilişkileri ve benliğin şekillenmesinde önem taşımaktadır. Bununla birlikte evlilik algılarında ebeveyn etkisi olmadan ayrışma-bireyleşme sürecinin sağlıklı olması önemli bir belirleyici olduğunu göstermektedir.

## Özgüven

Benlik oluşumu ve özgüven gelişiminde çocuğun içinde bulunduğu aile ortamı önemli görülmektedir. Anne babanın birbirlerine olan iletişim dilinin ve çocukla teması özgüven, esnek ve güven vermesi durumunda benlik saygısının yüksek olması muhtemeldir. Aşırı baskıcı ve otoriter tutum sergileyen ebeveynlerin çocuktaki özerkleşme mekanizmasını geliştirememelerine benlik saygısını azaltan dolayısıyla özgüveni zedeleyen bir çevresel faktör olmaktadır (Yavuzer, 2021). Özgüven duygusunun oluşmasında çocuğun gelişim dönemlerine göre görev ve sorumluluk verilerek bağımsızlaşma davranışlarına teşvik edilmesi, ebeveynlerinden ilgi ve destekleyici tutum görmesi önemli görülmektedir (Sümer vd., 2010).

Anne babaların destekleyici ve onaylayıcı tutum sergilemesi özerk ve özgüvenli bir çocuk yetiştirmenin ilk adımı olarak görülmektedir (Yavuzer, 2018). Bireyin özgüven duygusunun gelişiminde kendisine ve başkalarına ilişkin algılarından yola çıkarak benlik modellerin etkin rol oynadığı düşünülmektedir (Bowlby, 1969). Benlik saygısının temelini ise kendinden memnun olma ve kendini değerli görme oluşturmaktadır. Bu yaklaşım başkalarında sevmeye ve kabul etmeye değer biri olarak görmesini sağlamaktadır. Sınırların belirlendiği bir aile ortamında büyüyen çocukların ise olumlu bir benlik saygısı geliştirmesi muhtemeldir (Karadeniz, 2019).

Beliren yetişkinlik döneminde olan bireylerin çocukluk yaşantıları ile öz yeterlilik ve kendini sevme özellikleri arasındaki ilişki olabileceği düşünülmektedir (Taner, 2019). Anne babaların çocuklarına demokratik tutum sergilemesi özgüvenin oluşumunda önemli bir belirleyici olduğu görülmektedir (Sağat, 2016). Erken çocukluk deneyimlerinin beliren yetişkinlikte bireyin özgüven ve benlik saygısını etkilediği ileri sürülmektedir.

## Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu

Ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusu anne baba ile kurulan ilişkinin niteliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Ebeveynlerin aşırı korumacı müdahaleci yaklaşımı bireyleşme sürecini aksamasına neden olabilmektedir. Çocuklar anne babasını hayal kırıklığına uğratacağından ve üzeceğinden fazla endişeli davranabilirler. Yoğun korku ve endişenin yanı sıra kendini suçlu hissedebilirler. Ebeveynlerinden gelen bu tür yaklaşımlar bireylerin bağımsızlıklarını kazanmasına ket vurabilir (Kulaksızoğlu, 2016).

Algılanan aile tutumu sosyal kaygı ve mükemmeliyetçilik düzeylerini etkilediği düşünülmektedir. Koruyucu ebeveyn tutumu ile sosyal kaygı arasında anlamlı bir ilişki olabileceği fikri ortaya atılmaktadır (Eken, 2019). Bu tutum ile büyüyen birey kendi duygu ve düşüncelerini ifade etmekten çekinmekte hata yapmaktan korku duyabilmektedir. Bu durum ileriki yaşantısında birçok probleme teşkil edebileceğini düşündürmektedir (Toprak, 2019).

### **Evlilik Algısı, Ayrışma-Bireyleşme ve Sosyodemografik Değişkenler ile İlgili Araştırmalar**

Popüler kültürün dayattığı bireysel yaşam tarzı ve özgürlük evlilik ve aile kurumuna yeni bir form kazandırmaktadır (BASAGM, 2010). İletişim araçlarının gelişmesiyle birlikte küreselleşen dünyada evlilik ve aile yapılarında dönüşüm hissedilmektedir (Genç, 2016). Evlilik ve aile kurumu bireyin hayatını kısıtlayan bir yapı olarak algılanırken sorumluluk almadan sınırsızca davranmanın özgürlük olduğuna dair görüşler yaygınlaşmaktadır (Sağlam, 2020). Çağdaşlaşma bağlamında bireyselliğin temel bir değer olarak görülmesi, tüketim kültürünün ilişkilere yansması, toplumsal cinsiyet rollerindeki değişiklikler, medyada çarpık ilişkilere yer verilmesi gibi unsurlar beliren yetişkin bireylerin evliliğe dair görüşlerini etkilemektedir (Kaya ve Tan-Eren, 2020). Evlilik kurumunun yapısında oluşan bu değişiklikler, araştırmacıların gençlerin evliliğe dair algılarının üzerinde çalışmasına yönelmiştir (Carroll, Willoughby, Badger, Nelson, Barry ve Madsen, 2007). Bu bağlamda aşağıda evlilik algısının, ayrışma-bireyleşme ve sosyodemografik değişkenleri ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir. Bu araştırmalar değişken sırasına göre ele alınmıştır.

Evlilik algısında önemli bir değişken bireyin ayrışma-bireyleşmedir. Sağlıklı bir ayrışma-bireyleşme süreci yaşamın birçok alanında etkisi olduğunu göstermektedir. Burada ayrışmanın evlilik ilişkisine nasıl yansıdığı ele alınmaktadır. Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerle yapılan çalışmada bağlanma stilleri, duygu düzenlemenin ve bilinçli farkındalığın özerklik ile ilişkisi incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre özerklik ile bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Karabacak ve Demir, 2017).

Evlilik ilişki kalitesinin benliğin farklılaşma ve ilişkisel özgünlük bağlamının nasıl açıklandığı bir araştırma yapılmıştır.. Elde edilen bulgulara göre evlilik ilişkisi ile

benliğin farklılaşmasında anlamlı bir biçimde yordadığı bulunmuştur (Kalkan ve Aydoğan, 2019). Bu açıdan bakıldığında bireylerin kurdukları evliliklerde ayrışma-bireyleşmesi ilişki kalitesinde belirleyici olduğu söylenebilir. Ayrıca ayrışma-bireyleşmesi bireylerin ilişkiden aldıkları doyuma önemli paya sahiptir. Beliren yetişkinlik döneminde olan bireylerle yapılan bir çalışmada romantik ilişkisi olanların romantik ilişki doyumu ile benlik ayırılması, otantiklik ve depresyonları arasındaki ilişkisi incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda farklılaşma düzeyi arttıkça romantik ilişki doyumu da arttığı tespit edilmiştir (Yılmaz ve Gündüz, 2021).

Üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada ebeveyne güvenli bağlanma ile uyum arasındaki ilişkide sağlıklı ayrışma bireyleşmenin aracılığının Türk kültüründe test edilmesi hedeflenmiştir. Elde edilen bulguya göre erkek ve kızlarda anne-babaya bağlanma düzeyinde artış, ayrışma-bireyleşmedeki azalmaya yol açtığı bulunmuştur (Aslan, 2008). Sosyal destek mekanizmalarından biri olan ebeveynin, tutum, davranışları ve bağlanma stilleri bireyselleşmesine aracılık ettiği görülmektedir. Bu bağlamda özerk bir birey olma ve kendi hayatının sorumluluğunu alma yolunda ayrışma-bireyleşme süreci önemli bir adım denilebilir.

Üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada ayrışma-bireyleşme ve evlilik beklentileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda evlilik beklentisi ile ayrışma-bireyleşme arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur (Farokhzadian, Arshadi ve Sa'adattalab, 2016). Aynı anneden doğan birincil ve ikincil ayrışma-bireyleşme süreçlerini tamamladığı düşünülen ilk ve son doğan beliren yetişkin kız kardeşlerin, algıladıkları annelik tutumuna göre karar verme tarzları ile olumsuz değerlendirilme korkuları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre ayrışma-bireyleşme süreçlerinde algılanan anne tutumlarının, karar verme tarzları ile olumsuz değerlendirilme korkusu anlamlı ilişkide olduğu bulunmuştur (Öztürk, 2023). Bu bağlamda ayrışma-bireyleşme ile karar verme tarzlarının ilişkili olduğu bulgusu romantik ilişkinin bir görünümü olan evlilik olgusuna karar vermede etkili olabileceği düşünülmektedir.

Hormozgan Üniversitesi öğrencileri ile yapılan çalışmada bekar kızların evlilik tutumlarının aracı değişkeni olarak farklılaşmasında evlilik beklentisinin yordayıcı rolü değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda ayrışma-bireyleşmenin yüksek olması evlilikten beklenti ve evlilik tutumu üzerinde pozitif bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur (Najarpourian, Samavi ve Shaafizadeh, 2019).

Bekâr gençlerle yapılan bir çalışmada evliliğe ilişkin görüşleri ve beklentileri alınmıştır. Elde edilen bulgulara göre evliliğe ilişkin görüşleri kök aile, toplum gibi faktörlerin etkilediği bulunmuştur (Keldal, 2021). Bir başka araştırmaya katılan gençlerin %90'nı evlilik insanın saygı, güven ve sevgi gereksinimlerinin karşıladığı ve bir eşle beraber yaşamayı istedikleri için evlenmeyi istediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca %80.9'u kendi seçtikleri kişiyle fakat ailelerinden onay alarak evleneceklerini belirtmişlerdir (Mermer, 2011). Elde edilen bulgular sonucunda bireylerin evlilik kararında ebeveyn etkisi olduğu ve ayrışma-bireyleşme düzeyinin düşük olabileceğini düşündürmektedir.

Aile mahkemelerinde görev yapan sosyal çalışmacıların evliliğe ilişkin algılarının incelendiği bir araştırma yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre bekâr sosyal çalışmacıların evlilik algısının daha olumsuz etki yarattığı sonucuna ulaşılmıştır (Yüce ve Yaman, 2023). Kök ailesinden ayrışmamış bireylerin kurdukları evliliklerin sağlıklı olabileceği düşünülmektedir.

Evlilik algısında önemli bir değişken anne babanın birliktelik durumudur. Erken çocukluk yaşantılarında ebeveyn tutumu ve aile içi ilişkilerin kalitesi bireyin bireyselleşmesinde ve romantik ilişkilerinde önemli rol oynamaktadır. Aile yaşantısındaki boşanma deneyimi olması bireyin kendi evliliğinde aracılık ettiği görülmektedir. Bu bağlamda boşanmış çiftlerin çocuklarının âşık olması, evlilik hazırlığında korkular yaşaması dolayısıyla evlilikten çekinmesi beklenebilir bir durumdur. Şiddetli geçimsiz bir aile yaşantısına sahip bireylerin evlilikle ilgili algı, tutum ve davranışlarının etkilenebileceği belirtilmiştir. Üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada anne babası birlikte ve ayrılmış olanlar ile evliliğe dair tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (Maden, 2015).

Muench ve Landrum (1994) yapılan araştırmalar sonucunda anne ve babası boşanan çocukların gelecekte kendi evliliklerinde başarı konusunda kaygı, korku duyduklarını genel itibarıyla evliliğe negatif bakan, ebeveynlerinin evliliklerini mutsuz olarak algılayan kızların evliliğe yönelik tutumun negatif olduğu ortaya konulmuştur. Evlilik bağı güçlü ve sağlam ebeveynlere sahip bireylerin ise evliliğe olumlu bir bakış açısı geliştirebilmesi olası görülmektedir (Yıldırım, 2019). Genel olarak bakıldığında bireylerin çevresindeki evliliklerden yola çıkarak kendi evlilik tasarımını oluşturduğunu, kök ailede yaşanan deneyimlerin yanı sıra ebeveyn birlikteliğinin evlilik algısında önemli bir belirleyici olduğunu düşündürmektedir.

Evlilik algısında diğerk bir değişken cinsiyettir. Kırgızistan'daki üniversite öğrencilerinin evlilik ve evliliğe hazırlanma da bazı algı ve davranışlar incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre evliliğe dair algılamalarında cinsiyete göre fark olduğu tespit edilmiştir (Karadağ, 2006). Evliliğe dair görüşleri ve beklentileri incelenen bir araştırmada erkekler evliliği güven, saygı ve aile sorumluluğunu üstlenebilmeyi tanımlarken kadınlar ise saygı, anlayış, sevgi ve romantik bir ilişki olarak daha duygusal boyutta baktıkları ifade edilmiştir (Binar, 2020). Eralp ve Gökmen (2020) tarafından yapılan bir araştırmada ilk evlilik yaşıının yüksek olmasından dolayı evliliği ertelemeyi etkileyen faktörler incelenmiştir. Evliliğe bakış açısında geleneksel yapı korunsa da şehirleşme, kadının ekonomik anlamda bağımsız olması gibi faktörler etkili görülmektedir. Bu etki kadınlar açısından evliliği erteleme riskini arttırırken; erkekler açısından riski düşürmektedir. Araştırma sonucunda cinsiyet açısından istatistiksel olarak fark olduğu ortaya konulmuştur.

Üniversite öğrencileriyle yapılan bir araştırmada evliliğin anlamı ve eş tercihleri belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre erkekler dini gereklilik ve cinsel ilişki olarak tanımlarken kızlar ise yalnızlıktan kurtulmayı önemli gördüğü sonucu ortaya konulmuştur. Cinsiyete göre evlilik anlamının farklılaştığı ifade edilmektedir (Bacanlı, 1999). Mutlu (2004) tarafından yapılan bir araştırmada üniversite öğrencilerinin evlilik ve aile kurumuna ilişkin yaklaşımı ele alınmıştır. Elde edilen bulgulara göre gençlerin evlilik ve aile kurumuna bakış açısında cinsiyete göre anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Erkeklerle göre kadınların sevgi ve paylaşımcı bir yaklaşımı merkeze aldıkları görülmüştür. Bu yaklaşım algılama ve beklentilerinin farklılığından kaynaklanabilir. Üniversite son sınıf öğrencileriyle yapılan bir araştırmada evliliğe bakış açısı incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre her iki cinsiyetten gençlerin evlilik tanımları düzenli hayata sahip olmak sonucunu elde edilmiştir. Diğerk bir ifade ile cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmamıştır (Pınar, 2008).

Üniversite öğrencileriyle yapılan bir araştırmada evlilik ve aile kurumuna yönelik algıları, düşünceleri ve tutumları açıklanmaya çalışılmış ve cinsiyet açısından fazla bir değişiklik göstermediği bulunmuştur. Evlilik algısının cinsiyet bazında incelendiğinde erkeklerle göre sorumluluk ve düzeni ifade ederken; kadınlarda hayatı paylaşma, yaşamın her alanında birbirine destek olabilme, sevgi gibi anlamlar ortaya çıkmıştır. Söz konusu erkek ve kadın öğrenciler arasında evliliğe bakış açısında büyük fark olmadığı görülmüştür (Baş ve Cengiz 2018). Öğretmen adaylarının evlilik ile ilgili görüş ve

tutumlarının alındığı bir çalışma yapılmıştır. Araştırma sonucunda cinsiyete göre fark olmadığı tespit edilmiştir (Arslan, 2019).

Gazioğlu (2006) tarafından üniversite ve yüksek lisans öğrencileri üzerinde yapılan çalışmalar sonucunda evliliğe dair algıları kadınlara göre erkeklerin daha geleneksel bakış açısına sahip olduğu bulunmuş, cinsiyete göre maddelerden aldıkları puanın farklılaştığı ortaya konulmuştur. Bir başka çalışmada üniversite öğrencilerinin evliliğe yükledikleri anlamları cinsiyet bazında incelenmiştir. Araştırmaya ilişkin bulgulara bakıldığında üniversite öğrencilerinin yükledikleri anlamların cinsiyete göre farklılık olduğu, kız öğrencilerinin erkek öğrencilere göre evliliğe ilişkin yükledikleri anlamın daha olumlu olduğu tespit edilmiştir (Koç vd., 2007).

Üniversite son sınıf öğrencileriyle yapılan bir çalışmada evlilik, aile yaşantısı ile toplumsal cinsiyet rollerine bakış açısı incelenmiştir. Araştırma sonucunda evlilik yaşamına ilişkin bakış açısında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Bu farklılık erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha geleneksel bir bakış açısına sahip oldukları dikkat çekmektedir (Vefikuluçay vd., 2007). Bener ve Günay (2013) tarafından evlilik ve aileye ilişkin tutum ve görüşlerinin alındığı bir çalışma yapılmıştır. Araştırma sonucunda cinsiyete göre farklılık gösterdiğini belirtilmiştir. Bu farklılık kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha geleneksel bir bakış açısına sahip oldukları yönünde bulunmuştur.

İçağasıoğlu-Çoban (2009) tarafından ergenlik döneminde gerçekleştirilen evliliklerin kadınlar tarafından nasıl algılandığını ve anlamlandırıldığını belirlemeye yönelik nitel bir çalışma yapılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre kadınların evlilik sürecini evcilik oyunu oynamak gibi algıladıkları, eşleri ile iletişim problemleri yaşadıkları, çoğu zaman eşlerinden çekindikleri, çocuk yapmak ve çocuk bakımı gibi görevleri üstlenirken birçok zorlukla karşılaştıkları ve kendilerini güçsüz hissettikleri belirtilmiştir. Gençlerin evlilik kurumuna ilişkin görüşlerinin alındığı çalışmada %79,3'ü evlilik kesinlikle önemlidir ve % 13,9 evlilik önemlidir cevabını vermişlerdir. Bazı konularda kız öğrencilerin erkek öğrencilerden farklı düşündükleri bu farklılığın toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili olabileceği ifade edilmiştir. Araştırma sonucunda cinsiyet açısından anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur (Köroğlu, 2013).

Toplumun en küçük sistemini oluşturacak evlilik hazırlığında olan adayların önemli bir unsuru yaşıdır. Bireyin hayatını köklü değişime uğratacak birlikteliğe karar verirken yeterli olgunluk seviyesine ulaşması beklenmektedir. Yeterli olgunluk seviyesi ile anlatılmak istenen bireyin kendini tanıması, özerkliğini kazanması, evleneceği kişiyi

kendisinin seçebilmesi ve karar verebilmesidir. Evlilik aşamasında olan bireylerle yapılan çalışma sonucunda adayların evliliği eş, arkadaş, dost edinmek olarak ifade edenlerin %41.97'si 20-24 %39.5'inin 25-29 yaş grubunda olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre evliliğe bakış açısında yaş değişkeni istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (Ekşi, 2005).

Evlilik yaşının yükselmesi kadar erken yaşta yapılan evlilikler de risk oluşturmaktadır. Diyarbakır'ın Bismil ilçesinde yapılan bir araştırmada erken yaşta yapılan evlilik ve çocuk sahibi olmayı etkileyen faktörler incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre gerçek hayatla bireysel beklentilerin uyuşmadığı, araştırmanın yapıldığı bölgede erken evliliklerinin gerçekleştirilmesinde sosyo-kültürel yapı, eğitim seviyesinin düşük ve ekonomik imkanlarının sınırlı olmasının etkili olduğu belirlenmiştir (Orçan ve Kar, 2008).

Eğitim seviyesinin yükselmesi veya düşük olması bununla birlikte yaş evlilik algısında önemli bir belirleyicidir. Evliliğin ne olduğunu bilmeden, duygusal olgunluk gelişmeden yapılan evliliklerin sonucunda boşanma durumu gerçekleşebilmektedir. Üniversite öğrencileriyle yapılan bir araştırmada evliliğe dair görüşlerini incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre ideal yaşın 26 olduğunu, gençlerin büyük bir kısmının hayat planında önceliklerinin kariyer ve az bir kısmının ise kendilerini evliliğe hazır hissettiğini ortaya koymuştur (Keldal, 2021). Üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada evlilik, aile ve boşanmaya yönelik görüşler incelenmiştir. Araştırma sonucunda cinsiyete göre evlenme yaş oranları farklılık göstermektedir. Kızlar erkeklere göre daha erken evlenirken, erkekler daha ileri yaşlarda evlendiğini belirtmiştir (Köroğlu, 2013).

Evlilik algısında önemli diğer faktör bireyin romantik ilişki yaşama durumudur. Akın ve Aydemir (2007) üniversitede okuyan kız öğrencilerin cinsiyet rolü tutumları bağlamında aile ve evlilik kurumlarına bakışlarını inceledikleri bir çalışmada "evlilik öncesi flört dönemi evliliğin sağlıklı bir şekilde yürümesi için önemli ve gereklidir" önermesi büyük oranda destek gördüğünü ifade etmişlerdir. Duygusal sınır ihlalinde bunu aşk olarak yorumlayan gençlerin birbirlerinden hiç ayrılamaz duruma gelmesi birtakım problemler oluşturabilmektedir. Bu gibi durumlardan sonra hayal kırıklığı ile sonlanabilmektedir. Dolayısıyla erkek ve kızın flörte yüklediği anlam ve düşünceye neden olan etkenin ne olduğu önemlidir. Evlenecek olan gençlerin evliliğe ilişkin algısını etkileyebilmekte ayrıca bireylerin evlilikten soğumasına, karar verme süreçlerinde güvensizliğe neden olabilmektedir (Teke, 2017).

Uzun süreli flört yaşayan bireylerle yapılan bir araştırmada uzun süre flört sürecinin eş seçme ve evlilik algısında anlamlı düzeyde farklılık olduğu tespit edilmiştir (Kaçar, 2018). Flört ve görücü usulü aracılığıyla tanışan çiftlerin evlilik öncesi ilişki biçimleri ile ilgili tutum ve davranışları incelenmiştir. Araştırma sonucunda flörtün süre bakımından uzaması ve flörtleşilen kişi sayısının artması ilişkiyi sonlandırma veya aldatma eğiliminin daha fazla olduğu buna bağlı olarak evlilik kararı ve evliliğe bakış açısı olumsuz etkilediği bulunmuştur (Yılmazçoban, 2008). Erdoğan (2017) tarafından yapılan araştırmada yeni evli olarak sayılabilecek 0-5 yıl arasında evli olan çiftlerin çeşitli değişkenlerle sağlıklı aile kavramının hangi düzeyde olduğu incelenmiştir. Evlilik öncesi flört süresi değişkenin analizi sonucunda uzayan sürecin bireyleri yıprattığı, evlilik öncesinde yaşanmışlıkların arttığı ve bazı durumlarda evlilikten beklentileri dahi değiştirebileceği sonucu ortaya konulmuştur.

## BÖLÜM 3

### YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli ve araştırma grubu ele alınmıştır. Veri toplama araçları; Kişisel Bilgi Formu, Evlilik Algısı Ölçeği ve Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Ölçeği açıklanmıştır. Verilerin toplanması, verilerin analiz edilmesi ve işlem konularında açıklamalara yer verilmiştir.

#### Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, beliren yetişkinlerin evlilik algısını etkileyen faktörlerin incelenmesi amacıyla yapılan betimsel bir çalışmadır. Beliren yetişkin bireylerin destek arayışı, bağlanmışlık, müdahalecilik, özgüven ve ebeveyni hayal kırıklığına uğratmanın evlilik algılarını yordamadaki rolünü incelemeye yönelik ilişkisel bir araştırma modelindedir (Büyüköztürk, 2020). Bunun yanı sıra, beliren yetişkin bireylerin cinsiyet, yaş, anne baba birliktelik durumu ve romantik ilişki yaşama durumu olarak belirlenen değişkenlerle evlilik algısı arasındaki farklılaşma incelenmiştir. Bu çalışmada grup farklılıklarının incelenmesinden dolayı karşılaştırmalı araştırma modelini de içermektedir.

#### Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'deki devlet üniversitelerinde çeşitli fakültelerde öğrenimine devam eden ve literatürde beliren yetişkin olarak tanımlanan 18-25 yaş arası 592 katılımcı oluşturmuştur. Katılımcı üniversite öğrencileri farklı yaş, cinsiyet ve sınıf düzeyine sahiptir. Kişisel Bilgi Formu aracılığıyla katılımcılardan alınan cinsiyet, yaş, anne baba birliktelik durumu, anne-baba eğitim düzeyi, anne baba evlilik algısı etkisi, romantik ilişki yaşama durumuna ait yüzde dağılımı ve frekans Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1

*Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Dağılımları*

|                        | Kategoriler                          | n           | Yüzde (%) |
|------------------------|--------------------------------------|-------------|-----------|
| Cinsiyet               | Kadın                                | 484         | %81.8     |
|                        | Erkek                                | 108         | %18.2     |
| Yaş                    | 18                                   | 33          | %5.6      |
|                        | 19                                   | 85          | %14.4     |
|                        | 20                                   | 131         | %22.1     |
|                        | 21                                   | 113         | %19.1     |
|                        | 22                                   | 87          | %14.7     |
|                        | 23                                   | 76          | %12.8     |
|                        | 24                                   | 39          | %6.6      |
|                        | 25                                   | 28          | %4.7      |
| Sınıf Düzeyi           | Hazırlık                             | 57          | %9.6      |
|                        | 1.sınıf                              | 177         | %29.9     |
|                        | 2.sınıf                              | 146         | %24.7     |
|                        | 3.sınıf                              | 85          | %14.4     |
|                        | 4.sınıf                              | 86          | %14.5     |
| Fakülte                | 5.sınıf ve üstü                      | 41          | %6.9      |
|                        | Eğitim Fakültesi                     | 119         | %20.1     |
|                        | Edebiyat fakültesi                   | 114         | %19.3     |
|                        | Diğer                                | 85          | %14.4     |
|                        | Tıp fakültesi                        | 79          | %13.3     |
|                        | Mühendislik fakültesi                | 67          | %11.3     |
|                        | İlahiyat fakültesi                   | 40          | %6.8      |
|                        | İktisadi ve idari bilimler fakültesi | 40          | %6.8      |
|                        | Mimarlık fakültesi                   | 17          | %2.9      |
|                        | Güzel sanatlar fakültesi             | 14          | %2.4      |
|                        | İletişim fakültesi                   | 12          | %2.0      |
|                        | Spor bilimleri fakültesi             | 5           | %0.8      |
|                        | Anne-baba<br>birliktelik<br>durumu   | Birlikteler | 544       |
| Ayrı yaşıyorlar        |                                      | 19          | %3.2      |
| Boşandılar             |                                      | 29          | %4.9      |
| Anne-baba<br>sağ-vefat | Annem ve babam sağ                   | 572         | %96.6     |
|                        | Hem annem hem babam vefat etti       | 1           | %0.2      |
|                        | Annem vefat etti babam sağ           | 3           | %0.5      |
| Anne eğitim<br>düzeyi  | Babam vefat etti annem sağ           | 16          | %2.7      |
|                        | Okur yazar değil                     | 46          | %7.8      |
|                        | Okur yazar                           | 16          | %2.7      |
|                        | İlkokul                              | 196         | %33.1     |
|                        | Ortaokul                             | 112         | %18.9     |
|                        | Lise                                 | 138         | %23.3     |
|                        | Yüksekokul                           | 10          | %1.7      |
|                        | Üniversite                           | 67          | %11.3     |
|                        | Lisansüstü                           | 6           | %1.0      |
| Bilmiyorum             | 1                                    | %0.2        |           |

(Devam ediyor)

Tablo 1 (Devam)

*Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Dağılımları*

|                                 | Kategoriler                               | n   | Yüzde (%) |
|---------------------------------|---|-----|-----------|
| Baba eğitim düzeyi              | Okuryazar değil                           | 7   | %1.2      |
|                                 | Okuryazar                                 | 16  | %2.7      |
|                                 | İlkokul                                   | 116 | %19.6     |
|                                 | Ortaokul                                  | 126 | %21.3     |
|                                 | Lise                                      | 167 | %28.2     |
|                                 | Yüksekokul                                | 24  | %4.1      |
|                                 | Üniversite                                | 116 | %19.6     |
|                                 | Lisansüstü                                | 18  | %3.0      |
|                                 | Bilmiyorum                                | 2   | %0.3      |
| Anne-baba evlilik algısı etkisi | Evet                                      | 297 | %50.2     |
|                                 | Kısmen                                    | 217 | %36.7     |
|                                 | Hayır                                     | 78  | %13.2     |
| Romantik ilişki yaşama durumu   | Hiç romantik ilişki yaşamadım             | 242 | %40.9     |
|                                 | Romantik ilişki yaşadım ve bitti          | 181 | %30.6     |
|                                 | Şu an devam eden bir romantik ilişkim var | 169 | %28.5     |
| Partner sayısı                  | 0   | 236 | %39.9     |
|                                 | 1   | 183 | %30.9     |
|                                 | 2   | 82  | %13.9     |
|                                 | 3   | 50  | %8.4      |
|                                 | 4   | 18  | %3.0      |
|                                 | 5   | 14  | %2.4      |
|                                 | 6   | 3   | %0.5      |
|                                 | 7   | 1   | %0.2      |
|                                 | 8   | 2   | %0.3      |
|                                 | 9   | 1   | %0.2      |
|                                 | 10  | 1   | %0.2      |
|                                 |   | 1   | %0.2      |

Katılımcıların yaş ortalaması 21.11'dir, yaş aralığı 18–25 arasında değişmektedir (SS=1.82). Tablo 1'de görüldüğü gibi katılımcıların 484'ü kadın (%81.8) ve 108'i (%18.2) erkektir. Fakülte bazında incelendiğinde büyük çoğunluğu eğitim fakültesi ilk sırada yer almaktadır. Anne baba birliktelik durumu incelendiğinde 544'ü (91.9) birlikte olduklarını göstermektedir. Anne eğitim düzeyi incelendiğinde 196'sı (%33.1) ilkokuldur. Baba eğitim düzeyi incelendiğinde 167'si (%28.2) lisedir. Anne baba evlilik algısı etkisi incelendiğinde katılımcıların büyük çoğunluğunu etkilediği düşünülmektedir. Romantik ilişki yaşama durumu incelendiğinde önemli bir kısmı hiç romantik ilişki yaşamamıştır.

## **Verilerin Toplanması**

Çalışmada üç farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Aşağıda önce çalışmada kullanılan veri toplama araçları açıklanmıştır. Daha sonra işlem yolu ve verilerin çözümlenmesi başlıkları altında çalışmada izlenmiş olan adımlar ve uygulanacak analizler tanıtılmıştır.

## **Veri Toplama Araçları**

Araştırmanın verilerini toplamak üzere beliren yetişkinlik dönemindeki üniversite öğrencilerinin evlilik algısını etkileyen faktörlerinin incelenmesi amacıyla Evlilik Algısı Ölçeği, bireyleşme düzeylerini belirlemek amacıyla Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Ölçeği – Kısa Form ve öğrencilerin demografik bilgilerini edinmek için Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Aşağıda bu veri toplama araçları tanıtılmıştır.

### **Kişisel Bilgi Formu**

Araştırmacı tarafından araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulan Kişisel Bilgi Formunda katılımcılara cinsiyet, yaş, anne-baba birliktelik durumu, partner sayısı gibi sosyo-demografik özellikler yer almaktadır. Kişisel Bilgi Formunda toplam 11 soru bulunmaktadır. Kişisel Bilgi Formunda yer alan maddeler Ek 4’te verilmiştir.

### **Evlilik Algısı Ölçeği**

Evlilik Algısı Ölçeği (EAÖ), üniversite öğrencilerinin evlilik algılarını ölçmek amacıyla Gürses (2021) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin 30 madde ve olumsuz değişim, düzenli yaşam, gelişim, sürdürme zorluğu, destek olmak üzere beş boyuttan oluştuğunu ortaya koymuştur. Beşli likert tipinden oluşan ölçek toplam puan vermekte ve alınacak toplam puan 30 ile 150 arasında değişmekte ve puanın yüksek olması Dereceler kavramla ilişkili olarak “Kesinlikle Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kısmen Katılıyorum”, “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle Katılmıyorum” ifadelerinden oluşmaktadır. EAÖ’yü yanıtlamış olan üniversite öğrencisinin evliliği olumlu algılama düzeyinin yüksek olduğunu puanın düşük olması ise evliliği olumlu algılama düzeyinin düşük olduğunu

göstermektedir. Evlilik Algısı Ölçeğinde güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları kapsamında hesaplanan Cronbach Alpha iç tutarlılık kat sayısı .93 olarak bulunmuştur (Gürses, 2021). Bu çalışma kapsamında toplanan verilerle de ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Evlilik Algısı Ölçeği için Cronbach Alpha değeri 0.92 olarak bulunmuştur.

### **Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Ölçeği – Kısa Form (BYBÖ-KF)**

Beliren yetişkinlerin anne babadan bireyselleşmelerinin beş boyutunu ölçmek amacıyla Karataş, Levpušček ve Komidar (2019) tarafından Türkçeye uyarlanmış ve yapı geçerliliği doğrulayıcı faktör analizi ile değerlendirilmiştir. 21 maddelik olan ölçeğin, anne ve baba olmak üzere iki formu bulunmaktadır. Destek Arayışı, Bağlanmışlık, Müdahalecilik, Özgüven, Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu olmak üzere 5 alt boyut içermektedir. Destek arayışı: Bireyin zor durumlarında ebeveynlerinden duygusal destek aramasını ifade etmektedir. Bağlanma: Ebeveynleriyle karşılıklı anlayış, saygı ve güven içerisinde olmasıdır. Müdahalecilik: Ebeveynlerinin bireyin hayatına müdahalede bulunmasıdır. Özgüven: Kişinin ebeveyn desteği olmadan problemleri ve önemli kararları yönettiğine olan inancını tanımlamaktadır. Ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusu: Ebeveynlerinin beklentilerini karşılayamadığında endişe, suçluluk ve kızgınlık duygularını içsel bir bağımlılığı ifade etmektedir. Ölçekte, her madde 1= hiç doğru değil, 5=tamamen doğru olarak değerlendirilmektedir (Karataş vd., 2019).

Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Ölçeğinin güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Bu araştırmanın istatistiksel analizler sonucunda Cronbach Alpha değeri ise alt ölçeklerde .74-.92 arasında bulunmuştur. Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Ölçeği-Anne Cronbach Alpha değeri 0.72, Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Ölçeği-Baba Cronbach Alpha değeri 0.82 olarak bulunmuştur. Destek Arayışı-Anne alt boyutu Cronbach Alpha değeri 0.92; Bağlanmışlık-Anne alt boyutu Cronbach Alpha değeri 0.83; Müdahalecilik-Anne alt boyutu Cronbach Alpha değeri 0.78; Özgüven-Anne alt boyutu Cronbach Alpha değeri 0.77; Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Anne alt boyutu Cronbach Alpha değeri 0.71; Destek Arayışı-Baba alt boyutu Cronbach Alpha değeri 0.92; Bağlanmışlık-Baba alt boyutu Cronbach Alpha değeri 0.85; Müdahalecilik-Baba alt boyutu Cronbach Alpha değeri 0.84; Özgüven-Baba alt boyutu Cronbach Alpha değeri 0.79; Ebeveyni

Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu alt boyutu Cronbach Alpha değeri 0.84 olarak bulunmuştur.

### **İşlem Yolu**

Araştırmanın veri toplama sürecinin başlangıcında etik kurul izni almak amacıyla Ankara Üniversitesi Etik Komisyonu'na başvuruda bulunulmuş ve gerekli izin belgeleri alınmıştır. İzinler alındıktan sonra Kişisel Bilgi Formu ve Ölçeklerin yer aldığı araştırma verileri Google Formlar aracılığıyla çevrimiçi ortama aktarılmıştır. Üniversite öğrencilerinin bulunduğu WhatsApp gruplarına ulaşılarak veri toplama araçlarının bulunduğu link ve açıklama iletilmiştir. Araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirildiği ve elde edilen verilerin gizlilik ilkesi çerçevesinde değerlendirileceği belirtilmiştir. Öğrencilerin katılımıyla veriler çevrim içi olarak toplanmıştır.

### **Verilerin Çözümlemesi**

Verilerin çözümümlenmesi yapılmadan önce, veriler Google Forms üzerinden Microsoft Excel'e aktarılıp daha sonra SPSS 28 paket programında işleme hazır hale getirilmiştir. Araştırmanın veri toplama süresince 641 katılımcıya ulaşılmıştır. 641 katılımcıdan araştırmanın amacına uymayan 25 yaş üstü 49 kişi veri setinden çıkartılmış ve 592 katılımcının verileriyle analizler yapılmıştır.

Ölçeklerde tüm maddeler zorunlu olduğu için kayıp veriye rastlanılmamıştır. Veri temizleme işlemi ardından katılımcılara ait demografik özelliklere ilişkin betimsel istatistikler ortaya çıkarılmıştır. Analize normal dağılım varsayımı kontrol edilerek devam edilmiştir. Sonrasında uç değer analizi ve çoklu bağlantılılık test edilmiştir. Beliren yetişkin bireylerin evlilik algılarının bireyleşmenin beş boyutu olan destek arayışı, bağlanma, müdahalecilik, özgüven, ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusu tarafından yordanıp yordanmadığının belirlenmesinde çoklu regresyon yönteminden yararlanılmıştır. Regresyon, genellikle basit ve çoklu olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Çoklu regresyon, bir değişkenin değerlerinin iki ya da daha fazla değişken değerleri yardımıyla yordanmasıdır (Baykul ve Güzeller, 2020).

Çoklu regresyon analizinin gerçekleştirilmesi bazı ön varsayımların karşılanmasını gerektirmektedir. Çoklu regresyon analizi, en az aralık ölçeğinde ölçülen sürekli değişkenleri olmalıdır (Büyüköztürk, 2020). Beliren yetişkin bireylerin evlilik algılarında cinsiyete göre fark olup olmadığını incelemek amacıyla bağımsız örneklem için t testi analizi uygulanmıştır. Bağımsız örneklem için t-testi; bağımsız örneklem ortalamalarının arasındaki farkın manidarlığını test eden parametrik bir analiz tekniğidir. Beliren yetişkin bireylerin evlilik algılarını anne babanın birliktelik durumuna göre fark olup olmadığını incelemek amacıyla bağımsız örneklem için t testi analizi (Büyüköztürk, 2020) uygulanmıştır. Gözlem sayısının 30'un altında olmasından dolayı anne baba birliktelik değişkeninde ayrı yaşayanlar ve boşananlar birleştirilmiştir (Ersöz ve Ersöz, 2019).

Beliren yetişkin bireylerin evlilik algılarının yaşa göre fark olup olmadığını incelemek amacıyla pearson korelasyonu analizi uygulanmıştır (Büyüköztürk, 2020). Beliren yetişkin bireylerin evlilik algıları ve romantik ilişki yaşama durumu arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi yönteminden faydalanılmıştır. Tek yönlü varyans analizi (one-way ANOVA) yöntemi; bağımlı değişken ile en az iki bağımsız değişken, faktör arasında olan varyans üzerinden tanımlar (Demir, 2020).

## BÖLÜM 4

### BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümün içeriğinde yapılan istatistiksel analizler sonucunda elde edilen bulgular ve yorumlara yer almaktadır. İlk olarak analiz sonucunda elde edilen bulgular başlığı bulunmaktadır. Sonrasında yorumlar başlığı ile bulguların literatür ışığında tartışıldığı kısım yer almaktadır.

#### **Evlilik Algısı ve Beliren Yetişkinlikte Bireyleşmeye İlişkin Betimsel İstatistikler**

Evlilik Algısı Ölçeği ve Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Ölçeği maddelerinden aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistiklerin tablosu aşağıda yer almaktadır.

Tablo 2

#### *Evlilik Algısı ve Beliren Yetişkinlikte Bireyleşmeye İlişkin Betimsel İstatistikler*

| Ölçek/alt boyut puanı                               | n   | Min  | Max  | $\bar{x}$ | SS   |
|---|-----|------|------|-----------|------|
| Evlilik Algısı                                      | 592 | 1.30 | 4.97 | 3.72      | 0.59 |
| <b>Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Ölçeği-Anne</b> |     |      |      |           |      |
| Destek Arayışı-Anne                                 | 592 | 1.00 | 5.00 | 3.42      | 1.15 |
| Bağlanmışlık-Anne                                   | 592 | 1.00 | 5.00 | 3.63      | 0.98 |
| Müdahalecilik-Anne                                  | 592 | 1.00 | 5.00 | 2.96      | 0.95 |
| Özgüven-Anne  | 592 | 1.50 | 5.00 | 3.77      | 0.86 |
| Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu- Anne    | 592 | 1.00 | 5.00 | 3.39      | 1.05 |
| <b>Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Ölçeği-Baba</b> |     |      |      |           |      |
| Destek Arayışı-Baba                                 | 592 | 1.00 | 5.00 | 2.78      | 1.21 |
| Bağlanmışlık-Baba                                   | 592 | 1.00 | 5.00 | 3.03      | 1.14 |
| Müdahalecilik-Baba                                  | 592 | 1.00 | 5.00 | 2.21      | 0.99 |
| Özgüven-Baba  | 592 | 1.00 | 5.00 | 3.87      | 0.93 |
| Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu- Baba    | 592 | 1.00 | 5.00 | 3.39      | 1.23 |

Tablo 2’de görüldüğü üzere, evlilik algısı puan ortalaması 1.30-4.97 değişmiş ve ortalama olarak 3.72 bulunmuştur. Beliren yetişkinlikte bireyleşme anne ve baba alt boyut puan ortalamalarının ise tamamı 1.00-5.00 arasında değişmiştir. Destek Arayışı-Anne alt boyutunda 3.42; Bağlanmışlık-Anne alt boyutunda 3.63; Müdahalecilik-Anne alt boyutunda 2.96; Özgüven-Anne alt boyutunda 3.77; Ebeveyni Hayal Kırıklığına

Uğratma Korkusu-Anne alt boyutunda 3.39 olarak tespit edilmiştir. Destek Arayışı-Baba alt boyutunda 2.78; Bağlanmışlık-Baba alt boyutunda 3.03; Müdahalecilik-Baba alt boyutunda 2.12; Özgüven-Baba alt boyutunda 3.87; Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu-Baba alt boyutunda 3.93 olarak tespit edilmiştir.

### **Evlilik Algısının Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Bulguları**

Beliren yetişkin bireylerin evlilik algılarının bireyleşmenin beş boyutu olan destek arayışı, bağlanmışlık, müdahalecilik, özgüven, ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusu tarafından yordanıp yordanmadığının belirlenmesinde çoklu regresyon yönteminden yararlanılmıştır. Tablo 3’de yer verilmiştir.

Tablo 3

#### *Evlilik Algısının Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları*

| Yordayıcı   | B     | SH   | $\beta$ | T      | p    |
|---|-------|------|---------|--------|------|
| Sabit   | 2.904 | .221 |         | 13.156 | .000 |
| <b>Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Ölçeği-Anne</b> |       |      |         |        |      |
| Destek Arayışı Anne                                 | -.028 | .034 | -.055   | -.757  | .449 |
| Bağlanmışlık Anne                                   | .105  | .041 | .173    | 2.552  | .011 |
| Müdahalecilik Anne                                  | .000  | .028 | -.001   | -.016  | .987 |
| Özgüven Anne  | -.017 | .038 | -.025   | -.448  | .654 |
| Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu- Anne    | .592  | 1.00 | 5.00    | 3.39   | 1.05 |
| <b>Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Ölçeği-Baba</b> |       |      |         |        |      |
| Destek Arayışı Baba                                 | .077  | .038 | .159    | 2.042  | .042 |
| Bağlanmışlık Baba                                   | .024  | .036 | .047    | .678   | .498 |
| Müdahalecilik Baba                                  | .021  | .028 | .035    | .754   | .451 |
| Özgüven Baba  | .034  | .034 | .054    | 1.002  | .317 |
| Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusu Baba     | .012  | .026 | .025    | .451   | .652 |

Not: R=,277 R<sup>2</sup>=,061 F(4,821)=15,77, p=,00

Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Ölçeğinin alt boyutlarından olan anne ve baba özelinde destek arayışı, bağlanmışlık, müdahalecilik, özgüven ve ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusu puanlarının evlilik algısı üzerindeki etkisi çoklu regresyon analizi sonucuna bakıldığında; Bağlanmışlık Anne Alt Boyutu ile Destek Arayışı Baba Alt Boyutu yordayıcı değişken olarak bulunmuştur. Standartlaştırılmış regresyon katsayılarına ( $\beta$ ) göre Bağlanmışlık Anne Alt Boyutu ile Destek Arayışı Baba Alt Boyutu Evlilik Algısı Ölçeğini pozitif yönde yordamaktadır. Yordayıcı değişkenlerin yarı kısmı

korelasyon katsayılarına (r), kriter değişkene ilişkin toplam varyansı en çok açıklayan değişken Bağlanmışlık Anne Alt Boyutu ( $r= 0,18$ ) iken, ikinci sırada Destek Arayışı Baba Alt Boyutudur ( $r= 0,22$ )

### Cinsiyet ile Evlilik Algısına İlişkin Bulgular

Beliren yetişkin bireylerin evlilik algılarının cinsiyete göre fark olup olmadığını incelemek amacıyla bağımsız örneklem için t-testi analizi uygulanmıştır. Yapılan analize ilişkin sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4

#### *Cinsiyete Göre Evlilik Algısı*

| Cinsiyet | n   | $\bar{x}$ | SS  | SD  | T      | p    |
|----------|-----|-----------|-----|-----|--------|------|
| Kadın    | 484 | 3.70      | .59 | 590 | -1.871 | .215 |
| Erkek    | 108 | 3.81      | .56 |     |        |      |

Beliren yetişkin bireylerin evlilik algılarının cinsiyete göre farklarını ortaya koymak amacıyla kullanılan bağımsız örneklem t-testi analizi sonucunda, kadın ( $Ort.= 3.70$ ,  $SS=.59$ ) ve erkek ( $Ort.=3.81$ ,  $SS=.56$ ) grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. [ $t(590)=-1.871$   $p=0.062$ ] Dolayısıyla kadın ve erkek beliren yetişkinlerin evlilik algıları cinsiyete göre değişmemektedir.

### Anne Baba Birliktelik Durumu ile Evlilik Algısına İlişkin Bulgular

Beliren yetişkin bireylerin evlilik algılarının anne baba birliktelik durumuna göre fark olup olmadığını incelemek amacıyla bağımsız örneklem için t testi analizi uygulanmıştır. Yapılan analize ilişkin sonuçları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5

#### *Anne Baba Birliktelik Durumuna Göre Evlilik Algısı*

|               | n   | $\bar{x}$ | SS   | SD  | T     | p    |
|---------------|-----|-----------|------|-----|-------|------|
| Birlikteler   | 544 | 3.74      | .58  | 590 | 2.768 | .074 |
| Ayrı/Boşanmış | 48  | 3.50      | 0.65 |     |       |      |

Tablo5'te Beliren yetişkin bireylerin evlilik algılarının anne baba birliktelik durumuna göre farklarını ortaya koymak amacıyla kullanılan bağımsız örneklem t-testi analizinin sonucunda birlikteler ( $Ort.=3.74$ ,  $SS=.58$ ) ile ayrı ve boşanmışlar ( $Ort.=3.50$ ,  $SS=0.65$ ) grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

### **Romantik İlişki Yaşama Durumu ile Evlilik Algısına İlişkin Bulgular**

Beliren yetişkin bireylerin evlilik algıları ile romantik ilişki yaşama durumu arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi yönteminden faydalanılmıştır. Yapılan analize ilişkin sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6

#### *Romantik İlişki Yaşama Durumuna Göre Evlilik Algısı Betimsel İstatistikleri*

|   | n   | $\bar{x}$ | SS  |
|---|-----|-----------|-----|
| Hiç Romantik İlişki Yaşamadım             | 242 | 3.72      | .60 |
| Romantik İlişki Yaşadım ve Bitti          | 181 | 3.61      | .61 |
| Şu An Devam Eden Bir Romantik İlişkim Var | 169 | 3.85      | .53 |

Tablo 7 analizde ele alınan romantik ilişki yaşama durumuna göre evlilik algısının karşılaştırılmasına yer verilmiştir.

Tablo 7

#### *Romantik İlişki Yaşama Durumuna Evlilik Algısı*

| Varyansın Kaynağı | KT      | SD  | KO    | F     | p    |
|-------------------|---------|-----|-------|-------|------|
| Gruplar arası     | 4.840   | 2   | 2.420 | 7.095 | .001 |
| Gruplar içi       | 200.909 | 589 | .341  |       |      |
| Toplam            | 205.749 | 591 |       |       |      |

\*0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlıdır.

Grupların varyanslarının homojen bir dağılım gösterdiğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Romantik ilişki yaşama durumuna göre evlilik algısında romantik ilişki yaşadım bitti ve şu an devam eden bir romantik ilişkim var gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.  $F(2, 589) = 7.09$   $p < .05$ . Yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları incelendiğinde farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc testlerden Scheffe testi yapılmıştır. Buna

göre hiç romantik ilişki yaşamadım ( $Ort.=3.72$ ,  $SS=.60$ ) diyenlerin evlilik algısı arasında anlamlı bir fark bulunmazken, romantik ilişki yaşadım ve bitti ( $Ort.=3.61$ ,  $SS=.61$ ) ile şu an devam eden bir romantik ilişkim var ( $Ort.=3.85$ ,  $SS=.53$ ) diyenler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Diğer bir ifade ile romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin evlilik algısı romantik ilişkisi bitmiş olan üniversite öğrencilerinin evlilik algısından daha olumludur.

### Yaş ile Evlilik Algısına İlişkin Bulgular

Katılımcıların yaşları 18 ile 25 arasında değişmekte olup yaş ortalamaları 21.11 ve standart sapma 1.82'dir. Beliren yetişkin bireylerin evlilik algıları ile yaş arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Pearson Korelasyon analizi yönteminden faydalanılmıştır. Yapılan analize ilişkin sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8 analizde ele alınan yaşa göre evlilik algısının karşılaştırılmasına yer verilmiştir.

Tablo 8

#### Yaşa Göre Evlilik Algısı

| Pearson Korelasyon | r     | p    |
|--------------------|-------|------|
| Yaş Değişkeni      | -.046 | .266 |

\*0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlıdır.

Beliren yetişkin bireylerin evlilik algılarının yaşa göre farklarını ortaya koymak amacıyla pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan pearson korelasyon analizi sonucunda yaşa göre evlilik algısı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.  $r(-.046)p > .05$ . Yaş değişkeni ortalaması ( $Ort.=21,11$ ,  $SS=1.82$ ) olarak hesaplandığı görülmektedir. Beliren yetişkinlerin evlilik algılarında yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

### Yorumlar

Bu araştırmada beliren yetişkin bireylerin destek arayışı, bağlanmışlık, müdahalecilik, özgüven ve ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusunun evlilik algısını yordamadaki rolü incelenmiştir. Bunun yanı sıra araştırmada beliren yetişkin bireylerin

evlilik algılarında cinsiyet, anne baba birliktelik durumu, yaş ve romantik ilişki yaşama durumuna göre fark olup olmadığı ele alınmıştır. Yapılan analizler sonucunda beliren yetişkin bireylerin evlilik algılarının en güçlü yordayıcısının anne bağlanmışlık olduğu: ikinci sırada ise baba destek arayışının geldiği bulunmuştur.

Cinsiyete göre bakıldığında ise, beliren yetişkin bireylerin evlilik algıları açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Beliren yetişkin bireylerin anne baba birliktelik durumuna göre evlilik algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Beliren yetişkin bireylerin yaşa göre evlilik algıları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Son olarak beliren yetişkin bireylerin romantik ilişki yaşama durumu değişkenine göre evlilik algıları ile anlamlı bir farklılık göstermiştir. Yapılan analizler sonucunda elde edilen tüm bulgular aşağıda başlıklar halinde literatür ışığında yorumlara yer verilmiştir.

### **Destek Arayışı, Bağlanmışlık, Müdahalecilik, Özgüven ve Ebeveyni Hayal Kırıklığına Uğratma Korkusunun Evlilik Algısını Yordama Bulgusuna İlişkin Yorumlar**

Araştırma sonucunda evlilik algısının yordayıcıları olduğu gözlenen değişkenlerin anne alt boyutlarından bağlanmışlığın evlilik algısını pozitif yönlü yordadığı görülmektedir. Beliren yetişkin bireylerin bağlanmışlık puanının artışı evlilik algısını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Literatür incelendiğinde beliren yetişkin bireylerin ayrışma-bireyleşme ile doğrudan evlilik algısının incelendiği araştırmaya rastlanmamıştır. Ayrışma-bireyleşme ile ilgili araştırmaların daha çok evli bireylerde, evlilikten beklenti, evlilik doyumu ve uyumu üzerine yapıldığı görülmektedir (Gör, 2021; Najarpourian, Samavi ve Shaafizadeh, 2019; Özden, 2013).

Bireyleşmenin alt boyutlarından biri olan bağlanmışlık bireyin duygusal olarak bakım vereni ile kurduğu ilişkidir. Bireyin çocukluk döneminde kurduğu bu ilişkinin gelecekte yakın ilişkileri etkilediği görüşü hakimdir (Bartholomew ve Shaver, 1998). Bireyin hayatındaki ilk bağlantı kurduğu kişi genellikle anne olmak üzere bakım vereni oluşturmaktadır. Anne ile güvenli bağ kurulması, hayatın ileriki süreçlerinde akranlarla etkileşim kurma ve sosyal yeterlik algısının oluşmasında etkili olabileceği ifade edilmektedir (Ural, Güven, Sezer, Efe-Azkeskin ve Yılmaz, 2015). Çocuğun ilgisi ilk yıllar gelişim özelliği itibarıyla bakım vereninden dış dünyaya yönelerek ilk ayrışma-bireyleşme denemeleri gerçekleşmektedir. Yaşama dair bilgi kaynağı olan bakım verenin

ruhsal dünyası ve tutumları önem arz etmektedir. Bireyin özerkleşme açısından önemli bir zaman dilimi olan ergenlik ve beliren yetişkinlik dönemi ile birlikte üniversite yıllarına kadar sürmektedir. Erken çocuklukta bakım veren ile kurulan güvene dayalı ilişki, üniversite yaşantısında arkadaşlarıyla, romantik ilişkisindeki eşiyile geliştireceği ilişkisinin bir provasıdır (Doğru-Çabuker ve Balcı-Çelik, 2019; Sevinç ve Şener-Kılınç, 2018).

Bu çalışmada benzer şekilde anne bağlanmışlığın romantik ilişkilerdeki yansımaları destekler niteliktedir. Ayrıca bebeklik döneminde bakım verenler ön planda iken beliren yetişkinlik döneminde akranlar, romantik ilişki içinde oldukları eş adayları ve sevgili öne çıkmaktadır. Üniversite yaşantısı bireyin ayrışma-bireyleşme süreci açısından önemli bir fırsattır. Giderek ebeveyn bağımlılığın azalması beklenmekte özerk bir birey olarak kendi hayatının sorumluluğunu alabilmesi gerekmektedir. Ayrıca birey yaş ve gelişim dönemi itibarı ile bağlanma figürü form değiştirmektedir.

Kesebir, Özdoğan-Kavzoğlu ve Üstündağ (2011)'a göre beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin çocukluk dönemine göre ebeveynlere karşı olan bağımlılığı azalmaktadır. Bununla beraber birincil bakım vereni olan anne ile bireyin kurduğu sağlıklı bağımlılık ilişkisi bireyin partneriyle kuracağı bağımlılık ilişkisine de olumlu yansıtılabileceği düşünülmektedir. Dolayısıyla annesi ile bağımlılık düzeyi yüksek bireyler bir partnerle bağımlılık kurmaktan korkmadıkları için evliliğe ilişkin algıları daha olumlu olabilmektedir.

Ayrışma-bireyleşmenin yüksek olduğu bireyler ben pozisyonunu koruyarak kişiler arası ilişkilerinde başkalarının görüşlerini tartışmaya girmeden kendi düşüncelerini sakince ifade edebilmektedir. Bu insanlar duygu ve düşüncelerini duruma göre ayarlayabilir. Yakın ilişkilerinde sınırlarını koruyabilirler (Bowen, 1985). Tam tersi ayrışma-bireyleşmenin düşük olduğu bireylerde ise genellikle davranışları başkalarına bağlı haldedir. Sosyal ilişkilerinde stresli olaylarla karşılaştıklarında başkalarıyla kaynaşma eğilimi gösterir veya duygusal olarak uzaklaşabilirler. Bu yaklaşım romantik ilişkilere bakış açısını etkileyebilir (Farokhzadian, Arshadi ve Sa'adattalab, 2016). Anne bağlanmışlık düzeyinin yüksekliği ayrışma-bireyleşmenin düşük olabileceğini bu bağlamda romantik ilişkilerde daha bağımlı bir ilişki yaşanabileceğini gösterebilir. Nitekim (Yavuzer, 2021) ebeveynlerin ayrışma bireyleşmesinin desteklenmediğinde çocukların diğer kişilere bağımlı, güvensiz ve duygusal olarak kırılgan biri olabileceğini aynı tutumu ileride evliliğinde eşinden bekleyebileceğini göstermektedir.

Aileye bir sistem olarak bakıldığında aile ortamında olumlu veya olumsuz deneyimler evlilik beklentileri ve buna ilişkin algıları şekillendirmektedir. Bu durum gelecekte kendi evliliklerinde aynı şekilde davranmalarına neden olabilmektedir (Dillon, 2005). Burada benliği farklılaşmamış bireylerden söz edilebilir. Başkalarının duygu ve düşüncelerini fazla dikkate aldığı bazı durumlarda bu duygu ve düşünceleri içselleştirebilir. Bu bağlamda çocukluk deneyimlerinin ayrışma-bireyleşme sürecinde önemli rol oynadığı söylenebilir.

Özerk bireylerin sağlıklı kişilik geliştirmede yeterli beceriye sahip oldukları kişiler arası ilişkilerinde tatmin edici ilişkiler kurdukları söylenebilir. İlişkiler bağlamında birey kendi değer ve ihtiyaçlarını gözetirken aynı zamanda karşı tarafın değer ve ihtiyaçlarını odaklanabilirler (Najarpourian, Samavi ve Shaafizadeh, 2019). Bu bağlamda bireyleşmiş bireylerin evlilik ilişkisinde daha sağlıklı ilişkiler kurabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın diğer bir bulgusu da baba alt boyutlarından destek arayışının evlilik algısını pozitif yönlü yordadığıdır. Beliren yetişkinlik döneminde olan üniversite öğrencilerinin babalarından destek arayışı puanlarının artışı evlilik algısını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Bu pozitif yönlü yordama da araştırmada beklenen bir durumdur. Temel bağlanma figürünün anne ile kurduğu ilişkinin kalitesi kadar baba ile kurduğu etkileşimin öneminden bahsedildiği görülmektedir (Kesebir vd., 2011).

Özden (2013) tarafından yapılan bir çalışmada anne ve baba tarafından özerkleşmesi için desteklendiğini algılayan erkeklerin evlilik uyumunun daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bağlamda bireyleşmesi desteklenen bireylerin romantik ilişkiler bağlamında önem taşımaktadır. Bu açıdan bakıldığında araştırma sonucuna benzer olduğu görülmektedir.

### **Cinsiyet ile Evlilik Algısı Bulgusuna İlişkin Yorumlar**

Araştırma sonucunda cinsiyet değişkenine göre bakıldığında, beliren yetişkin bireylerin evlilik algılarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Literatür incelendiğinde evlilik algısının cinsiyet değişkenine göre farklılaşmasına dair farklı sonuçların olduğu çalışmalar bulunmaktadır. Bazı araştırmalarda Akbaş, Gökyıldız-Sürücü, Onat-Köroğlu ve Öztürk (2019) evlilik algısı erkeklerde daha yüksek düzeydeyken, bazı araştırmalarda (Koç vd., 2007) ise kadınlarda daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Üniversite

öğrencilerinin cinsiyete göre evlilik algısının incelendiği araştırmaların sınırlı olması nedeniyle üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre evlilik tutumu ile ilgili yapılan çalışmaların sonuçlarına da yer verilmiştir (örn. Arslan, 2019; Doğru, 2017; Memani, 2003; Tunç, 2019; Valerian, 2001).

Evlilik algısının cinsiyet değişkenine göre fark gösterdiği çalışmaların yanı sıra anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koyan araştırmalar da mevcuttur. Pınar (2008) tarafından üniversite son sınıf öğrencileri ile evliliğe dair görüşlerin alındığı bir çalışma yapılmıştır. Araştırma sonucunda bireylerin evlilik görüşlerinde cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Diğer bir çalışmada üniversite öğrencilerinin evlilik ve aileye dair bakış açısı incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre kadın ve erkek öğrenciler arasında büyük farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (Baş ve Cengiz, 2018). Dolayısıyla üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmaların sonucu bu çalışmanın sonucu ile tutarlı görülmektedir.

Söz konusu bu çalışmalar incelendiğinde, beliren yetişkinlik döneminde olan üniversite öğrencilerin evlilik algısının cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermediği saptanmıştır. Bu araştırma Türkiye’de çeşitli fakültelerde eğitim alan üniversite öğrencilerini kapsamaktadır. Yapılan çalışmalar sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamasının sebebi toplumsal cinsiyet rolleri ile açıklanabilir. Çalışma grubunun üniversite olarak kısıtlanması cinsiyet değişkenine göre farklılık olmamasında bir faktör olabilir. Bölgesel olarak farklılık, aile dinamikleri, kültür gibi etkenler rol oynayabilir.

Elde edilen bulgularda toplumsal cinsiyet rollerinin etkisi olabileceği düşünülmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri, biyolojik farklılıktan ziyade toplum ve kültürün kadın ve erkek cinsiyete yüklediği anlamı ifade etmektedir (Dökmen, 2015; Gazioglu, 2014). Toplumsal cinsiyet rollerinin etkisi romantik ilişkilere sirayet ettiği görülmektedir (Sakallı ve Curun, 2001). Üniversite öğrencileri ile yapılan bir araştırmada kadın öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında evlilik ve aileye dair görüşleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin evlilik ve aile kurumuna yönelik görüşlerinin geleneksellikten koptuğu belirlenmiştir (Akın ve Aydemir, 2007).

Toplumsal cinsiyet rolleri açısından düşünüldüğünde evlilik algısının cinsiyet açısından farklılık göstermemesi diğer bir ifade ile kadın ve erkek öğrenciler arasında çok yakın çıkması eşitlikçi bir tutum olabileceğini göstermektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri, üniversite öğrencilerinin evlilik algısında etkisi olmayabilir veya bu nedenle cinsiyet değişkenine göre evlilik algısı anlamlı bir fark göstermiyor olabilir. Diğer bir sebep cinsiyet dağılımının eşit olmamasından kaynaklanabilir.

Literatür incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre evlilik algısının farklılık gösterdiğini ortaya koyan araştırmaların da olduğu görülmüştür (örn. Bacanlı, 1999; Bener ve Günay, 2013; Karadağ, 2006; Keldal, 2015; Koç vd., 2007; Köroğlu, 2013; Sümbül, 2018; Vefikuluçay vd., 2007). Bener ve Günay (2013) tarafından üniversite öğrencilerinin evlilik ve aile yaşamına ilişkin tutumlarının incelendiği bir çalışma yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre kadın öğrencilerin sınıf düzeyleri yükseldikçe evlilik tutum puanlarının azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Akbaş vd., (2019) tarafından yapılan çalışmada erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre evliliğe yönelik algılarının olumlu oldukları tespit edilmiştir. Kadınların evliliğe dair algılarının olumsuz olmasında eğitim düzeylerin yükselmesi, iş hayatına girmeleri, artan bireyselleşme ve köyden kente göç gibi faktörlerin etkisi olabileceği düşünülmektedir (Tezcan ve Coşkun, 2004). Üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçimine ilişkin görüşlerinin incelendiği bir araştırma yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre evlilik ile ilgili görüşlerin cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir (Ondaş, 2007).

X, Y ve Z kuşaklarının evlilik algısının incelendiği bir araştırmada evlilik algısının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark gösterdiği bulunmuştur (Güneş ve Elkurdi, 2022). Gürses (2021) tarafından üniversite öğrencilerinin evlilik algısını incelediği araştırma sonucunda erkek üniversite öğrencilerinin evlilik algısı kadın üniversite öğrencilerinin evlilik algısına göre anlamlı olarak daha olumlu olduğu görülmüştür. Üniversite mezunu evli bireylerin evlilik kavramına dair algılarının incelendiği bir diğer çalışmada kadınların erkeklere göre evlilik algılarının daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Ümmet, 2017). Can (2015) tarafından üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdiği çalışmada aile, evlilik, cinsiyet rolleri ve kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları incelenmiştir. Araştırma sonucunda evliliğe ilişkin tutumlarının kısmen mesafeli oldukları, erkek öğrencilerin cinsiyet ayrımcı tutumlara sahip oldukları bulunmuştur. Ebeveynlerin birliktelik durumundan bağımsız olarak erkeklerin evliliğe dair algılarının daha olumsuz olduğu ortaya konulmuştur (Spink ve Boyer-Pennington, 2000).

Bu araştırmadan elde edilen bulgu ışığında yorumlanacak olunursa evlilik algısında erkek veya kadın olmanın fark yaratmadığı söylenebilir. Araştırma sonucunda farklılık bulunmamasının nedeni örneklem grubun üniversite öğrencisi ve kadın ağırlıklı olmasından kaynaklanabilir. Değişen dünyada artık erkek ve kadın üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerinin daha farkında olduğu ve daha eşitlikçi bir

yaklaşım sergilemeye başlamış olabileceklerini göstermektedir. Evlilik algısı ile cinsiyet değişkeni ile ilgili yapılacak olan çalışmalar tekrarlandıkça değişen toplumsal süreçlerle bu farkın azalacağı düşünülmektedir.

### **Anne Baba Birliktelik Durumu ile Evlilik Algısı Bulgusuna İlişkin Yorumlar**

Araştırma sonucuna anne-baba birliktelik durumu değişkeni açısından bakıldığında; anne-baba birliktelik durumuna göre beliren yetişkin bireylerin evlilik algılarında anlamlı fark olmadığı bulunmuştur. Anne-babası birlikte, ayrı yaşayan veya boşanmış beliren yetişkinlik döneminde olan üniversite öğrencilerinin evlilik algılarının benzer olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatür incelendiğinde anne-baba birliktelik durumu değişkeni ile ilgili çalışmaların bireylerin evlilik tutumu üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir (Coleman ve Ganong, 1984; Maden, 2015). Bu araştırmadan elde edilen bulgulara benzer çalışmalar bulunmaktadır.

Anne-baba birliktelik durumu değişkenine göre fark bulunmamasının sebebi boşanma olgusunun evlenme kadar normal kabul edilmesi olabilir. Boşanma olgusundan ziyade ebeveyn ilişkilerinin niteliği daha önemli görülebilir. Boşanma olgusu çok yönlü bir yapıya sahiptir. Değerlendirilebilmesi için ebeveyn boşanmasının tek başına yeterli olmadığı düşünülmektedir. Literatüre bakıldığında bu görüşü destekleyen araştırmaların mevcut olduğu görülmektedir. Willett (2009) ebeveyn boşanmasının her zaman olumsuzluk teşkil etmediğini, ebeveyn çatışma sıklığı ve yoğunluğunun yanı sıra bağlanma stilleri ve ebeveyn ilişkilerinin önemli bir faktör olduğunu belirtmiştir. Bruce, Flora ve Stacey (2004) tarafından yapılan çalışmada boşanmış ve birlikte olan ailelerden gelen üniversite öğrencilerin yakın ilişkiler üzerinde anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur.

Bu araştırma sonucu ile çelişen diğer bir deyişle anne-baba birliktelik durumu değişkenine göre evlilik algısında fark olduğu sonucuna ulaşan araştırmalar mevcuttur. Güneş ve Elkurdi (2022) tarafından yapılan x, y ve z kuşaklarının evlilik algısının incelendiği bir çalışmada aile tiplerinden geniş aile mensupları ve parçalanmış ailelere göre belirgin bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu farklılık X kuşağı olarak ifade edilen 1961-1981 arasında doğan bireylerin evlilik algısının, 1981-1996 arası doğan Y kuşağına ve 1996'dan sonra dünyaya gelen Z kuşağına göre yüksek olduğu tespit edilmiştir. Smith (2020) genç yetişkinlerle yapılan bir çalışmada bozulmuş aile

dinamiğine sahip ailelerden gelen bireylerin evlilik algısını olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur.

Maden (2015) tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinin anne-babası evli olanların anne babası boşanmış olanlara göre evliliğe yönelik tutumlarının daha olumlu oldukları bulunmuştur. Bazı araştırmalar boşanmış ebeveynlere sahip bireylerin gelecekte kendi kuracakları evliliklerine dair kaygılı olabileceklerini desteklerken aynı zamanda önemli ölçüde umut verebildiğini göstermektedir (Dennison ve Koerner, 2008). Bir başka çalışmada ebeveyni boşanmış bireylerin ileride kendi evliliklerinde başarısız olma korkusu ve evliliğe karşı olumsuz yaklaşımlarına neden olduğu ortaya konulmuştur (Muench ve Landrum, 1994). Evlilik birliği bozulmuş aileden gelen bireylerin gelecekte kuracakları kendi evliliklerine karşı kaygılı olabileceklerini bundan dolayı evliliğe olumsuz anlam yükleyebilecekleri belirtilmiştir.

Elde edilen bulgu ışığında anne-baba birliktelik durumu ile evlilik algısı arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Beliren yetişkin bireylerin anne baba birliktelik durumu ile evlilik algısına ilişkin yapılan çalışmalar oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Literatür incelendiğinde her ne kadar boşanma olgusu evlilik kadar kabul görse de boşanmış ebeveyne sahip bireylerin evlilik algısının olumsuz olduğu yönünde araştırmalar ağırlıktadır (Güneş ve Elkurdi, 2022).

### **Romantik İlişki Yaşama Durumuna Göre Evlilik Algısı Bulgusuna İlişkin Yorumlar**

Araştırmada elde edilen bulguya göre “*Romantik ilişki yaşadım ve bitti.*” ile “*Şu an devam eden romantik ilişkim var.*” diyen katılımcıların evlilik algılarında anlamlı bir fark gözlemlenmiştir. Diğer bir ifade ile romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin evlilik algısı romantik ilişkisi bitmiş olan üniversite öğrencilerinin evlilik algısından daha olumludur. Literatür incelendiğinde araştırmaların beliren yetişkinlerin romantik ilişki yaşama durumu değişkenine göre daha çok evlilik tutumunda yoğunlaştığı görülmektedir (Keldal, 2015; Keldal ve Atlı, 2020; Üsküp-Koca, 2017). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki yaşama durumuna göre evlilik algısının incelendiği araştırmaların sınırlı olması nedeniyle bu konuda üniversite öğrencilerinin evlilik tutumu ve romantik ilişkide akılcı olmayan inançlar ile ilgili yapılan çalışmaların sonuçlarına da yer verilmiştir.

Romantik ilişkinin varlığı yetişkin bireylerin psikolojik ihtiyaçlarını karşılamaktadır (Kılıç, 2021). Bu açıdan bakıldığında romantik ilişki yaşama durumu

evliliğe ilişkin algılarını etkileyen bir belirleyici olabilmektedir. Romantik ilişkisi olan üniversite öğrencilerinin, romantik ilişkisi olmayan üniversite öğrencilerine göre daha fazla sosyal destek kaynağı olabilir. İnsan ilişkisel varlık olmasından dolayı insan ilişki içerisinde iken kederi önlediği, duygusal olarak acıyı hafiflettiği, bir bakıma ruhsal açıdan daha iyiye götürdüğü bilinmektedir. Bu durum “tampon etkisi” olarak adlandırılmaktadır (Cenkseven ve Akbaş, 2007). Dolayısıyla ilişki içerisinde bulunan üniversite öğrencileri evlilik gibi gelecekte yaşamaları potansiyel olan bir olguya daha olumlu bakıyor olabilirler.

Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının incelendiği bir araştırmada evlilik tutumlarının ilişki durumu değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur (Keldal, 2015). Karabacak ve Çiftçi (2016) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde akılcı olmayan inançları ile evliliğe ilişkin tutumları arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Araştırma sonucunda romantik ilişkiye sahip olma değişkeni ile evlilik tutumu arasında anlamlı olarak fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Romantik ilişkisi olanların evliliğe daha olumlu baktıkları tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik tutumlarının incelendiği bir başka çalışmada ilişki yaşama değişkenine göre evliliğe yönelik tutumlarında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bireyler romantik ilişkinin varlığının evliliğe hazırlığı süreci olarak nitelendirebileceklerini ifade etmişlerdir (Keldal ve Atlı, 2020). Üniversite öğrencilerinin evlilik algısının incelendiği bir araştırmada romantik ilişkiye sahip olma durumuna göre evlilik algılarında anlamlı bir fark bulunmadığı belirlenmiştir (Gürses, 2021).

Bir diğer araştırmada üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlarıyla evlilik öncesi ilişki algılarını ve ilişki doyumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği'nin alt boyutlarından ‘aşırı beklentiler’ alt boyutundan alınan puanlar yükseldikçe ilişki doyumunun yükseldiği, ‘farklı düşünmek’ ve ‘cinsiyet farklılıkları’ alt boyutlarından alınan puanlar yükseldikçe ilişki doyumunun düştüğü sonucuna ulaşılmıştır (Saraç, 2013). Küçükarslan (2011) üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdiği araştırmada romantik ilişkilere yönelik inançlarının cinsiyet, sınıf düzeyi ve romantik ilişki yaşama durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda üniversite öğrencilerin romantik ilişkilere yönelik inançlarda erkek öğrencilerin kadın öğrencilere oranla romantik ilişki yaşama durumu değişkenine göre fark olduğu görülmüştür.

Yapılan bir çalışmada üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik görüşleri incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre hayatlarında evlilik planlayanların romantik

ilişkiye sahip olanların romantik ilişkisi olmayanlara göre daha fazla oldukları tespit edilmiştir (Keldal, 2021). Evliliğe yönelik görüşlerin alındığı çalışmada romantik ilişkiye sahip olanların romantik ilişkisi olmayanlara göre daha fazla olma bulgusu bu araştırma sonucunu desteklemektedir. Yapılan araştırmanın sonuçları ile çelişen, diğer bir ifade ile romantik ilişki yaşama durumu değişkenine göre evlilik algısında farklılık oluşturmeyen araştırmalar mevcuttur.

Güllü (2018) tarafından yapılan araştırmada üniversite öğrencilerinin eşten beklentileri cinsiyet, romantik ilişki durumu, romantik ilişki deneyimi değişkenlerine göre fark olup olmadığı incelenmiştir. Araştırma sonucunda romantik ilişki durumu ve romantik ilişki deneyimi değişkenlerine göre eşten beklentilerinin anlamlı bir fark olmadığı belirtilmiştir. Üniversite öğrencilerinin flörte sahip olup olmama durumunun evliliğe yönelik tutumu yordamadığı sonucuna ulaşılmıştır (Üsküp-Koca, 2017).

Araştırma bulgularındaki bu farklılığın sebebi şu şekilde açıklanabilir. Bu dönem gelişmiş toplumlarda beliren yetişkinlik dönemi olarak adlandırılmasından kaynaklanabilir. Dönemin özellikleri itibariyle yetişkinliğe geçiş olduğu, kendini arada hissettiği ve farklı fırsatları aradığı bir süreci barındırmaktadır. Bununla beraber evlilik ebeveyn olma, çocuk bakımı gibi sorumlulukları içermektedir (Arnett, 2000). Yapılan araştırmalara bakıldığında romantik ilişkiye sahip olan bireylerin psikolojik olarak iyilik hallerinde etkili olduğu göstermektedir. Beliren yetişkin bireylerin romantik ilişki yaşama durumu değişkenine göre evlilik algısına ilişkin yapılan çalışmalar oldukça sınırlı olduğu görülmektedir.

Tüm bulgular ışığında beliren yetişkin bireylerin romantik ilişki yaşama durumu değişkenine göre bakıldığında ilişkisi sonlanmış kişilerin yakın ilişkilere daha olumsuz bakabilecekleri, ilişkisi olan kişilerin evlilik için partner seçmiş olabileceklerinden daha olumlu bakabilecekleri düşünülmektedir. Nitekim Keldal ve Atlı (2020) araştırmasında bireylerin romantik ilişki varlığının evlilik hazırlığı süreci olarak düşünebileceklerini göstermiştir. Bu bağlamda romantik ilişkiye sahip olmanın evliliğe yönelik algıların oluşmasını etkileyen bir süreç olabileceğini göstermektedir.

### **Yaş ile Evlilik Algısı Bulgusuna İlişkin Yorumlar**

Araştırma sonucunda yaş değişkenine göre bakıldığında, beliren yetişkin bireylerin evlilik algılarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Beliren yetişkin

bireylerin yaş değişkenine göre evlilik algısının incelendiği araştırmaların sınırlı olması nedeniyle bu konuda üniversite öğrencilerinin evlilik tutumu açısından ele alınan araştırma sonuçlarına da yer verilmiştir (Sümbül, 2018; Üsküp-Koca 2017).

Üniversitesi öğrencileriyle yapılan bir çalışmada aile aidiyeti, evlilik beklentileri ve evlilik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre üniversite öğrencilerinin evlilik tutumlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği ortaya konulmuştur (Tunç, 2019). Doğru (2017) tarafından üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada algılanan ebeveyn tutumlarının eş seçme stratejileri ve evlilik tutumu ile ilişkisi incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre üniversite öğrencilerinde evlilik tutumunun yaş değişkeninde anlamlı bir fark göstermediği bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinde evlilik tutumunun yaş değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığı bulgusu bu araştırma sonucuna benzer niteliktedir. Köroğlu (2013) tarafından yürütölen üniversite öğrencilerinin evlilik, aile ve boşanma konusundaki görüşlerinin alındığı bir çalışmada kadınlara göre ideal evlilik yaşı 22-24, erkeklere göre ideal evlilik yaşı ise 25-29 olduğu görölmüştür.

Yaş değişkeni ile evlilik algısı arasında farklılık olmamasının sebebi araştırmaya katılan katılımcıların üniversite öğrencilerinden oluşması ve yaş farkının az olmasından kaynaklandığı düşünölmektedir. TÜİK (2022) verilerine göre ilk evlenme yaşı yükseldiği belirlenmiştir. Araştırmaya katılan 18-25 yaş arasındaki üniversite öğrencileri kapsadığı düşünöldüğünde literatürde değinilen beliren yetişkinlik dönemine denk geldiği görölmektedir (Arnett, 2000). Buna bağlı olarak evlilik algısının yaş değişkenine göre farklılaşmaması bireylerin yetişkinlik ölçütlerinin değişmesiyle açıklanabilir.

Yapılan araştırma sonuçları ile çelişen çalışmalarda bulunmuştur. Gürses (2021) tarafından üniversite öğrencileri ile evlilik algısının incelendiği bir çalışma yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre üniversite öğrencilerinde evlilik algısının yaş değişkeni açısından 18-19 yaş aralığında bulunan üniversite öğrencilerinin evlilik algısı 24 ve üzeri yaş grubunda bulunan üniversite öğrencilerinin evlilik algısına göre anlamlı olarak daha pozitif olduğu belirlenmiştir. Keldal ve Atlı (2020) tarafından yapılan üniversite öğrencilerinin evlilik tutumlarının incelendiği çalışmada yaş değişkenine göre evlilik tutumunda anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumunu ve etkileyen faktörlerin incelendiği bir çalışmada ideal evlenme yaşına ilişkin görüşleri ile evlilik tutumu arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir (Akbaş vd., 2019).

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ışığında evlilik algısı ile yaş değişkeni anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Toplumsal değişimlerle birlikte bireylerin

evliliği ertelediği hatta evlilik yaşının uzadığını belirten araştırmalar mevcuttur (Eralp ve Gökmen, 2020). Yapılan araştırmalara bakıldığında beliren yetişkinlerde yaş değişkeni ile evlilik algısına ilişkin yapılan çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir.



## BÖLÜM 5

### SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen bulguların sonuçları bulunmaktadır. Sonrasında elde edilen sonuçlara göre araştırmacılar ve uygulayıcılar için öneriler verilmiştir. İlk olarak sonuçlar başlığı ardından öneriler ele alınmıştır.

#### Sonuçlar

Araştırmanın temel amacı beliren yetişkin bireylerin anne baba özelinde destek arayışı, bağlanmışlık, müdahalecilik, özgüven ve ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusu alt boyutları ile evlilik algılarının yordamadaki rolünü incelemektir. Ayrıca evlilik algılarının; cinsiyet, anne baba birliktelik durumu, yaş, romantik ilişki yaşama durumuna göre fark olup olmadığı ele alınmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda elde edilen sonuçlara aşağıda yer verilmiştir.

Araştırmadaki amaçlar doğrultusunda elde edilen bulgulara bakıldığında, belirlenen değişkenlerin evlilik algısına ait varyansın (%6) açıkladığı ve anne bağlanmışlık ve baba destek arayışın evlilik algısını pozitif olarak yordadığı bulunmuştur. Buna karşılık müdahalecilik, özgüven, ebeveyni hayal kırıklığına uğratma korkusu değişkenlerinin evlilik algısını yordamadığı tespit edilmiştir.

Araştırmada cinsiyet, anne baba birliktelik durumu, romantik ilişki yaşama durumu ve yaş değişkenleri ele alınmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, beliren yetişkin bireylerin cinsiyet değişkenine göre evlilik algıları anlamlı olarak bir farklılık göstermemektedir. Araştırmada anne baba birliktelik durumu değişkenine göre evlilik algıları anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Ebeveynlerinin birlikte, ayrı yaşayan veya boşanmış olmaları beliren yetişkin bireylerin evlilik algılarında farklılık göstermemektedir.

Beliren yetişkin bireylerin yaş değişkenine göre evlilik algılarının anlamlı olarak bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Son olarak araştırmada beliren yetişkin bireylerin romantik ilişki yaşama durumu değişkenine göre evlilik algıları anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Hâlihazırda romantik ilişkiye sahip veya geçmişte ilişki yaşamış olan

beliren yetişkin bireylerin evlilik algılarının, romantik ilişkiye sahip olmayan beliren yetişkinlere göre daha yüksek bulunmuştur.

## **Öneriler**

Araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak araştırmacılara ve uygulayıcılara öneriler şeklinde aşağıda sıralanmıştır. İlk olarak gelecekte benzer konuda çalışma yapacak araştırmacılara yöneliktir. Sonra ise alanda çalışan uygulayıcılara yönelik öneriler yer almaktadır.

### **Araştırmacılara Yönelik Öneriler**

Bu bölümde araştırmacılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

1. Bu çalışmada beliren yetişkinlikte ayrışma-bireyleşme ile evlilik algısı ilişkisi incelenmiştir. Anne bağımlılık düzeyinin evlilik algısını yordadığı görülmüştür. Gelecekte yapılacak olan araştırmalarda ebeveyn ve birey arasındaki bağlanmanın daha detaylı incelenmesi bununla birlikte evlilik algısı ile ilişkisi ortaya konabilir.
2. Bu çalışmada cinsiyet biyolojik açıdan ele alınmıştır. Biyolojik cinsiyet yanı sıra cinsiyet ve evlilik algısı arasındaki ilişkiyi daha derinlemesine anlayabilmek için toplumsal cinsiyet incelenebilir.
3. Bu çalışma üniversite eğitimi alan beliren yetişkinlik döneminde olan üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Üniversite eğitimi almayan beliren yetişkinler de toplumda yer almaktadır. Dolayısıyla bundan sonra yapılacak çalışmalarda, üniversite eğitimi almayan beliren yetişkinler üzerinde gerçekleştirilebilir.
4. Bu çalışma beliren yetişkinlik döneminde olan 18-25 yaş arasındaki bireylerle yapılmıştır. Literatür incelendiğinde beliren yetişkinlik döneminin bazı kaynaklarda 28-29 yaşlarına kadar uzadığı görülmektedir. Bu anlamda gelecekte yapılacak çalışmalarda 18-29 yaş aralığı ele alınabilir.
5. Bu çalışmada beliren yetişkinlik döneminde olan üniversite öğrencilerinin ebeveyninden ayrışma-bireyleşme ve evlilik algısı incelenmiştir. Bu araştırmanın sonuçlarından faydalanarak gelecekte yapılacak çalışmalarda ebeveyninden ayrışma-bireyleşme, romantik bir partnere bağlanma arasındaki ilişkiyi bakılabilir.

6. Araştırmanın bulguları doğrultusunda, bireylerin ayrışma-bireyleşmesine yönelik önleyici programlar geliştirilebilir.

### **Uygulayıcılara Yönelik Öneriler**

Bu bölümde uygulayıcılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

1. Araştırmanın bulguları doğrultusunda, ayrışma-bireyleşme düzleminde bağlanmışlığın etkili olduğu görülmektedir. Evlilik öncesi danışmanlık alanında çalışan ruh sağlığı profesyonellerin aile dinamiklerini ele aldıkları psikoeğitim programları geliştirerek bireyler sağlıklı evlilik ve aile kurmaları noktasında bilinçlendirilebilir.
2. Araştırmanın bulguları doğrultusunda, beliren yetişkinlerin bağlanmışlık ve destek arayışı alt boyutlarının evlilik algısını etkilediğinden yola çıkarak kök aile ile ilişkilerinin ileride kendi evlilik ilişkisinde etkili olabileceği öngörülmektedir. Üniversitelerin psikolojik danışmanlık ve rehberlik merkezlerinde kendini tanıma, karar verme, benlik saygısı, sınır, hayır diyebilme konularında beceriler kazandırılabilir. Kök aile ilişkilerinin kendi romantik ilişkilerine nasıl yansıyor olabileceği konusunda farkındalık oluşturulabilir.
3. Araştırmanın bulguları doğrultusunda, evlilik öncesinde romantik ilişkilerin varlığı evliliğe ilişkin tasarımlar oluşturduğu bulunmuştur. Elde edilen sonuçlardan yararlanarak halihazırda romantik ilişkiye sahip olan beliren yetişkin bireylere evlilik konusunda önleyici programlar uygulanabilir.
4. Araştırma bulguları sonucunda üniversite öğrencilerinde romantik ilişkinin varlığı evlilik algısına dair olumlu olduğu yönündedir. Bu doğrultuda gelecekte yapılacak çalışmalarda romantik ilişkisi olmayan bireylerin romantik ilişkilere yönelik algılarının ve akılcı olmayan inançlarının tespit edilmesi sağlanabilir.
5. Araştırma bulguları sonucunda üniversite öğrencilerinde romantik ilişkiye sahip olanların halihazırda romantik ilişkisi olmayanlara göre evlilik algıları daha olumlu bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerin gelişimsel bir ihtiyaç olmasından hareketle ilişki başlatma, sürdürme ve devamında evliliğe yönelik çalışmalar yapılabilir.

## KAYNAKLAR

- Acar, T. ve Voltan-Acar, N. (2013). “Babam ve Oğlum” Filmi’nin Çok Kuşaklı/Kuşaklararası Aile Terapisi’nin Temel Kavramları Açısından Değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(1), 37-53. Erişim Adresi:<https://www.idealonline.com.tr/IdealOnline/pdfViewer/index.xhtml?uId=1235&ioM=Paper&preview=true&isViewer=true#pagemode=bookmarks>
- Adak, N. (2016). Evlilik veya Evlilik Dışı Birlikte Yaşama: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Sosyoloji Dergisi, Armağan Sayısı*, 23-40. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/sosder/issue/40964/494737>
- Adler, A. (2016). *Yaşamın Anlam ve Amacı* (Çev. K.Şipal). İstanbul: Say Yayınları.
- Adler, A. (2022). *Yaşama Sanatı* (Çev. K. Şipal). İstanbul: Say Yayınları.
- Akbaba, S. (2014). *Psikolojik Sağlığı Koruyucu Rehberlik*. Ankara: Pegem Akademi.
- Akbaş, M., Gökyıldız-Sürücü, Ş., Onat-Köroğlu, C. ve Öztürk, M. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Tutumlarını Etkileyen Faktörler. *Cukurova Medical Journal*, 44(1), 93-100. doi:10.17826/cumj.441022
- Akın, M. H. ve Aydemir, M. A. (2007). Üniversitede Okuyan Kız Öğrencilerin Cinsiyet Rolü Tutumları Bağlamında Aile ve Evlilik Kurumlarına Bakışları: Selçuk Üniversitesi Örneği. *Fen-Edebiyat Fakültesi/Edebiyat Dergisi*, 18, 43-60. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/151856>
- Ak-Örnek, B. (2022). *Evliliğin Üç Hali*. İstanbul: Destek Yayınları.
- Aktaş, S. (2009). *Eşlerden Birinin Kaygı Düzeyi ile Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Algı (ss.242-250). İstanbul: Eğitim Akademi Kitabevi Yayınları.
- Alqashan, H. & Alkandari, H. (2010). Attitudes of kuwaiti young adults toward marriage and divorce:Acomparative study between young adults from intact and divorced families. *Advances in Social Work*, 11(1), 33–47. Retrieved from: <https://journals.iupui.edu/index.php/advancesinsocialwork/article/view/255/403>
- Arnett, J. J. (2000). A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*. *American Psychologist*, 55 (5), 469-480. Retrieved from: [http://jeffre yarnett.com/ARNETT\\_Emerging\\_Adulthood\\_theory.pdf](http://jeffre yarnett.com/ARNETT_Emerging_Adulthood_theory.pdf)
- Arnett, J. J. (2007b). Emerging adulthood, a 21st century theory: A rejoinder to
- Arnett, J. J. (2015). *Emerging adulthood: the winding road from the late teens through the Twenties* (2nd ed.). New York:Oxford University Press.

- Arnett, J.J. (2004). *Emerging adulthood: the winding road from the late teens through the twenties* (First edition). New York:Oxford University Press.
- Arslan, S. (2019). *Öğretmen Adaylarında Kişiler Arası Tarz, Affetme ve Evlilik Tutumu Arasındaki ilişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Aslan, C. (2016). Özerk Benlikli Birey Yetiştirme Sürecinde Çağdaş Dil ve Edebiyat Öğretimi Ortamlarının (Türkçe/ Türk Dili ve Edebiyatı) Önemi. *İlköğretim Online*, 15 (3), 723-741. doi:10.17051/io.2016.79445
- Aslan, S. (2008). *Bağlanma ve Uyum Arasındaki İlişkide Ayrışma Bireyleşmenin Aracılığı* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Aslan, S. ve Güven, M. (2009). Ergen Ayrışma Bireyleşme Ölçeği'nin Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 16(3), 123-128. Erişim Adresi: [https://cms.galenos.com.tr/Uploads/Article\\_30204/cogepderg-16-123.pdf](https://cms.galenos.com.tr/Uploads/Article_30204/cogepderg-16-123.pdf)
- Aslan, S. ve Güven, M. (2010). Bağlanma ve Kişisel Uyum Arasındaki İlişkide Ayrışma Bireyleşmenin Aracılığı. *Eğitim ve Bilim*, 35 (157), 181-191. Erişim Adresi: <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/396/164>
- Atak H. (2011). Ruh Sağlığı Çalışmalarında Yeni Bir Psikososyal Değişken: Eylemlilik. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(3), 483-512. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/115110>
- Atak H., Kapçı E. G. ve Çok F. (2013). Yetişkinliğe Geçişte Bireyleşme Türleri ve Kimlik Statüleri: Üniversite Öğrencileri ve "Unutulan Yarı". *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 16(2), 71 - 82. Erişim Adresi: [https://jag.journalagent.com/kpd/pdfs/KPD\\_16\\_2\\_71\\_82.pdf](https://jag.journalagent.com/kpd/pdfs/KPD_16_2_71_82.pdf)
- Atak, H. (2005). *Beliren Yetişkinlik: Yeni Bir Yaşam Döneminin Türkiye'de İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Atak, H. ve Çok, F. (2010). İnsan Yaşamında Yeni Bir Dönem: Beliren Yetişkinlik. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 17(1), 39-50. Erişim Adresi: [https://cms.galenos.com.tr/Uploads/Article\\_27682/cogepderg-17-39.pdf](https://cms.galenos.com.tr/Uploads/Article_27682/cogepderg-17-39.pdf)
- Avcı, D. (2019). *Siyasal Aidiyetler Çerçevesinde Bireylerin Nüfus ve Evlilik Kurumuna İlişkin Yargıları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Aydın, O. ve Baran, G. (2010). Toplumsal Değişme Sürecinde Evlenme ve Boşanma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 21 (2), 117-126. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsh/issue/48424/613529>
- Bacanlı, H. (1999). Eş Tercihleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(15), 7- 16. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/21435/229710>

- Bağlı, M. ve Sever, A. (2005). Tabulaştırılan/Tabulaşan Kurumun (ailenin) Kurbanlıklar Edinme Pratiği: Levirat ve Sororat. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 2 (8), 9-21. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/198141>
- Barış, İ. ve Taylan, H. H. (2020). Küresel Salgın Sürecinde Türkiye’de Aile İçi Sorunlar. *Nosyon: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi, Gürsoy Akça Özel Sayısı*, 5, 13-32 Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/nosyon/issue/59339/809163>
- Bartholomew, K. & Shaver, P. R. (1998). Methods of assessing adult attachment: do they converge? In J. A. Simpson ve W. S. Rholes (Eds.), *Attachment theory and close relationships* (pp. 25–45). New York: The Guilford Press.
- Baş, E. (2021). Evlilik: Modernleşme Sürecinde Kuşaklararası Yaşanan Değişim. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 20 (2), 821-845. doi: 10.21547/jss.823131
- Baş, E. ve Cengiz, E. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Evlilik ve Aileyi Anlamlandırma Biçimleri: Karadeniz Teknik Üniversitesi Örneği. *İmgelem*, 2(2), 5-27. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/imgelem/issue/38228/441956>
- Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (BASAGM). (2010). Türkiye’de Aile Değerleri Araştırması. Ankara: Manas Medya Planlama Reklam Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti.
- Başbuğ, S., Cesur, G. ve Durak-Batıgün. (2017). Algılanan Ebeveynlik Biçimi ve Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi: Kişilerarası Bilişsel Çarpıtmaların Aracı Rolü. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 28(4), 255-267. doi:10.5080/u14889
- Başetme Yolları: Erciyes Üniversitesi Örneği. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(31), 273-297. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/219578>
- Baykul, Y. ve Güzeller, C. O. (2020). *Sosyal Bilimler İçin İstatistik Spss Uygulamalı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bayoğlu, F. ve Atlı, A. (2014). İnönü Evlilik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Analizleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 15 (2), 397-415. doi:10.12984/eed.79063
- Beauvoir, S. D. (2010). *Evlilik Çağı: Kadın “İkinci Cins”* (Çev. B. Onaran). İstanbul: Payel Yayınları.
- Bener, Ö. ve Günay, G. (2013). Gençlerin Evlilik ve Aile Yaşamına İlişkin Tutumları. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-16. doi:10.14230/joiss9
- Binar, T. (2020). *Evlilik Sürecinde Sanal Çöpçatanlık Kurumları Üzerine Bir Araştırma: Instagram ve Facebook Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.

- Blos, P. (1967). The second individuation process of adolescence. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 22(1), 162-186. Retrieved from: <https://winnicottisrael.com/wp-content/uploads/2022/12/BLOS.pdf>
- Bowen, M. (1985). *Family therapy in clinical practice*. New York: A Jason Arosen Book.
- Bowlby J. (1969). *Attachment and loss, vol. 1: attachment*. New York: Basic Books.
- Bruce, M., Flora, R. & Stacey, C. (2004). Divorce as it influences the intimate relationships of college students. *Journal for the Human Sciences*, 3, 1-14. Retrieved from: <https://publications.kon.org/urc/bruce.html>
- Buluş, M. (1997). Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlık. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(3), 82-90. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/pauefd/issue/11140/133271>
- Burç, P. E. (2018). Evlilik ve Aile Olguları Üzerinden Gündelik Hayata Sosyo Kültürel Bir Bakış. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (13), 135-141. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/gusbd/issue/36957/345411>
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik* (Çev. İ. D. Erguvan-Sarıoğlu). Birinci Baskı. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Büyükgöz, M. U. (2021). *Bazı Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre Sosyal Hizmet Bölümü Öğrencilerinin Evlilik Tutumlarının İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karatay Üniversitesi, Konya.
- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni Spss Uygulamaları ve Yorum*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyükaşahin, A. (2006). *Yakın İlişkilerde Bağlanım: Yatırım Modelinin Bağlanma Stilleri ve Bazı İlişkisel Değişkenler Yönünden İncelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Can, Y. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Aile, Cinsiyet Roller ve Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutumları. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1 (1), 163-175. doi:10.24289/ijsser.106407
- Carroll, J. S., Willoughby, B., Badger, S., Nelson, L. J., Barry, C. M., & Madsen, S. D. (2007). So close, yet so far away: The impact of varying marital horizons on emerging adulthood. *Journal of Adolescent Research*, 22(3), 219-247. doi:10.1177/0743558407299697
- Cebeci, O. (2004). *Psikanalitik Edebiyat Kuramı*. İstanbul: İthaki Yayınları.
- Cenkseven, F. ve Akbaş, T. (2007). Üniversite Öğrencilerinde Öznel ve Psikolojik İyi Olmanın Yordayıcılarının İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(27), 43-65. Erişim Adresi: <https://www.acarindex.com/pdf/acarindex-1048-1874.pdf>

- Cherlin, A. J. (2005). American marriage in the early twenty-first century. *Future of Children*, 15 (2), 33-55. Retrieved from: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ795850.pdf>
- Ciccarelli, S. K. & White, J. N. (2016). Psikoloji. (Çev. A. Kapucu ) D. N. Şahin (Ed.), Duyum ve Algı (ss.115). Ankara: Nobel Yayın.
- Cihangir-Çankaya, Z. (2005). *Öz Belirleme modeli: Özerklik Desteği, İhtiyaç Doyumu ve İyi Olma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Coleman, M., & Ganong, L. H. (1984). Effect of family structure on family attitudes and expectations. *Family Relations*, 33(3), 425-432. Retrieved from: <https://www.jstor.org/stable/584713>
- Cüceloğlu, D. (1994). *Yeniden İnsan İnsana*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (2021). *Kendini Keşfetmeye Zorluklarla Başa Çıkmaya Var Mısın?* İstanbul: Kronik Kitap.
- Cüceloğlu, D. (2022). *Evlenmeden Önce*. İstanbul: Kronik Kitap.
- Çakmak, V. ve Koçyiğit, M. (2017). Aksaray Sosyal Bilimler MYO Örneği Üzerinden Aile İçindeki İletişim Kalıplarının İncelenmesi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5 (1), 118-130. doi:10.17680/erciyesakademia.291889
- Çelik, E. ve Erkilet, G . (2019). Evlilik Kaygısı Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Ege Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 47-57. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/766898>
- Çelik, M. (2006). *Evlilik Doyum Ölçeği Geliştirme Çalışması* (Yayımlanmamış Doktora
- Çelik-Örnek, D. B. ve Akbaş, T. (2020). *İlişki Sürdürme Becerileri*. 1.Baskı. Ankara: Nobel Yayınları.
- Çeri, V. (2021). *Yeterince İyi Ebeveyn Olmak*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Çetinkaya, (2018). *Çocuk Ruh Sağlığı: Sağlıklı Aile, Sağlıklı Çocuk*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çobanoğlu, B. (2020). *Çocukluk Çağında Travmaya Uğramış Bireylerin, Beliren Yetişkinlik Döneminde Duygusal Yeme Davranışı ve Benlik Saygısı Oluşumu Arasındaki İlişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Dacey, J. S., Mack, M. D. & Fiore, L. B. (2020). *Çocuklarda Aşırı Kaygı ve Kaygı Azaltma Yöntemleri* (Çev. I. Doğançün). İstanbul:Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Demir, E. (2020). *R Diliyle İstatistik Uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.

- Deniz, A. B. ve Aydemir, İ. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Aile ve Evliliğe İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(1), 59-78. doi:10.33417/tsh.799078
- Dennison, R. P. & Koerner, S. S. (2008). A look at hopes and worries about marriage: The views of adolescents following a parental divorce. *Journal of Divorce ve Remarriage*, 48 (3/4), 91-107. Retrieved from: [https://www.researchgate.net/publication/233353484\\_A\\_Look\\_at\\_Hopes\\_and\\_Worries\\_About\\_Marriage](https://www.researchgate.net/publication/233353484_A_Look_at_Hopes_and_Worries_About_Marriage)
- Develioğlu, M. (2006). *Problem Çözme Becerileri Yüksek ve Düşük Olan Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Stratejilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Dillon, H. N. (2005). *Family violence and divorce: Effects on marriage expectations* (Unpublished master's thesis). East Tennessee State University, Johnson, USA.
- Dindar, V. (2020). Gençlerde Evlilik Yaşının Uzaması Üzerine Din Sosyolojisi Açısından Bir Araştırma. *İlahiyat Akademi Dergisi*, 12, 257-284. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1150939>
- Doğan, A. ve Cebioğlu, S. (2011). Beliren Yetişkinlik: Ergenlikten Yetişkinliğe Uzanan Bir Dönem. *Türk Psikoloji Yazıları*, 14 (28), 12-16. Erişim Adresi: <https://www.psikolog.org.tr/tr/yayinlar/dergiler/1031828/tpy130199612011000m000110.pdf>
- Doğru, D. (2017). *Algılanan Anne Baba Tutumlarının Eş seçme Stratejileri ve Evlilik Tutumu ile İlişkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Doğru-Çabuker, N. ve Balcı-Çelik, S. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Ayrışma Bireyleşme ve Kimlik Algılarının Demografik Özelliklerine Göre İncelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38 (1), 53-72. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/omuefd/issue/46119/461862>
- Dökmen, Z. Y. (2015). *Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dursun-Çirci, C. (2021). Helikopter Ebeveynin Yeni Nesil Çocukları. *Sanat ve Sosyal Bilimler Sempozyumu. Paradigma Akademi* (369-388). Erişim adresi: [https://www.researchgate.net/publication/355158495\\_HELIKOPTER\\_EBEVEYNIN\\_YENI\\_NESIL\\_COÇUKLARI](https://www.researchgate.net/publication/355158495_HELIKOPTER_EBEVEYNIN_YENI_NESIL_COÇUKLARI)
- Dutra-Thomé, L. & Koller, S. H. (2014). Emerging adulthood in brazilians of differing socioeconomic status: Transition to adulthood. *Paidéia*, 24(59), 313-322. Retrieved from: <https://www.scielo.br/j/paideia/a/gkmBFQ7PXHCc5qMWJvwYtzv/?format=pdf&lang=en>
- Ebeveynlik. *Alanyazın Eğitim Bilimleri Eleştirel İnceleme Dergisi*, 4(1), 21-31. doi.org/10.59320/alanyazin.1286311

- Eken, V. (2019). *İstanbul Örneğinde Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Tutumunun Sosyal Kaygı ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerine Etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Ekşi, B. (2005). Evliliğe Hazırlık Aşamasındaki Karı-Koca Adaylarının Evlilik ve Anne-Baba Olma Üzerine Düşünceleri. *Aile ve Toplum Dergisi*, 2(9), doi:21112/227386
- Eralp, A. ve Gökmen, Ş. (2020). Ortalama Evlilik Yaşının Yükselmesini Etkileyen Faktörler ve Cinsiyete Göre Farklılıklar. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 7 (2), 395-412. doi:10.17541/optimum.698063
- Eraslan, L. ve Demirel, M. E. (2020). *Aile Sosyolojisi*. (Ed.) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Ercan, H. (2011). İlişkisel-Bireyci-Toplulukçu Benlik Ölçeği'nin Psikometrik Özellikleri ve Uyarlama Çalışması. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 13 (21), 37-45. doi:10215/125552
- Ercan, L. ve Eryılmaz, A. (2013). Beliren Yetişkinlikte Romantik Yakınlığı Kim Başlatabilir? Kişilik Özellikleri ve Kimlik Statüleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(29), 63-80. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/baunsobed/issue/50182/645945>
- Erdoğan, Ö. E. (2017). *Günümüz Evliliklerinin Sağlıklı Aile Kavramı Bağlamında Değerlendirilmesi: Yeni Evli Bireyler Üzerine Çalışma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Erişti, A. (2010). *Bağlanma Stilleri, Kişilik Özellikleri ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Erkılınç, M. M. (2020). *Aile İçi İletişim Kalıpları Benlik Kavramı ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi, İstanbul.
- Erkol, M., Şahin, M. ve Avcı, Ş. (2021). Toplumsal Değişimin Bir Göstergesi Olarak Gençlerin Evliliğe Yönelik Tutumları. *Universal Journal of History and Culture*, 3 (1), 57-78. doi:10.52613/ujhc.881488
- Ersever, Ö. H. (1996). *Karar Verme Becerileri Kazandırma Programının ve Etkileşim Grubu Deneyiminin Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Stilleri Üzerindeki Etkileri* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Ersöz, F. ve Ersöz, T. (2019). *SPSS ile İstatistiksel Veri Analizi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Eryılmaz, A. ve Ercan, L. (2010). Beliren Yetişkinlikte Romantik Yakınlığı Başlatma: Yakınlığa Belirlemek Karşı Yalıtılmışlık mı?. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(34), 119-125. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/tpdrd/issue/21454/229663>

- Faraji, H. ve Özen, Z. D. (2022). Yetişkin Ayrılık Anksiyetesinin, Ayrılık Anksiyetesi ile Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Düzeyi Arasındaki Aracı Rolü. *Mavi Atlas*, 10(1), 47-69. doi:10.18795/gumusmaviatlas.1052353
- Farokhzadian, A. A., Arshadi, S. & Sa'adattalab, A. (2016). The relationship between differentiation of self and marriage expectations among students of azad science and research university of Fars. *Journal of Chemical and Pharmaceutical Research*, 8(2), 140-144. Retrieved from: <https://www.jocpr.com/articles/the-relationship-between-differentiation-of-self-and-marriage-expectations-among-students-of-azad-science-and-research-u.pdf>
- Flower, A. T. (2021). 'The effects of helicopter parenting in emerging adulthood: An investigation of the roles of involvement and perceived intrusiveness'. *Honors Theses*, 315. Retrieved from: [https://ecommons.udayton.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1314&context=uhp\\_theses](https://ecommons.udayton.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1314&context=uhp_theses)
- Fromm, E. (2008). *Özgürlükten Kaçış* (Çev. Ş. Yeğın). İstanbul: Payel Yayınları.
- Furman, W. (2002). The emerging field of adolescent romantic relationships. *American Psychological Society*, 11, 177-180. Retrieved from: [https://local.psy.miami.edu/faculty/dmessenger/c\\_c/rsrscs/rdgs/peers\\_social\\_general/furman.adol\\_romance.curddir2002.pdf](https://local.psy.miami.edu/faculty/dmessenger/c_c/rsrscs/rdgs/peers_social_general/furman.adol_romance.curddir2002.pdf)
- Gazioğlu, E. (2014). Doğu Karadeniz Bölgesinin Toplumsal Cinsiyet Rejimi ve Kadınların Toplumsal Konumları. *Karadeniz Araştırmaları*, 40 (40), 95-108. doi:10.12787/karam752
- Gazioğlu, E. İ. (2006). Genç Yetişkinlerin Evlilik ve Aile Hayatına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 23(23), 107-123. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/maruaebd/issue/384/2437>
- Geçtan, E. (2020). *İnsan Olmak*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Genç, S. Z. (2016). *Eğitim Sürecinde Aile Okul ve Toplum*. Ankara: Pegem Akademi.
- Giddens, A. (2012). *Sosyoloji*. (Çev. C.Güzel). İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Gökkaya, M. (2016). *Bir Grup Üniversite Öğrencisinde Sosyal Kaygı, Güven ve Anne-Baba Tutumları ile Mükemmeliyetçilik ve Üniversiteyle İlgili İlişkilerle İlgili Değerlendirmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi, İstanbul.
- Gör, N. (2021). *Ayrılma-Bireyleşme Sorunları ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkide Sosyo-Duygusal ve Oyuna Yönelik Değişkenlerin Aracı Rolünün İncelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Güler, K. (2021). *Evli Olmayan Bireylerin Evlilik Kaygısı ile Evliliğe Yükladıkları Anlam ve Evlilik Beklentileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Kent Üniversitesi, İstanbul.

- Güllü, A. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Eşten Beklentilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 42-57. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/496192>
- Gülsün M., Ak M. ve Bozkurt A. (2009). Psikiyatrik Açıda Evlilik ve Cinsellik. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1 (1), 68-79. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/115180>
- Güneri-Yöyen, E. (2017). Çocukluk Çağı Travması ve Benlik Saygısı. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3 (1), 267-282. doi:10.24289/ijsser.274033
- Güneş, Ö. ve Elkurdi, M. (2022). X, Y ve Z Kuşaklarının Evlilik Algısı. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies*, 8 (15), 244-256. Erişim Adresi: <https://socratesjournal.org/index.php/pub/article/view/116/106>
- Gürlek-Yüksel, E. (2006). *Üniversite Öğrencilerinin Ayrılma Bireyleşme Özellikleri ve Etkileyen Etmenler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Gürses, A. S. (2021). *Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Algısı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Hamarta, E. (2004). *Üniversite Öğrencilerinin Yakın İlişkilerindeki Bazı Değişkenlerin (Benlik Saygısı, Depresyon ve Saplantılı Düşünme) Bağlanma Stilleri Açısından İncelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Hazan, C. & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511-524. Retrieved from: <https://adultattachmentlab.human.cornell.edu/HazanShaver1987.pdf>
- hendry and kloep. *Child Development Perspectives*, 1 (2), 80-82. Retrieved from: [http://jeffre yarnett.com/articles/ARNETT\\_2007\\_Emerging\\_Adulthood\\_A\\_21st\\_Century\\_Theory.pdf](http://jeffre yarnett.com/articles/ARNETT_2007_Emerging_Adulthood_A_21st_Century_Theory.pdf)
- Hünler, O.S., ve Gençöz, T. (2003). Boyun Eğici Davranışlar Ve Evlilik Doyumu İlişkisi: Algılanan Evlilik Problemleri Çözümünün Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18 (51), 99-108. Erişim Adresi: <https://kutuphane.dogus.edu.tr/mvt/pdf.php>
- İbrahimi, D. (1998). *Evlilik Kurumu ve Aileye Yönelik Psiko-Sosyal Hizmetler* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- İçağasıoğlu-Çoban, A. (2009). Adölesan Evlilikleri. *Aile ve Toplum Dergisi*, 4(16), 37-50. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/197949>
- İlericiler, N. K. (2015). *Evlilik Uyumunu Açıklamada Yakın İlişkilerde Bağlanma, Erken Dönem Uyum Bozucu Şemalar ve Psikolojik Travmanın Rolü* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- İmamoğlu, O. (1993). Değişen Dünyada Değişen Aile-İçi Roller. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 0 (1), 58-68. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iukad/issue/729/7875>

- İşmen-Gazioğlu, A. E. (2019). Aile Yaşam Döngüsü. H. Yavuzer (Ed.), Evlilik Okulu. (s 36). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kacur, M. ve Atak, M. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Sorun Alanları ve Sorunlarla
- Kaçar, M. (2018). *Flört Süresinin Bireylerin Eş Seçme Önceliklerine İlişkisinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul.
- Kaçar, M. ve Parlar, H. (2018). Uzun Süreli Flörtün Bireylerin Evlilik Algısı Üzerine Etkisinin İncelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 35, 715-730. Erişim Adresi: <http://acikerisim.ticaret.edu.tr/xmlui/handle/11467/2705>
- Kağıtçıbaşı, Ç. ve Cemalcılar, Z. (2014). *Dünden Bugüne İnsan ve İnsanlar*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kalkan, E. ve Aydoğan, D. (2019). Evlilik İlişki Kalitesini Benlik Açısından Değerlendirme: Benliğin Farklılaşması ve İlişkisel Özgünlük. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 38 (1), 174-189. doi:10.7822/omuefd.494918
- Kanbur, D. (2017). *Türk Ailesinde Kocaların Perspektifinden Evlilik Deneyimi ve Mutlu Evlilik Algıları: Balıkesir Kentsel Kocalar Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Karababa, A., Mert, A. ve Çetiner, P. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Psikolojik İyi Olmanın Bir Yordayıcısı Olarak Benlik Ayrışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (2), 1235-1248. doi: 10.29299/kefad.2018.19.02.004
- Karabacak, A. ve Çiftçi, M. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Evliliğe İlişkin Tutumları İle Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları*, 36 (2), 25-43. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iupcd/issue/28559/304734>
- Karabacak, A. ve Demir, M. (2017). Özerklik, Bağlanma Stilleri, Bilinçli Farkındalık ve Duygu Düzenleme Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 271-291. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/320790>
- Karadağ, S. (2006). Dating behaviors, views of marriage and marital preparation Among University Students In Kyrgyzstan. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 16:207- 218. Retrieved from: <https://www.acarindex.com/pdfler/6665-9282.pdf>
- Karadeniz, G. (2019). *Genç Yetişkin Erkeklerin Algıladıkları Baba Tutumları ile Bireyleşme Arasındaki İlişkide Psikolojik Sağlamlığın Düzenleyici Rolü* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

- Karataş, S., Levpušček, M. P. & Komidar, L. (2019). Demographic factors and individuation in relation to parents predicting attachment avoidance and anxiety in Turkish emerging adults. *Current Psychology*, 38(6), 1443-1455. Retrieved from: [https://link.springer.com/epdf/10.1007/s12144-017-9691-8?author\\_access\\_token=0oJHIGnX\\_1lodsXXoWUZVPe4RwlQNchNByi7wbcMAY6LGL8Lvkdf1Iw3dvoksJFdc4Z4BrG4euIYkeGMJAmpgEyDNdqx9ii0B\\_w\\_j6Pb3epeBWPIw-ZCuYcutnAfnXWyMtuc1ffsZup1YcSjLj4LSw==](https://link.springer.com/epdf/10.1007/s12144-017-9691-8?author_access_token=0oJHIGnX_1lodsXXoWUZVPe4RwlQNchNByi7wbcMAY6LGL8Lvkdf1Iw3dvoksJFdc4Z4BrG4euIYkeGMJAmpgEyDNdqx9ii0B_w_j6Pb3epeBWPIw-ZCuYcutnAfnXWyMtuc1ffsZup1YcSjLj4LSw==)
- Karlı, E. (2019). Modernleşme Sürecinde Çözülen Aile Yapısı ve Kadının Yeniden İnşası. *Uluslararası Hukuk ve Sosyal Bilim Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 1-14. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uhusbad/issue/45405/558567>
- Kaya, K. ve Tan-Eren, G. (2020). Boşanma ve Erken Boşanmaların Artış Nedenleri. *Sosyal, Beşeri Ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(9), 708–728. doi:10.26677/tr1010.2020.538
- Kayseri İncesu İlçesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Keldal, G. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Evliliğe İlişkin Tutumlarının Yordayıcısı Olarak Eş Seçme Stratejileri ve Cinsiyet Rol Alguları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Keldal, G. (2021). Evliliğe Bakış Açısı ve Evlilikten Beklentiler. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30 (1), 1-10. doi:10.35379/cusosbil.662290
- Keldal, G. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Gözünden Evlilik. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23 (2), 375-393. doi:10.32709/akusosbil.856820
- Keldal, G. ve Atlı, A. (2020). Predictors of Turkish university students' marital attitudes. *Current Psychology*, 39(4), 1354-1361. doi:10.1007/s12144-018-9842-6
- Kesebir, S., Özdoğan-Kavzoğlu, S. ve Üstündağ, M. F. (2011). Bağlanma ve Psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(2), 321-342. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/115119>
- Keser, E. (2018). *Üniversite Öğrencilerinin Ayrışma-Bireyleşme Sürecinin Öz Belirleme Kuramı Çerçevesinde İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Keskin, A. (2021). *Evliliğinize Yardım Edin*. İstanbul: Hayat Yayınları.
- Keven-Aklıman, Ç. ve Avcı, M. (2019). Kültüre Duyarlı Aile Danışmanlığı. T. Akbaş ve N. Özabacı (Ed.), *Kuram ve Uygulamaları ile Aile Danışmanlığı*. (s.124). Ankara: Pegem Akademi.
- Kılıç, B. (2021). Romantik İlişkilerde Psikolojik İyi Oluş ve İlişki Boyutları Üzerine Bir İnceleme. *Social Sciences Research Journal*, 10(2), 401–417. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1650122>

- Kızıllı, Z. (2017). *Üniversite Öğrencilerinde Evliliğe Yönelik İnançlar: Bir Müdahale Programının Etkililiği* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kızıllı, Z. ve Nazlı, S. (2018). Evlilik İlişkisi İnançları Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Başkent University Journal of Education*, 5(2),198-211. Erişim Adresi: <https://buje.baskent.edu.tr/index.php/buje/article/view/103/101>
- Kızıldağ, S. (2019). *Evlilik ve Yakın İlişkiler*. Pegem Akademi: Ankara.
- Koç, M., Sezer, A., Balçın, M., Turhan, H., Polat, Ü. ve Bölükbaş, O. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Kavramına Atfetikleri Anlamlar. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (2), 110-123. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/befdergi/issue/23174/247520>
- Koroğlu, T. (2013). *Üniversite Gençliğinin Evlilik, Aile ve Boşanma Konusundaki Düşünce ve Görüşleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Karabük Üniversitesi Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karabük Üniversitesi, Karabük.
- Körük, S. (2019). Evlilik ve Çift İlişkisi. N. Özabacı (Ed.), *Evlilik ve Yakın İlişkiler*. (s.50). Ankara: Pegem Akademi.
- Kublay, D. ve Oktan, V. (2015). Evlilik Uyumu: Değer Tercihleri ve Öznel Mutluluk Açısından İncelenmesi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5 (44), 25-35. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/tpdrd/issue/42746/515941>
- Kulaksızoğlu, A. (2016). *Ergenlik Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kuzgun, Y. (2000). *Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Küçükarslan, M. (2011). *Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Romantik İlişkilere Yönelik İnançlarının Cinsiyet, Sınıf Düzeyi ve Romantik İlişki Yaşama Durumu Değişkenlerine Göre İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Lapsley, D. K. & Edgerton, J. (2002). Separation individuation, adult attachment style and college adjustment. *Journal of Counseling and Development*. 80, 484-492. Retrieved from: [https://www.naspa.org/images/uploads/main/LapsleyD-EdgertonJ\\_2002\\_Separation-individualization.pdf](https://www.naspa.org/images/uploads/main/LapsleyD-EdgertonJ_2002_Separation-individualization.pdf)
- Lapsley, D. K. & Stey, P. (2010). *Separation-individuation*. Weiner, I. & Craig head, E.(Eds.), Corsini's Encyclopedia of Psychology. New York: Wiley.
- Lemoyne, T. & Buchanan, T. (2011). Does 'hovering' matter? Helicopter parenting and its effect on well-being. *Sociological Spectrum*, 31(4): 399-418. Retrieved from:[https://www.academia.edu/8211111/DOES\\_HOVERING\\_MATTER\\_HELICOPTER\\_PARENTING\\_AND\\_ITS\\_EFFECT\\_ON\\_WELL\\_BEING](https://www.academia.edu/8211111/DOES_HOVERING_MATTER_HELICOPTER_PARENTING_AND_ITS_EFFECT_ON_WELL_BEING)
- Maden, H. (2015). *Anne Babası Boşanmış Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Tutumu ile Anne Babası Evli Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Tutumunun Karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.

- Mağara, G. (2019). *Yetişkin Bekâr Kadınların Bekârlığa İlişkin Algıları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Mavili, A., Kesen, N. F. ve Daşbaşı, S. (2014). Aile Aidiyeti Ölçeği: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14 (33), 29-45. doi:10.21560/spcd.19507
- Memani, P. (2003). *A comparative study of the marital attitudes of students from divorced, intact and single-parent families* (Unpublished master's thesis). University of the Western Cape, Western Cape, South Africa.
- Mermer, Y. (2011). *Genç Kızların Evlilik Kurumuna İlişkin Değer ve Tutumları*.
- Morgan, C.T. (2013). Psikolojiye Giriş. (Çev. S. Karakaş ) S. Karakaş, R. Eski (Ed.),
- Morsünbül, Ü. ve Çok, F. (2011). Bağlanma ve İlişkili Değişkenler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(3), 553-570. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/115112>
- Muench, D.M. & Landrum, R.E. (1994). Family dynamics and attitudes toward marriage. *Journal of Psychology*, 128 (4), 425-431. Retrieved from: [https://static1.squarespace.com/static/5681703a9c9adb6554dbf0c78/t/56f69c101bbe0efeffc4389/1459002390489/Family+dynamics+and+attitudes+toward+marriage+\(Muench+&+Landrum,+1994\).pdf](https://static1.squarespace.com/static/5681703a9c9adb6554dbf0c78/t/56f69c101bbe0efeffc4389/1459002390489/Family+dynamics+and+attitudes+toward+marriage+(Muench+&+Landrum,+1994).pdf)
- Mutlu, M. (2004). *Üniversite Gençliğinin Evlilik ve Aile Kurumuna Yaklaşımı: Fırat Üniversitesi Uygulaması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Najarpourian, S., Samavi, A. & Shaafizadeh, H. (2019). Prediction of marriage expectation models from differentiation with the mediator variable of marriage attitudes in the single girls of Hormozgan University. *International Journal of Psychology*, 13(2), 43-66. Retrieved from: <https://ijpb.ir/article-1-270-fa.pdf>
- Navaro, L. (2014). *Gerçekten Beni Duyuyor Musun?*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Nazlı, S. (2021). *Aile Danışmanlığı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Nieder, T., & Seiffge-Krenke, I. (2001). Coping with stress in different phases of romantic development. *Journal of Adolescence*, 24(3), 297-311. doi:10.1006/jado.2001.0407
- Ondaş, B. (2007). *Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Ve Eş Seçimi İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Onur, B. (2017). *Gelişim Psikolojisi: Yetişkinlik Yaşlılık Ölüm*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Orçan, M. ve Kar, M. (2008). Türkiye'de Erken Yaşta Yapılan Evlilikler ve Risk Algısı: Bismil Örneği. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 4(14), 97-112. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/spcd/issue/21109/227347>

- Özabacı, N., Körük, S. ve Kara, A. (2019). Evlilik Anlamına İlişkin Metaforik Bir İnceleme. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48(1), 693-736 Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cuefd/issue/44511/489292>
- Özdemir, M. B. (2023). Değişen Dünyada Yeni Bir Ebeveynlik Yaklaşımı: Helikopter
- Özden, M.S. (2013). *Geçmişte Edinilmiş ve Sonradan Kazanılmış Gelişim Özelliklerinin Evlilikte Çift Uyumu ile İlişkisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Özgül, İ. E. (2020). *Evlilik ve Aile Terapisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Öziş, G. (2016). *Evlilik Yaşam Doyumunun Algılanan Ebeveyn İlişkisi, Psikolojik Dayanıklılık ve Dinsel İnanç Gücü Açısından İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Özkan-Bardakçı, M. (2021). Kariyer Kaygısının Aile Kurumuna ve Evlilik Kararına Etkisi. *Opus Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18 (42), 5610-5630. doi:10.26466/opus.920663
- Öztürk, F. (2023). *Bireyleşme Sürecinde Algılanan Anne Tutumlarının Beliren Yetişkin Kız Kardeşlerin Olumsuz Değerlendirilme Korkusu ve Karar Verme Stilleriyle İlişkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Parmaksız, H. R. (2008). *Beliren Yetişkinlikte Kültürel Etkinliklere Katılım* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Pınar, G. (2008). Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Evliliğe Bakış Açısı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14 (14), 49-60. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/spcd/issue/21109/227350>
- Pulat, F. ve Sarıkaya, M. E. (2019). *İnsanı Anlamanın Tarihi: Klasik Eserlerin İzinde Psikoterapi Pratiği*. İstanbul: Kanon Kitap.
- Rayana, S. ve Atak, H. (2022). Gestalt Terapi Perspektifinden Güncel Ebeveynlik Yaklaşımları: Pozitif, Bağ Odaklı ve Yeterince İyi Ebeveynlik. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 5(2), 101-114. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2619345>
- Reik, T. (2009). *Aşk ve Şehvet Üzerine*. (Çev. A. Kılıçlıoğlu). İstanbul: Say Yayınları.
- Roisman, G. I., Collins, W. A., Sroufe, L. A. & Egeland, B. (2005). Predictors of young adults' representations of and behavior in their current romantic relationship: Prospective tests of the prototype hypothesis. *Attachment & Human Development*, 7(2), 105–121. doi: 10.1080/14616730500134928
- Russell, B. (1983). *Evlilik ve Ahlak*. (Çev. V. Eranus). İstanbul: Say Yayınları.
- Sağat, H. (2016). *Bireylerin Anne Baba Tutumlarının Özgüven ve Sosyal Fobiye Olan İlişkisinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi, İstanbul.

- Sağlam, H. İ. (2020). *Bir Değer ve Eğitim Merkezi Olarak Aile*. Ankara: Pegem Akademi.
- Sakallı, N. ve Curun, F. (2001). Romantik İlişkilerle İlgili Kalıp Yargılara Karşı Tutumlar. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 22, 31-45. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/99947>
- Saraç, A. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişki Doyumunu Yordamada Akılcı Olmayan İnançlar ve Evlilik Öncesi İlişki Algılarının Rolü* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Saraç, A., Hamamcı, Z. ve Güçray, S. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişki Doyumunu Yordaması. *Türk Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Dergisi*, 5 (43), 69-81. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/tpdrd/issue/21463/230066>
- Sarı, E. ve Karabağ-Sarı, Ç. (2014). Öğrenciler İçin Üniversitenin Anlamı: "Bizim Düşlediğimiz Üniversite...". *Mülkiye Dergisi*, 38 (2), 35-65. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1025>
- Sarı, T. ve Korkut-Owen, F. (2015). Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği'nin Geliştirilmesi. *International Journal of Human Sciences*, 12(1), 255-273. doi:10.14687/ijhs.v12i1.3068
- Sayar, K. (2022). *Olmak Cesareti*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Sayar, K. ve Dinç, M. (2021). *Psikolojiye Giriş*. İstanbul: Dem Yayınları.
- Sayıllı, İ. (1994). Ruh Sağlığı Sorunu Olarak Şiddet. *Kriz Dergisi*, 2 (2), 273-276. doi:10.1501/Kriz\_0000000078
- Schmid, W. (2020). *Kendiyle Dost Olmak* (Çev. T. Bora). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Seven, N. (2019). *Üniversite Öğrencilerinde Romantik İlişki Kalitesinin Evlilik İnançlarına Etkisi: Selçuk Üniversitesi Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Sevim, Y. (2018). Evlilik Öğretilebilir mi?. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (61), 606-610. doi:10.17719/jisr.2018.2951
- Sevinç, G. ve Şener-Kılınç, T. (2018). Güvenli Bağlanma Düzeyi ve Benlik Kurguları ile Üniversiteye Yeni Başlayan Öğrencilerin Uyumu Arasındaki İlişki. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 14(3), 306-324. doi.org/10.17244/eku.377465
- Sezen, L. (2005). Türkiye'de Evlenme Biçimleri. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 11 (27), 185-195. doi:10.14222/turkiyat674
- Shimkowski, J. R., Punyanunt-Carter, N., Colwell, M. J. & Norman, M. S. (2017). Perceptions of divorce, closeness, marital attitudes, romantic beliefs, and religiosity among emerging adults from divorced and nondivorced families. *Journal of Divorce Remarriage*, 59, 222-236. Retrieved from: [https://www.academia.edu/35860477/Perceptions\\_of\\_Divorce\\_Closeness\\_Marital\\_Attitudes\\_Romantic\\_Beliefs\\_and\\_Religiosity\\_Among\\_Emergent\\_Adults\\_From\\_Divorced\\_and\\_Nondivorced\\_Families](https://www.academia.edu/35860477/Perceptions_of_Divorce_Closeness_Marital_Attitudes_Romantic_Beliefs_and_Religiosity_Among_Emergent_Adults_From_Divorced_and_Nondivorced_Families)

- Smith, P. (2020). *The Impact of Family Dynamic on Perceptions of Marriage and Divorce* (Unpublished master's thesis). Laurentian University Sudbury, Ontario, Canada.
- Soner, G. ve Düşünceli, B. (2021). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinde Eş Seçme Stratejileri ve İlişki Doyumu. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4 (1),186-202. doi:10.33400/kuje.912255
- Spink, C. & Boyer-Pennington, M. E. (2000). An examination of the impact of parental divorce on students' attitudes about marriage. *Psi Chi Journal of Undergraduate Research*, 5 (1), 3-13. Retrieved from: [https://cdn.ymaws.com/www.psichi.org/resource/resmgr/journal\\_2000/Spring00\\_Spink.pdf](https://cdn.ymaws.com/www.psichi.org/resource/resmgr/journal_2000/Spring00_Spink.pdf)
- Stover, C. L. (2008). *Adolescents attitudes towards counseling by demographic group: before and after a youth relationship education curriculum* (Unpublished master's thesis). Auburn University, Alabama, USA.
- Sungur, M. A., Duyar, N., Yıkılmaz, H., Boyacı, R., Urhan, H. M. ve İspaha, T. (2017). Evlilik ve Eş Seçme Tutumuna Kuşakların Etkisi: X ve Y Kuşaklarının Karşılaştırması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 28(1), 69-92. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/tsh/issue/38637/448586>
- Süleymanov, A. (2009). Çağdaş Türk Toplumlarında Aile ve Evlilik İlişkileri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 17 (17), 7-17. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/spcd/issue/21116/227436>
- Sümbül, E. (2018). *Üniversite Öğrencilerinin Evliliğe Yönelik Tutumlarının Duygusal Zeka ve Umutsuzluk Bakımından İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Sümer, N., Gündoğdu-Aktürk, E. ve Helvacı, E. (2010). Anne-Baba Tutum ve Davranışlarının Psikolojik Etkileri: Türkiye'de Yapılan Çalışmalara Toplu Bakış. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(25), 42-59. Erişim Adresi: <https://www.psikolog.org.tr/tr/yayinlar/dergiler/1031828/tpy130199612010000m000131.pdf>
- Sümer, N., Oruçular, Y. ve Çapar, T. (2015). Bağlanma ve Bağımlılık: Kuramsal Çerçeve ve Derleme Çalışması. *Bağımlılık Dergisi*, 16(4), 192-209. Erişim Adresi: [https://www.researchgate.net/profile/Yasemin-Kahya/publication/322267185\\_Baglanma\\_ve\\_bagimlilik\\_Kuramsal\\_cerceve\\_ve\\_derleme\\_calismasi/links/5a4f54b80f7e9bbfacfc92/Baglanma-ve-bagimlilik-Kuramsal-cerceve-ve-derleme-calismasi.pdf](https://www.researchgate.net/profile/Yasemin-Kahya/publication/322267185_Baglanma_ve_bagimlilik_Kuramsal_cerceve_ve_derleme_calismasi/links/5a4f54b80f7e9bbfacfc92/Baglanma-ve-bagimlilik-Kuramsal-cerceve-ve-derleme-calismasi.pdf)
- Şahan, B. ve Akbaş, T. (2017). Sistemik Psikoterapi Temelli Grupla Psikolojik Danışma Oturumlarının Katılımcıların Ayrışma Bireyleşmeye Yönelik Farkındalıkları Açısından İncelenmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5 (2), 66-95. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/enad/issue/36954/354965>
- Şahin, H. İ. (2012). Türk Destanlarındaki Aile Algısı Üzerine Bir Değerlendirme. *Karadeniz Araştırmaları*, 33(33), 117-138. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/karadearas/issue/10063/124075>

- Şahin, İ., Şahin-Fırat, N., Zoraloğlu, Y. R. ve Açıkgöz, K. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Sorunları. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 4(4), 1435-4449. Erişim Adresi: [https://www.researchgate.net/publication/281612657\\_UNIVERSITE\\_OGRENCI\\_LERININ\\_SORUNLARI](https://www.researchgate.net/publication/281612657_UNIVERSITE_OGRENCI_LERININ_SORUNLARI)
- Şahin-İpek, K. ve Tarlacı, S. (2021). Annelerin Çocukluk Örselenmelerinin Çocuğa Bakım Verme Davranışları Üzerindeki Etkisi ve Çocuk Riskleri. *Gelişim ve Psikoloji Dergisi*, 2(4), 141-163. doi:10.51503/gpd.933772
- Şen, B. (2009). *Evlenmek Üzere Başvuruda Bulunan Bir Grup Nişanlı Çiftin Evlilik ve Evlilik Öncesi Çiftin Eğitimine İlişkin Bilgi, Görüş ve Değerlendirmeleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Şentürk, Ü. (2008). Aile Kurumuna Yönelik Güncel Riskler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14 (14), 7-32. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/spcd/issue/21109/227344>
- Taner, A. E. (2019). *Beliren Yetişkinlerin Kendini Sevme ile Öz-Yeterlik Özelliklerinin Çocukluk Deneyimleri ve Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Tanner, J. L. (2006). Recentring in emerging adulthood: A critical turning point in life span human development. In J. J. Arnett and J. L. Tanner (Eds.). *Emerging Adults in America: Coming of Age in the 21st Century* (pp. 21-55). Washington, DC: American Psychiatric Association.
- Tarhan, N. (2018). *Evlilik Psikolojisi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Tarhanacı, M. (2017). Boşanma Avukatlarının Anlatısıyla Trabzon'da Aile ve Boşanma Olgusu. *İmgelem*, 1(1), 89-120. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/406998>
- Teke, E. (2017). *Üniversite Öğrencilerinin Evlilik ve Aileye Bakışı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Tekin, S. ve İpek, M. (2020). Evlenmemiş ve Evlenip Boşanmış Bireylerin Evliliğe Yükledikleri Anlam. *Aydın Sağlık Dergisi*, 6 (2), 91-121. doi:10.17932/iau.asd.2015.007/asd\_v06i2002
- Temiz, R. (2020). *Beliren Yetişkinlerin Yaşam Görüşünün Varoluşçu Bakış Açısıyla İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara.
- Temiz, R., ve Var, E.Ç.(2020). Beliren Yetişkinlerin Yaşam Görüşünün Varoluşçu Bakış Açısıyla İncelenmesi. *Türkiye Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 3 (1), 19-33. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tusbad/issue/56037/735130>
- Tezcan, B. (2021). *İmkansız İlişkilerden Mümkün İlişkilere*. İstanbul: Küsürat Yayınları.

- Tezcan, S. ve Coşkun, Y. (2004). Türkiye’de 20. Yüzyılın Son Çeyreğinde Kadınlarda İlk Evlenme Yaşı Değişimi ve Günümüz Evlilik Özellikleri. *Nüfusbilim Dergisi*, 26, 15-34. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/213577>
- Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Togay, A. ve Bilge, F. (2021). Evli Bireyler ve Otantiklik. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24 (46), 817-830. doi:10.31795/baunsobed.771448
- Topbaş, P.N. (2020). Kurum Olan Evliliğin Araca Dönüşmesi: Evlilik Kavramının İçeriksel Değişimine İlişkin Bir Analiz. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, (6), 89-100. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/huydotad/issue/59863/78064>
- Toprak, A. (2019). *Ergenlerde Algılanan Anne Baba Tutumu ile Duygusal Özerklik ve Sır Saklama Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Townsend, J. ve Cloud, H. (2021). *Sınırlar* (Çev.İ. İbik). İstanbul: Diyojen Yayınevi.
- Tunç, S. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Aile Aidiyeti, Evlilik Beklentileri ve Evlilik Tutumları Arasındaki İlişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- TÜİK (2022). Evlenme ve Boşanma İstatistikleri Erişim Adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bo%C5%9Fanma-%C4%B0statistikleri-2022-49437&dil=1>
- Türkarşlan, N. (2007). Boşanmanın Çocuklar Üzerine Olumsuz Etkileri ve Bunlarla Başetme Yolları. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 3(11), 99-108. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/spcd/issue/21120/227484>
- Türkarşlan, N. ve Süleymanov, A. (2010). Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Evlilik Konusundaki Görüş ve Düşünceleri -Azerbaycan ve Türkiye Karşılaştırması. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 5(5), 54-66. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/kdeniz/issue/16870/175613>
- Uçar, S. (2018). *Beliren Yetişkinlikte Romantik İlişki Deneyimleri* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Ulağlı, S. (2018). *Kişilerarası İletişim Güncel Yaklaşımlar ve Kuramsal Temeller*. İstanbul: Motto Yayınları.
- Ulusoy, K. (2019). *Yaşanmış Gerçek Hikayelerden Evlilik Serüvenleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ulutaş, E. (2018). *Üniversite Öğrencilerinde Romantik İlişki Doyumu ile Kişilik Özellikleri ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.

- Ural, O., Güven, G., Sezer, T., Efe-Azkeskin, K. ve Yılmaz, E. (2015, Mayıs). *Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Bağlanma Biçimleri ile Sosyal Yetkinlik ve Duygu Düzenleme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Uluslararası Katılımlı III. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongresi: Erken Müdahale. Hacettepe Üniversitesi Kültür Merkezi, Ankara.
- Uyar, M. (2019). *Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerini Yordamada Bağlanma Tarzları ve Bilişsel Duygu Düzenlemenin Rolünün İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Üçgül, Ş. (2019). *Evlilik Beklentisinin ve Evlenme Türlerinin Evlilik Hoşnutsuzluğuna Etkisi Konya Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Ülgen, G. (1983). Algılama ve Eğitim. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 8(46), 28. Erişim Adresi: <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5775/1903>
- Ümmet, D. (2017). Üniversite Mezunu Evli Bireylerin Evlilik Algıları Üzerine Metaforik Bir İnceleme. *Kalem, Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 205-235. doi:10.23863/kalem.2017.81
- Ünal, S. ve Avcı, D. (2019). Kolektiviteden Bireyciliğe Geçiş: Aile ve Evlilik Kurumuna Dair Değişen Göstergeler ve Kaygılar. *Turkish Studies-Social Sciences*, 14 (5), 2641-2668. doi:10.29228/TurkishStudies.37350
- Üsküp-Koca, B. (2017). *Üniversite Öğrencilerinde Evlilik Tutumu ile Karar Verme Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Valerian, A. (2001). *The relationship between family of origin processes and attitudes towards marriage and likelihood to divorce among college students* (Unpublished doctoral thesis). Seton Hall University, New Jersey, USA.
- Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Eroğlu, K. ve Taşkın, L.(2007). Kafkas Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bakış Açıları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 14(2), 26-38. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/88570>
- Willett, J. M.(2009). *Exploring the mechanisms of connection between offspring's perception of interparental conflict and their current relationship functioning* (Unpublished master's thesis). The University of the Tennessee, Knoxville, USA.
- Willi, J. (2012). *Aşk ve Evlilik Terapisi*. (Çev. İ. İgan ). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Yalçın, H. (2014). Evlilik Uyumu ile Sosyo-Demografik Özellikler Arasındaki İlişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 250-261. Erişim Adresi: <http://jret.org/FileUpload/ks281142/File/24.yalcin.pdf>
- Yalçın, İ. (2009). Evlilik Öncesi Çift Eğitimi Üzerine Bir Derleme Çalışması. *Kriz Dergisi*, 17 (3), 9-22. doi: 10.1501/Kriz\_0000000302

- Yalın, H. S. (2022). *Beliren Yetişkinlikte Özerklik Olgusunun Aile Sistemi ve Bireysel Psikolojik Etkiler Bağlamında İncelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Yaşar-Ekici, F. (2014). Türk Aile Yapısının Değişim ve Dönüşümü ve Bu Değişim ve Dönüşüme Etki Eden Unsurların Değerlendirilmesi. *International Journal of Social Science*, (30), 209-224 doi.org/10.9761/JASSS2594
- Yavuzer, H. (2018). *Çocuğu Tanımak ve Anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2010). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2021). *Ana-Baba ve Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazıcı, H. (2019). Evliliğin Niteliği Olarak Evlilikte Bireyselleşme ve Bütünleşme. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30 (2), 606-622. doi:10.33417/tsh.572226
- Yıldırım, N. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığı Düzeyleri ile Evliliğe Yükledikleri Anlam ve Eş Seçme Kriterleri Arasındaki İlişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Yıldız, D. (2018). *Sosyo-Kültürel Faktörler Bağlamında Erken Evlilikler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yıldız, R. (2016). Evlilik Öncesi Eğitim ve Danışmanlık Hizmetlerine Genel Bakış. *Sosyal Hizmet Dergisi*, Ocak-Haziran/Temmuz-Aralık, 60-77. Erişim Adresi: <http://www.shuder.org/Resimler/fa98e22f-b486-41f6-a92a-801b6d98c106sosyal-hizmet-dergisi-2016pdf.pdf#page=60>
- Yılgör, S. (2020). *Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Tutumlarının ve Psikolojik Belirtilerinin Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlara Göre İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Yılmaz, B. ve Gündüz, B. (2021). Beliren Yetişkinlik Döneminde Romantik İlişki Doyumunun Yordayıcısı Olarak Benlik Ayrışması, Otantiklik ve Depresyon. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (58), 334-361. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maeuefd/issue/61832/885306>
- Yılmaz, C. (2020). *Parçalanmış Aile Ortamındaki Kız Ergenlerin Gelecekle İlgili Beklentilerinin ve Evliliğe Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). KTO Karatay Üniversitesi, Konya.
- Yılmaz, H. (2020). Türkiye’de Helikopter Ebeveynlik Eğilimi ve Helikopter Ebeveynlerin Demografik Özellikleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20(46), 133-160. doi:10.21560/spcd.v20i54504.540233
- Yılmaz, H. ve Büyükcebeci, A. (2019). Bazı Pozitif Psikoloji Kavramları Açısından Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Sonuçları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9(54),707-744. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/813508>

- Yılmazçoban, A. M. (2008). *Flört ve Görücü Usulü Evliliklerde Psikososyal Özelliklerin Etkisi Demirci Örneği* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Yörükoğlu, A. (2002). *Çocuk Ruh Sağlığı*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Yüce, T. ve Yaman, Ö. M. (2023). Aile Mahkemelerinde Görev Yapan Sosyal Çalışmacıların Evlilik ve Aile Kurumuna Bakışları Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 34 (1), 45-69. doi:10.33417/tsh.1057029
- Yüzbaşı, D. V. (2012). *Türkiye’de Beliren Yetişkinlik: Yetişkinlik Kriterlerinin ve Yetişkinlik Statülerinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.





**EKLER**

## EK 1. Etik Kurul Onayı

### ANKARA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ALT ETİK KURULU KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi : 13/03/2023  
Toplantı Sayısı : 07  
Karar Sayısı : 91

91- Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Fakültesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik bölümü öğretim üyesi **Doç. Dr. Selen DEMİRTAŞ ZORBAZ**'ın danışmanlığını yaptığı, yüksek lisans öğrencisi **Zeynep SÖNMEZ**'in, "Beliren Yetişkinlik Döneminde Evlilik Algısı" başlıklı tezi ile ilgili 01.12.2022 tarihli "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelendi.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Fakültesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik bölümü öğretim üyesi **Doç. Dr. Selen DEMİRTAŞ ZORBAZ**'ın danışmanlığını yaptığı, yüksek lisans öğrencisi **Zeynep SÖNMEZ**'in, "Beliren Yetişkinlik Döneminde Evlilik Algısı" başlıklı tezi ile ilgili araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

## EK 2. Evlilik Algısı Ölçeği (EAÖ) Kullanım İzni

6/24/23, 2:11 PM

Gmail - evlilik algısı-ölçek



Zeynep Sönmez

### evlilik algısı-ölçek

3 ileti

Zeynep Sönmez

28 Mart 2022 18:45

Alıcı:

Merhaba, ben Ankara Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümü yüksek lisans öğrencisi Zeynep. Danışman hocam Selen Demirbaş-Zorbaz ve evlilik algısı üzerine çalışmak istiyorum. Evlilik algısı ölçeğini paylaşabilir misiniz?



Virus-free. [www.avast.com](http://www.avast.com)

Ayşe Sümeyra Gürses

31 Mart 2022 20:55

Alıcı: Zeynep Sönmez

Sevgili Zeynep merhaba  
Tabii ki Evlilik Algısı Ölçeği'ni paylaşırım. Sizde de tezmin ekler kısmında yer alan örnek ölçek maddeleri dışında kalan ölçek maddelerini yayınlamamanızı rica edeceğim.  
Evlilik Algısı Ölçeği ektedir. Çalışmanızda kolaylıklar diliyorum.

Ayşe Sümeyra Gürses

Zeynep Sönmez

şunları yazdı (28 Mar 2022 18:45):

[Alıntılanan metin gizlendi]



**EVLİLİK ALGISI ÖLÇEĞİ (EAÖ).docx**

21K

Zeynep Sönmez

1 Nisan 2022 16:56

Alıcı: Ayşe Sümeyra Gürses

Tabii ki, çok teşekkür ederim. İyi günler.

31 Mar 2022 Per 20:55 tarihinde Ayşe Sümeyra Gürses

şunu yazdı:

[Alıntılanan metin gizlendi]

<https://mail.google.com/mail/u/0/?ik=f2d5ae73bb&view=pt&search=all&permthid=thread-a.r-2303155651474711661&simpl=msg-a.r-23081131054197...> 1/1

# EK 3. Beliren Yetişkinlikte Bireyleşme Ölçeği-Kısa Form (BYBÖ-KF) Kullanım İzni

6/24/23, 2:38 PM

Gmail - ölçek



Zeynep Sönmez

## ölçek

5 İleti

Zeynep Sönmez

14 Kasım 2022 16:12

Alıcı:

Merhaba, ben Ankara Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümü yüksek lisans öğrencisi Zeynep. Danışman hocam Selen Demirbaş-Zorbaz ve beliren yetişkinlikte evlilik algısı üzerine çalışmak istiyorum. İzininizle ölçeği paylaşabilir misiniz ?

Savaş

14 Kasım 2022 16:54

Alıcı: Zeynep Sönmez

Merhaba,  
Ölçek ve makalesi ekte yer almaktadır.  
Çalışmanızda başarılar!  
Savaş  
[Alıntılanan metin gizlendi]

### 4 eklenti

- ITEA-S\_TR\_puanlama.txt  
1K
- Karataş et al., 2019.pdf  
470K
- ITEA-S\_TR\_mother.docx  
15K
- ITEA-S\_TR\_father.docx  
20K

Zeynep Sönmez

14 Kasım 2022 18:02

Alıcı: Savaş

Çok teşekkürler!

14 Kas 2022 Pzt 16:54 tarihinde Savaş şunu yazdı:  
[Alıntılanan metin gizlendi]

Zeynep Sönmez

12 Haziran 2023 10:42

<https://mail.google.com/mail/u/0/?ik=f2d5ae73bb&view=pl&search=all&permthid=thread-a:r4348057517531440330&simpl=msg-a:r4343100067881387946&simpl=msg-a:r-4796891310868886311&simp...> 1/2

## EK 4. Kişisel Bilgi Formu

Değerli katılımcı,

Bu araştırma Ankara Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans Programı öğrencisi Zeynep Sönmez ve akademik danışmanı Doç. Dr. Selen Demirtaş Zorbaz tarafından yürütülen bir yüksek lisans tez çalışmasıdır. Çalışmanın amacı beliren yetişkinlik döneminde olan üniversite öğrencilerinin evlilik algısını incelemektir. Sorulara vereceğiniz yanıtlar araştırmanın güvenilirliğini doğrudan etkileyeceğinden lütfen soruları dikkatle cevaplayınız ve boş bırakmamaya özen gösteriniz. Çalışmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Verdiğiniz yanıtlar tamamen gizli tutulacaktır ve elde edilen sonuçlar tamamen bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Çalışmaya katılımınız araştırmaya değerli bir katkı sağlayacaktır. Çalışma tahmini olarak 15 dakika sürecektir. Destüğünüz için teşekkür ederiz.

Ankara Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans Programı

1. Cinsiyetiniz: Kadın ( ) Erkek ( ) Diğer ( )

2. Yaşınız:

3. Sınıfınız:

( ) Hazırlık ( ) Birinci Sınıf ( ) İkinci sınıf

( ) Üçüncü sınıf ( ) Dördüncü sınıf ( ) Beşinci sınıf ve üstü

4. Eğitim gördüğünüz fakülte

Eğitim Fakültesi ( )

Mühendislik Fakültesi ( )

İletişim Fakültesi ( )

Spor Bilimleri Fakültesi ( )

Edebiyat Fakültesi ( )

Güzel Sanatlar Fakültesi ( )

Diğer lütfen belirtiniz ( )

5. Anne ve babanızın birliktelik durumu nedir?

Birlikteler ( ) Ayrı yaşıyorlar ( ) Boşandılar ( )

6. Anne babanız...

Annem ve babam sağ ( )

Hem annem hem babam vefat etti ( )

Annem vefat etti, babam sağ ( )

Babam vefat etti, annem sağ ( )

7. Annenizin eğitim düzeyi nedir?

Okur yazar değil ( )

Okur yazar ( )

İlkokul ( )

Ortaokul ( )

Lise ( )

Yüksekokul ( )

Üniversite ( )

Lisansüstü ( )

Bilmiyorum ( )

8. Babanızın eğitim düzeyi nedir?

Okur yazar değil ( )

Okur yazar ( )

İlkokul ( )

Ortaokul ( )

Lise ( )

Yüksekokul ( )

Üniversite ( )

Lisansüstü ( )

Bilmiyorum ( )

9. Anne ve babanızın evlilik ilişkisi sizin evlilik algınıza etkili olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

10. Şu anda ya da geçmişte hiç romantik ilişki yaşadığınız oldu mu?

Hiç romantik ilişki yaşamadım ( )

Romantik ilişki yaşadım ve bitti ( )

Şu anda devam eden bir romantik ilişkim var ( )

11. Şu ana kadar romantik ilişki yaşadığınız kaç partneriniz oldu? (lütfen rakam olarak yazınız)

### EK 5. Evlilik Algısı Ölçeği (EAÖ) (Örnek Maddeler)

| MADDELER  | Hiç Katılmıyorum | Katılmıyorum | Kısmen Katılmıyorum | Katılıyorum | Tamamen Katılıyorum |
|---|------------------|--------------|---------------------|-------------|---------------------|
| <b>Bana göre evlilik;</b>                               |                  |              |                     |             |                     |
| 1)Yaşamın zorluklarını birlikte göğüslemektir.          | ( )              | ( )          | ( )                 | ( )         | ( )                 |
| 6) Kariyer hayatımı destekler.                          | ( )              | ( )          | ( )                 | ( )         | ( )                 |
| 10) Zorluklar karşısında yalnız olmadığımı hissettirir. | ( )              | ( )          | ( )                 | ( )         | ( )                 |
| 13) Yeteneklerin geliştirilmesine engeldir.             | ( )              | ( )          | ( )                 | ( )         | ( )                 |
| 24) Hayal kırıklıkları kaynağıdır.                      | ( )              | ( )          | ( )                 | ( )         | ( )                 |
| 27) Aşkı öldürür.                                       | ( )              | ( )          | ( )                 | ( )         | ( )                 |

**EK 6. Beliren Yetişkinler için Bireyleşme Testi (anne ile ilişkiler) Kısa Formu;  
BYBT-K-A (ITEA-S-M)**

**(Örnek Maddeler)**

Aşağıdaki tabloda annenizle ilişkinize yönelik çeşitli durumlar verilmiştir. Lütfen aşağıda yer alan her bir durum için kendinize en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

**1 = HİÇ DOĞRU DEĞİL**

**5 = TAMAMEN DOĞRU**

|          |  |          |          |          |          |          |
|----------|--|----------|----------|----------|----------|----------|
| <b>1</b> | <b>Annem isteklerime saygı duyar.</b>                                    | <b>1</b> | <b>2</b> | <b>3</b> | <b>4</b> | <b>5</b> |
| <b>2</b> | <b>Annemin benimle ilgili çok fazla şey bilmek istediğini düşünürüm.</b> | <b>1</b> | <b>2</b> | <b>3</b> | <b>4</b> | <b>5</b> |

|           |  |          |          |          |          |          |
|-----------|--|----------|----------|----------|----------|----------|
| <b>12</b> | <b>Annemin yardımı olmadan önemli kararlar alabilirim.</b> | <b>1</b> | <b>2</b> | <b>3</b> | <b>4</b> | <b>5</b> |
| <b>13</b> | <b>Annem sorunlarımı anlar.</b>                            | <b>1</b> | <b>2</b> | <b>3</b> | <b>4</b> | <b>5</b> |

**EK 7. Beliren Yetişkinler için Bireyleşme Testi (baba ile ilişkiler) Kısa Formu;  
BYBT-K-B (ITEA-S-F)**

**(Örnek Maddeler)**

Aşağıdaki tabloda babanızla ilişkinize yönelik çeşitli durumlar verilmiştir. Lütfen aşağıda yer alan her bir durum için kendinize en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

**1 = HIÇ DOĞRU DEĞİL**

**5 = TAMAMEN DOĞRU**

|           |  |          |          |          |          |          |
|-----------|--|----------|----------|----------|----------|----------|
| <b>1</b>  | <b>Babam isteklerime saygı duyar.</b>                                    | <b>1</b> | <b>2</b> | <b>3</b> | <b>4</b> | <b>5</b> |
| <b>2</b>  | <b>Babamın benimle ilgili çok fazla şey bilmek istediğini düşünürüm.</b> | <b>1</b> | <b>2</b> | <b>3</b> | <b>4</b> | <b>5</b> |
| <b>15</b> | <b>Zor durumda olduğumda babama başvururum.</b>                          | <b>1</b> | <b>2</b> | <b>3</b> | <b>4</b> | <b>5</b> |
| <b>16</b> | <b>Babamın hayatımla ilgili çok kontrolcü olduğunu düşünürüm.</b>        | <b>1</b> | <b>2</b> | <b>3</b> | <b>4</b> | <b>5</b> |

## BENZERLİK BİLDİRİMİ

“Beliren Yetişkinlik Döneminde Evlilik Algısı” başlıklı tezimin ana bölümü (ön bölüm, kaynaklar ve ekler hariç) Turnitin İntihal Tespit Programı aracılığıyla incelenmiş ve ilgili rapor danışmanım tarafından da kontrol edilmiştir. Kontrol sırasında (1) “Yedi sözcükten daha az olan benzeşmeler” (2) “Kaynaklar” (3) “Doğrudan alıntılar” ve (4) “Lisansüstü tezim ile ilgili yapmış olduğum kendi yayınlarım ve yararlandığım mevzuat metinleri gibi kaynaklar” dışarıda tutulmuştur. Benzerlik kontrolüne ilişkin rapordan elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

|                          |              |
|--------------------------|--------------|
| <b>Rapor Tarihi</b>      | : 03/09/2023 |
| <b>Gönderim Numarası</b> | : 2156702235 |
| <b>Sayfa Sayısı</b>      | : 74         |
| <b>Sözcük Sayısı</b>     | : 17377      |
| <b>Karakter Sayısı</b>   | : 129568     |
| <b>Benzerlik Oranı</b>   | : %8         |
| <b>Savunma Tarihi</b>    | : 04/08/2023 |

Yukarıda belirtilen sonuçları gösteren Turnitin İntihal Tespit Programı’na ilişkin orijinal raporu, sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmaksızın bu beyanım ekinde Enstitüye teslim ettiğimi, tezimin %10’dan fazla benzerlik oranı içerdiğinin, tek bir kaynakla eşleşme oranının ise %2’den fazla olduğunun belirlenmesi durumunda, bundan doğabilecek tüm yasal sorumluluğu kabul ettiğimi bildirir, saygılarımı sunarım.

**Öğrencinin Adı Soyadı:** Zeynep SÖNMEZ

**Tarih:** 03/09/2023

**İmza:**

## ÖZGEÇMİŞ

### Kişisel Bilgiler

**Adı ve Soyadı** : Zeynep SÖNMEZ

**E-Posta Adresi** :

### Öğrenim Durumu:

| Derece | Bölüm/Program                       | Üniversite          | Yıl  |
|--------|-------------------------------------|---------------------|------|
| Lisans | Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık | Uludağ Üniversitesi | 2020 |
|        |                                     |                     |      |
|        |                                     |                     |      |